Bibliotekos

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 32-33 (1383-1384) 1976 RUGPJŪTIS - AUGUST 5 • LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS — LITHUANIAN WEEKLY • 2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA • Tel. (416) 275 - 4672

Tautos olimpiadoje

Ką tik pasibaigė dvidešimt pirmoji sporto olimpiada. Olimpinė ugnis užgesinta, laimėtojų medaliai įteikti, o milijonai žiūrovų pasitraukė nuo televizijos priimtuvų. Milžiniškas tai buvo renginys, kurio ruošai Kanada paklojo per bilijoną dolerių. Jame stebėjome tautas arenoje. Geriausi jų atstovai sportinėje srityje rungėsi dėl pranašumo, išreikšto medaliais — aukso, sidabro, bronzos. Laimėjusieji triumfuoja kaip mikliausi, greičiausi, pajėgiausi pasaulio žmonės. Bet ar tuo būdu buvo sustiprinta pasaulio darna? Deja, matyti greičiau priešingi ženklai. Šioje olimpiadoje išryškėjo gili pasaulio nesantaika — politinė, rasinė, imperialistinė. Jau tas faktas, kad Kanados vyrausybė buvo priversta imtis didžiausių apsaugos priemonių, mobilizuoti tam reikalui ne tik policiją, bet ir karinius dalinius, kad saugiai jaustųsi olimpinių sportininkų miestelis, — rodo didelę pasaulio tautų nedarną, kurios nepajėgia pašalinti nė sportas. Dalyvaujančios tautos ir olimpinės arenos akivaizdoje nepajėgė užkasti savo kovos kirvių. Priešingai, jos iškėlė juos jau pačioje įžangoje. Net arti 30 tautų pasitraukė iš olimpinių žaidynių dėl rasinių bei politinių motyvų. Prie to prisidėjo ir nevalyvas Kanados vyriausybės žingsnis Taiwano byloje, kuris suerzino nevieną ir tapo tarytum nesantaikos kibirkštimi.

★ ★ ★

Olimpinių žaidynių atgaivintojas Pierre de Coubertin, įžiebdamas atnaujintą senovės graikų olimpinę ugnį, ėmė skleisti mintį, kad sportinis sąjūdis suartins tautas. Jis tikėjosi, kad per sportą galima bus ugdyti tautas, brandinti jas pasaulinio masto bendruomenei. Deja, ligšioliniai rezultatai rodo priešingą linkmę. Ir tai ypač dėlto, kad olimpinis sąjūdis praktikoje pasuko tik fizinių galių ugdymo kryptimi. Visi, besiruošią olimpinei arenai, turi išugdyti fizines savo galias iki maksimumo, kad laimėtų. Kaip ir visur varžybiniame sporte, laimėjimas yra idealas. Tokioje atmosferoje moralinės žmogaus galios yra ignoruojamos arba paisomos tiek, kiek reikalingos sportiniam laimėjimui. Tai buvo matyti ir montreališkėje olimpiadoje, kur nebuvo vengiama net apgavysčių, papirkinėjimų, vaistų, kad tuo būdu galima būtų pasiekti laimėjimą. Tai nutolimas ne tik nuo olimpinių žaidynių, bet ir aplamai autentiškos sporto dvasios, kurios pagrindinis uždavinys yra siekti sveikos sielos sveikame kūne. Kol žmonės ir tautos pirmoje eilėje sieks ne sielos, t.y. moralinių galių, pranašumo, o fizinių, — tautų nesantaika nemažės. Olimpinės arenos ir toliau bus proga bei vieta pademonstruoti kovos kirviams. Žmonių bei tautų sugyvenimas gali stiprėti pirmiausia per moralinių bei [illegible] galių ugdymą pasauliniu mastu. Kol žmogus žmogui bus vilkas, o ne brolis, sugyvenimas nebus įmanomas.

★ ★ ★

Montreališkė olimpiada, išryškinusi tautų opas, atskleidė ir kaikurių didžiųjų tautų imperialistinį veidą nauju būdu. Nors Sovietų Sąjunga vyravo savo laimėjimais, bet kartu ir priminė pasauliui, kad jos laimėjimai yra imperialistiniai — surankioti iš daugelio tautų, suvarytų į rusiškąją priespaudą. Šią mintį kėlė dar prieš olimpiados pradžią amerikiečių spauda, rašiusi apie tai, kaip laimi sovietai. Reikia manyti, kad ir kitų tautų spauda tai bus pastebėjusi. Bene didžiausio dėmesio susilaukė Kanados ukrainiečių akcija. Jie buvo sudarę olimpinį komitetą, kuris, remdamasis olimpinių žaidynių statutu, reikalavo, kad būtų leista Ukrainai dalyvauti olimpiadose savo vardu, o ne Sov. Sąjungos. Esą ukrainiečių laimėjimai sudaro maždaug trečdalį rusų vardu skelbiamų laimėjimų (Vakaruose "Soviet" ir "Russian" neskiriami). Aktyviai Kanados ukrainiečių grupei pavyko netgi sudeginti Sov. Sąjungos vėliavą. Ir kitais būdais ukrainiečiai reiškė savo protestą. Tuo būdu jie tapo visų Sov. Sąjungos pavergtų tautų lyg ir atstovais, nes visiems rūpi, kad pavergtų valstybių sportininkai olimpinėse žaidynėse galėtų dalyvauti savo vardu. Toks ukrainiečių žygis turėjo susilaukti visų pavergtų tautų paramos, nes jų kova yra ir kitų panašių kova. Baltiečiai, kurie paprastai yra aktyvūs tokiais atvejais, šį kartą neparodė iniciatyvos, tačiau savo dvasioje linkėjo tautiečiams dalyvauti olimpiadose su laisvų savo valstybių vėliavomis.

KANADOS ĮVYKIAI

Olimpiada ir pabėgėliai

XXI pasaulinė olimpiada Montrealyje užsibaigė be tragiškų Muencheno olimpiados įvykių. Nerimo buvo sukėlę spaudos pranešimai, kad grupė arabų teroristų jau yra pakeliui į Kanadą ir kad kaikurie jos nariai yra net Kanadoje. Olimpiados saugumu besirūpinantiems pareigūnams didžiausią problemą sudarė iš jos pasitraukusių Afrikos kraštų sportininkų išsivežti dalyvio pažymėjimai, su kuriais sportininkai buvo įleidžiami į olimpinį miestelį bei olimpines varžybas. Jais lengvai būtų galėję pasinaudoti teroristai. Dėlto policijai ir kariuomenės atstovams teko gerokai sustiprinti sportininkų kontrolę. Dėl jos bene labiausiai nukentėjo geriausias Kanados trumpų nuotolių bėgikas Bob Martin, į olimpinį miestelį nelegaliai įsivedęs amerikietį P. Wilkinsoną, studijų dienų bičiulį. Pastarasis aštuonias dienas gyveno kartu su kanadiečiais sportininkais ir netgi dalyvavo premjero P. E. Trudeau olimpiniams Kanados atletams surengtame priėmime. Bob Martin buvo pašalintas iš olimpiados dar prieš varžybas, kuriose jis turėjo rimtą galimybę laimėti medalį. Kanados rinktinės vadovai išsiuntė namo ir šešis plaukikus, sulaužiusius taisykles. Užbaigę dalyvavimą varžybose, jie linksminosi Montrealio naktiniuose klubuose iki ausros, nepaisydami nustatytos grįžimo į olimpinį miestelį valandos.

Labiausiai olimpiados taisykles pažeidė Sovietų Sąjungos penkiakovininkas Borisas Onyčenka, išryškindamas šio diktatūrinio krašto ryžtą medalių siekti žūtbūtinėmis priemonėmis. Jis buvo demaskuotas fechtavimosi rungtyje, kai elektroninis aparatas užregistravo du įtartinus jo rapyros dūrius. Fechtuotojai buvo aprūpinti specialiomis liemenėmis, kurių sąlytį su metaline priešo rapyra parodydavo aparatas. Abiem atvejais britai fechtuotojai A. Parker ir J. Fox buvo atšokę pakankamai toli nuo B. Onyčenkos — jo rapyra jų neturėjo siekti. Mįslę išaiškino teisėjų komisijos vadovas vokietis D. Krickowas, konfiskavęs B. Onyčenkos rapyrą. Pasirodo, ji turėjo paslėptą vielą, kuri, paspaudus mygtuką rankenoje, pailgindavovo rapyrą. Už šią aiškią apgaulę B. Onyčenka buvo pašalintas iš olimpiados. Sovietų rink-

(Nukelta į 8-tą psl.)

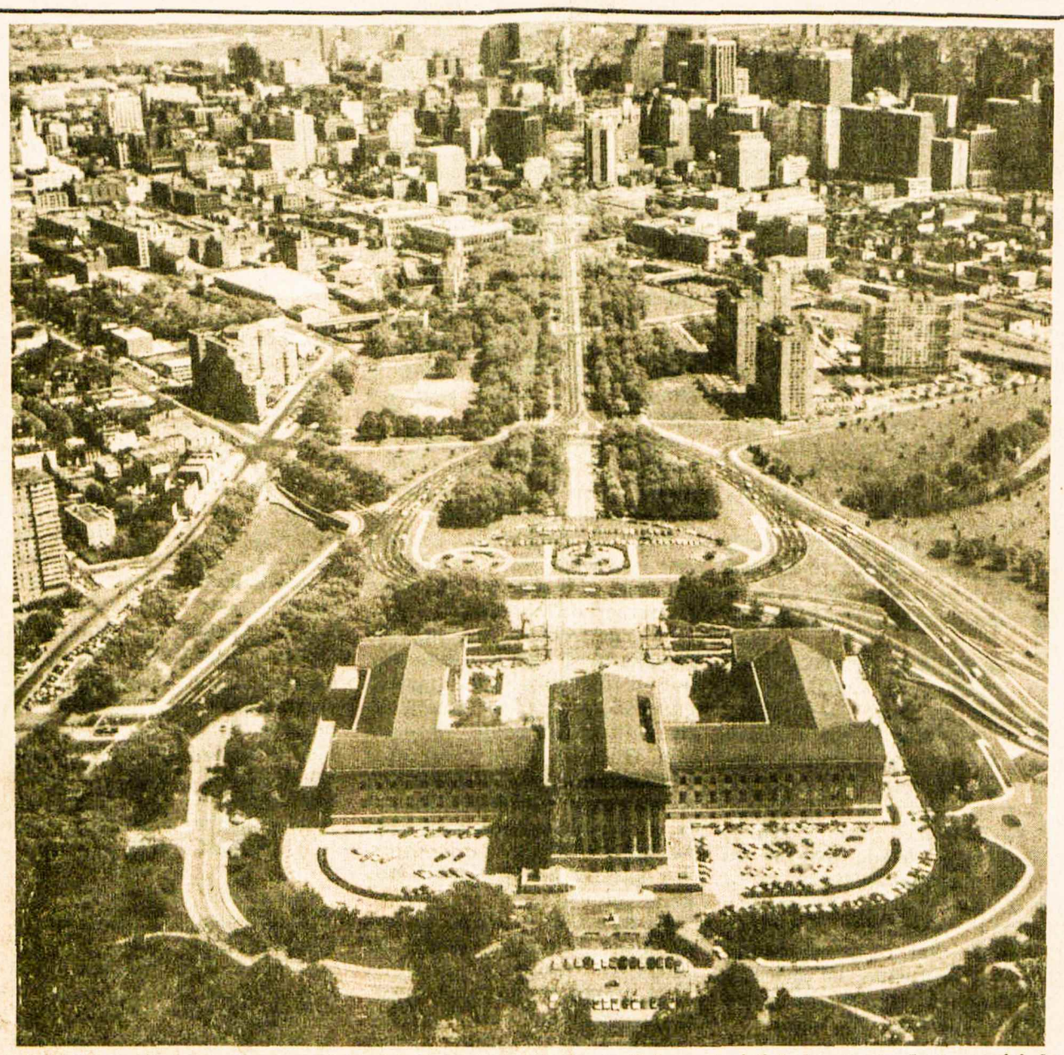

Filadelfijos miestas, kuriame rugpjūčio 1-8 dienomis vyksta tarptautinis eucharistinis kongresas. Jame gausiai dalyvauja ir lietuviai. Pastatas viduryje (U formos) yra meno muzėjus. Nuotrauka daryta iš lėktuvo

PRANEŠIMAS IŠ EUROPOS

Ypač jautrus tautinis klausimas

Maždaug prieš metus buvo priverstas išvykti į Vakarus ir žinomo kovotojo už žmogaus teises Sov. Sąjungos generolo P. Grigorenkos sūnus Andriejus. Jis dar neturi 30 metų, iš profesijos — inžinierius. Sekdamas tėvo pavyzdžiu, jis veikliai įsijungė į Sov. Sąjungoje plintantį žmogaus teisių sąjūdį. Valdžia jam negalėjo dovanoti už tai, kad jis paruošė ir užsienin persiuntė dokumentinį rinkinį apie kito disidento Anatolijaus Marčenkos persekiojimą. Už tai jis buvo atleistas iš darbo. Vieną dieną Andriejui Grigorenkai buvo tiesiog pagrasinta: arba emigruok, arba atsidursi psichiatrinėje ligoninėje. Rinktis, aišku, nebuvo ko. Su ypatingų psichiatrinių ligoninių sąlygomis Andriejus buvo gerai susipažinęs, lankydamas jose keletą metų laikytą savo tėvą.

Gen. Grigorenka ten pateko už tai, kad drąsiai užsistojo skriaudžiamus Krymo totorius ir Pavolgio vokiečius, gyvenančius sovietinėje tremtyje. Dabar buvęs generolas jau paleistas iš klinikos, bet jo sveikata palaužta — jis beveik nemato, yra turėjęs vieną širdies priepuolį, Saugumo agentų ir toliau iš akių neišleidžiamas.

Psichiatriniai kalėjimai

Lankydamas tėvą Černiachovske ir Leningrade, Andriejus Grigorenka tik iš pasimatymų kambario susidarė vaizdą, kaip atrodo tos ypatingos psichiatrinės ligoninės, kurios dažniausiai veikia buvusių kalėjimų patalpose. Pavyzdžiui, Černiachovske — buvusiame sunkiųjų darbų kalėjime, Leningrade — buvusiame moterų kalėjime. Černiachovskio psichiatrinėje ligoninėje buvo laikoma ir lietuvių politinių kalinių, iš kurių A. Grigorenkai buvo žinoma tik studento Petro Cidziko pavardė. Jis pažįsta Lietuvą, yra buvojęs Vilniuje, Kaune ir kitur, turi simpatijų šiam kraštui, kuriame jis niekur nepatyrė savo atžvilgiu jokių priešiškų jausmų.

Aštrus klausimas

A. Grigorenkos nuomone, Sov. Sąjungoje šiuo metu esąs ypač aštrus tautinis klausimas. Šioje srityje pastebima ir daugiausia žmogaus teisių pažeidinėjimo. Iki šiol neatitaisytos didžiulės skriaudos, padarytos kitų tautybių žmonėms, kurie taipgi yra tos pačios sistemos aukos. Kitas pavyzdys — Rytprūsiai. Daugelį čia atviliojo pagunda gauti pasą ar kompensaciją. Tačiau ateiviai nelaiko šios srities Rusija. Jie čia jaučiasi tarsi atostogauti atvykę.

Kaip planingai vykdomas rusinimas žmonių perkeldinėjimais, inž. Grigorenka įsitikino Vilniuje. Panašiai esą Ukrainoj ir Vidurio Azijos kraštuose. Prievartinio gyventojų perkeldinimo išdavoje dar labiau sustiprėja priešiški tautiniai jausmai. Tačiau pasitaiko atvejų, kai atvykėliai suranda bendrą kalbą su vietiniais. Bendras žmonių nepasitenkinimas sistema pastaraisiais laikais sukėlė naujus žmogaus teisių gynimo ir demokratinio pobūdžio sąjūdžius Sov. Sąjungos viduje.

Demokratinio sąjūdžio Sov. Sąjungoje A. Grigorenka nelaiko tautiniu, nors įvairūs tautiniai - patriotiniai judėjimai su juo artimai siejasi. Tai liudija ir rusiškosios "Einamųjų Įvykių Kronikos" turinys. Tautiniai sąjūdžiai reiškiasi daugelyje respublikų ir tolydžio stiprėja.

Įvairios srovės

Paklaustas, kaip jis vertina dabartinę vadinamų disidentų padėtį Sovietijoje, A. Grigorenka tvirtino, jog sąjūdis už žmogaus teises tiek išaugo, kad pastaruoju metu jame išryškėjo savotiška diferenciacija. Mat, žmones negali ilgesnį laiką vienodai galvoti, atsiranda nuomonių skirtumai. Tokiu būdu ir šalia sąjūdžio už žmogaus teises šiuo metu pastebimas demokratinis sąjūdis, kuris nesitenkina vien pirmojo tikslais, bet siekia, kaip pats pavadinimas rodo, demokratinės santvarkos ir kelia atitinkamus reikalavimus.

Be šių dviejų krypčių reiškiasi dar ir kitokios srovės. Kaikurios jų norėtų savotiškai sugrąžinti praeitį. Vieni, pavyzdžiui, svajoja atgaivinti leninizmą, tai yra atstatyti tokią santvarką, kokia, jų įsitikinimu, buvusi Lenino valdymo metais. Kiti svajoja dar apie senesnę Rusijos praeitį. Esama net monarchijos šalininkų. Tą reiškinį Andriejus Grigorenka aiškina kaip natūralią žmonių reakciją prieš tai, kad jie ilgai buvo verčiami laikytis tiktai vienos ideologijos, kuri daugeliui įkyrėjo ir pasirodė klaidinga. Tokiu būdu žmonės, kuriem neteko susidurti su kitokiomis idėjomis, lengvai metasi į kitą kraštutinumą. Pats A. Grigorenka sakosi pažįstąs nemažai paprastų rusų darbininkų, tikrų proletarų, kurie save laiko monarchistais, nors jie patys nieko bendro neturi nei su buvusiu caro režimu, nei su kilmingaisiais.

Reformų kelias

Pats A. Grigorenka yra įsitikinęs, kad realiausias būtų lėtos ir laipsniškos raidos kelias, kuris vestų Sov. Sąjungą iš dabartinės beteisiškumo būklės į valstybę, paremtą teise. Jo nuomone, kokie bebūtų sovietiniai įstatymai, daug kas galėtų pagerėti, jeigu jų būtų nuosekliai laikomasi.

A. Grigorenka pabrėžtinai iškelia tautinio klausimo reikšmę. Jam yra tekę daug kartų girdėti, kad visos nerusiškos tautos labiausiai norėtų visiškai nuo Sov. Sąjungos atsiskirti. Jis pats siūlo šią problemą kitaip išspręsti. Jo nuomone, dar geriau būtų, jeigu patys rusai atsiskirtų nuo Sov. Sąjungos, nes kaip tik dėl jų kitos tautos neteko savo nepriklausomybės. Su tuo sutiktų ne tik demokratinio sąjūdžio šalininkai, bet ir kaikurie rusų nacionalistai, nors pastarieji pageidauja Rusijos atsiskyrimo kitais sumetimais. Mat, tada atkristų reikalas remti nerusiškas tautas.

A. Grigorenkai atrodo, kad taikus reformų kelias Sov. Sąjungoje esąs galimas ir derintųsi su tikrove, bet tam nepakanka vien tik dabartinės vadovybės gerų norų. Reikia ir atitinkamo viešosios nuomonės spaudimo iš užsienio. Esama ženklų, kad sovietiniai vadovai būna kartais priversti atsižvelgti į viešąją nuomonę net savo viduje, tačiau vis dar didelis vaidmuo tenka užsieninei viešajai nuomonei. Jeigu dabartiniai vadovai nepaskubėsią vykdyti reformų, esąs pavojus, kad tada opozicijoje įsigalėsiančios kraštutinės jėgos. O tokia raida, A. Grigorenkos nuomone, galėtų privesti prie kruvinų įvykių, kurie vėl sustabdytų demokratijos įvedimą.

A. Grigorenka įdomiai apibūdina dabartines Sov. Sąjungos ginklavimosi pastangas. Pasak jo, ginklavimasis vedamas ne apsigynimo, bet puolimo tikslais. Jo nuomone, Sov. Sąjungos kariuomenė ruošiasi karui su Vakarais, bet ne su Kinija.

A. Lembergas

Pasaulio įvykiai

KOMUNISTINĘ KINIJĄ NUSIAUBĖ ŽEMĖS DREBĖJIMAS, PALIESDAMAS tris didžiuosius miestus — Pekingą, Tienciną ir Tangšaną, turinčius apie 15 milijonų gyventojų. Savo stiprumu jis buvo maždaug lygus 1964 m. žemės drebėjimui Aliaskoje. Labiausiai nukentėjo pramonės centras Tangšanas, kuriame beveik neliko nesugriautų pastatų. Kadangi Tangšanas turėjo milijoną gyventojų, o žemės drebėjimas įvyko nakties metu, aukų skaičius gali būti labai didelis. Vien tik anglies kasyklose trim pamainom ten dirba 40.000 angliakasių, kurių apie 12.000 turėjo būti užklupti po žeme ir greičiausiai žuvo. Mažesnių nuostolių susilaukė Tiencino miestas. Jo geriausiame viešbutyje tada buvo apsistojęs buvęs Australijos premjeras G. Whitlamas su žmona. Jiems pavyko laimingai pasiekti gatvę, bet viešbučio pastatas suskilo į dvi dalis. Pastatų įskilusiom sienom yra ir Pekinge. Drebėjimo pasikartojantys smūgiai buvo silpnesni ir ne taip žalingi, nes miestų gyventojai tada jau buvo gatvėse. Kompartija Pekingo bei kitų miestų gyventojams neleidžia grįžti į pastatus, numatydama galimą drebėjimo pasikartojimą. Užsienio kraštų atstovybės dalį savo personalo jau išsiuntė į Hong Kongą. Žuvusių eilėse yra ir užsieniečių — prancūzų ir japonų. Paramą nukentėjusiems teikia Kinijos kariuomenė, o užuojautą jų artimiesiems pareiškė kompartijos centro komitetas ir pats vadas Mao.

MAŽUMOS VYRIAUSYBĖ

Krikščionis demokratas G. Andreotti Italijoje sudarė mažumos vyriausybę, atsisakydamas koalicijos vengusių ligšiolinių partnerių — socialistų, respublikininkų ir demokratinių socialistų. Naująją vyriausybę turi patvirtinti atstovų rūmai ir senatas, tačiau tokiam patvirtinimui yra būtinas komunistų partijos pritarimas. Tikimasi komunistų susilaikymo balsavimo metu. Dėl šios priežasties krikščionys demokratai jiems yra padarę nemažų nuolaidų: atstovų rūmų pirmininku paskirtas komunistas, septynių parlamentinių komitetų vadovybė taip pat patikėta komunistams. Pirmą kartą Italijos istorijoje kabinetan įsileista moteris — darbo ministerė Tina Anselmi, buvusi darbo unijų veikėja. Ji susilaukė komunistų dominuojamos Italijos moterų unijos sveikinimo, nors yra nusistačiusi prieš skyrybas ir abortus. Užsienio reikalų ministeriu premjeras G. Andreotti pasirinko žinomą krikščionių demokratų politiką A. Forlanį. Italiją šiuo metu slegia 20% pasiekusi infliacija ir 7% matuojamas nedarbas.

ARTĖJA LIEPTO GALAS?

Ugandos diktatorius I. Aminas, buvęs britų kolonijinės armijos seržantas, dabar save laiko maršalu ir prezidentu iki gyvos galvos. Izraelio žygis Kumpalon, išlaisvinęs pagrobto "Air France" lėktuvo įkaitus, įtempė I. Amino santykius su Kenija. Pastaroji, susilaukusi piktų grasinimų dėl leidimo Izraelio lėktuvams pasipildyti kurą Nairobio aerodrome, sustabdė naftos tiekimą Ugandai. Atrodo, eksseržantas I. Aminas neturėjo kuro atsargų net ir savo tankams bei sovietiniams lėktuvams. Tad jo karinis pranašumas prieš Keniją subliuško kaip muilo burbulas. Naftos tiekimo sustabdymą Kenija motyvuoja didžiule Ugandos skola. Už naftą I. Aminas jai yra skolingas $54 milijonus. Britanija nutraukė diplomatinius santykius su Uganda dėl įkaitės D. Bloch nužudymo. Spėjama, kad Britanija su Kenija siekia diktatoriaus I. Amino nuvertimo. Dėl šios priežasties I. Aminas jau pradėjo suiminėti ir izoliuoti savo pagrindinius generolus. Pernai I. Aminas norėjo sušaudyti britų rašytoją D. Hills už tai, kad jis jį buvo pavadinęs kaimo tironu. Gelbėdamas rašytojo gyvybę, prieš I. Aminą tada buvo priverstas lankstytis anuometinis Britanijos užsienio reikalų ministeris J. Callaghanas, dabartinis premjeras. Dabar I. Aminas reikalauja, kad visi britai, gyvenantys Ugandoje, su juo kalbėtų atsiklaupę.

NEGRĮŽO ŠACHMATININKAS

Politinės globos Olandijoje pasiprašė sovietų šachmatininkas Viktoras Korčnojus, dalyvavęs šachmatų varžybose Amsterdame. Jis yra daugkartinis sovietų čempionas, už kurį stipresnis tėra Anatolijus Karpovas, kitas sovietų šachmatininkas. V. Korčnojaus atsisakymas grįžti Sovietų Sąjungon buvo netikėtas, nes Leningrade yra likusi jo žmona Bela ir 17 metų sūnus Igoris. Amsterdame įvykusiame simultane V. Korčnojus laimėjo 37 partijas, dvi sulošė lygiomis, pralaimėjo vieną.

PASKELBĖ AMNESTIJĄ

Ispanijos karalius Juan Carlos su naujojo premjero A. Suarezo vyriausybe paskelbė amnestiją politiniams kaliniams. Jų Ispanijoje yra apie 630, daugiausia komunistų ir įvairių marksistų. Amnestija palies tik tuos politinius kalinius, kurie nėra nuteisti už teroristinius veiksmus. Ji taipgi taikoma ir politinimas tremtiniams užsienyje. Amnestijos buvo reikalaujama vis gausesnėmis demonstracijomis, kuriose prieš porą savaičių Ispanijos miestuose dalyvavo milijonas gyventojų. Romoje įvyko ispanų kompartijos centrinio komiteto suvažiavimas. Vadas S. Carillo suvažiavimą norėjo turėti Ispanijoje, bet negavo leidimo. Suvažiavime dalyvavo italų kompartijos vadovas E. Berlinguer ir kitų penkių politinių partijų atstovai, įskaitant ir Italiją valdančius krikščionis demokratus. Ispanijos komunistai reiškė viltį, kad sekantis suvažiavimas jau įvyks Ispanijoje. Kompartija siekia pilnos amnestijos visiems politiniams kaliniams Ispanijoje ir visų partijų legalizuotos veiklos. Vilties jiems dabar teikia paskelbtoji dalinė amnestija.

NETIKĖTAS POSŪKIS

R. Reaganas varžybose su prez. G. Fordu dėl respublikininkų kandidatūros į prezidentus padarė netikėtą posūkį. Savo kandidatu į viceprezidentus jis paskelbė R. Schweikerį, senatorių iš Pensilvanijos, kuris savuoju liberalizmu pralenkia net ir daugelį demokratų. Šiuo žingsniu R. Reaganas tikisi laimėti daugiau šiaurinių JAV valstijų atstovų balsų respublikininkų suvažiavime, bet rizikuoja prarasti dalį jų rėmusių konservatorių.

Tėviškės Žiburiai – lietuvių savaitraštis
2185 Stavebank Road, Mississauga, Ont. L5C 1T3, Canada
Telefonas 275-4672

Leidėjas: Kanados Lietuvių Katalikų Kultūros Draugija "Žiburiai"
Redaguoja: k. dr. Pr. Gaidamavičius ir Vyt. Kastytis
Metinė prenumerata $10.00, pusmetinė—$6.00. Rėmėjo prenumerata $15.
Skelbimai ruošiamam numeriui primami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra.
Autorių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.

The Lights of Homeland — Lithuanian Weekly
Published by Lithuanian Canadian R. C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc.
Subscription rates: $10.00 per year, $6.00 per 6 months. Deadline for advertisements — Thursday. Second class mail registration number 0509.

RELIGINIAME GYVENIME

★ **LIETUVOS KATALIKAI**, rusų ortodoksai, sekmininkai, adventistai, baptistai ir kiti paskelbė bendrą atsišaukimą Maskvoje į sovietinę valdžią. Atsišaukime jie kaltina valdžią persekiojimu tų tikinčiųjų, kurie yra lojalūs krašto piliečiai. Jie taipgi pateikia visą eilę atvejų, kur valdžia kišasi į religinių pamaldų tvarką, šventovių reikalus bei privačius tikinčiųjų asmenų gyvenimus prieš visus savo skelbiamuosius įstatymus.

★ **"COMMOWEAL"**, dvisavaitinis JAV katalikų leidinys, (1976. VII. 16) išspausdino net du ilgus straipsnius apie religinį persekiojimą Lietuvoje. Vienas yra parašytas lietuvio profesoriaus Ričardo J. Krickaus apie dabartinę tikinčiųjų padėtį Lietuvoje ir jų aktyvų priešinimąsi, kurio dabartinė banga prasidėjo 1972 m. ir pasireiškė net keliais susideginimais, o dabar — "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos" leidimu. Jis kaltina amerikietinę, ypač katalikišką spaudą nekreipimu dėmesio į lietuvių katalikų priespaudą, kai labai didelis dėmesys yra skiriamas Sovietų Sąjungoje persekiojamiems žydams. Antrasis straipsnis yra parašytas prof. Harvey Fireside apie Kovaliovą, jo ryšius su "LKBK" ir jo teismą Vilniuje.

★ **KARDINOLAS JOSIP SLIPYJ**, 84 m. amžiaus ukrainiečių katalikų vadovas, kreipėsi į visus ukrainiečius — katalikus, ortodoksus ir protestantus, kviesdamas jungtis į vieną Ukrainiečių Bendriją ukrainietiškojo patriarchato vadovybėje. Ta proga jis vėl pasisakė už savo teisę į ukrainietiškąjį patriarchatą, nors Vatikanas, bent šiuo metu, nenori tos teisės jam pripažinti. Savo ganytojiniame laiške kardinolas pabrėžia, jog, nešališkai žiūrint, jokių pagrindinių dogminių skirtumų tarp ukraniečių katalikų ir ortodoksų nėra. Visi skirtumai bei susiskaldymai yra atėję iš kitataučių, kurie žino, kad suskaldę ukrainiečius susilpnins jų tautą ir tikėjimą. Jis taipgi kreipėsi į ukrainiečinus protestantus ir priminė atvejį Argentinoje, kur ukrainiečiai Jehovos liudininkai jau dabar dalyvauja ukrainiečių katalikų pamaldose.

★ **ARKIV. MARCEL LEFEBVRE**, Vatikano įsakytas uždaryti vis dar tebevekiančią Econe, Šveicarijoje, kunigų seminariją, įšventino 13 naujų kunigų prieš visus Vatikano įsakymus. Taipgi jis įšventino ir 13 subdijakonų, nors subdijakonato šventimai nuo 1972 m. jau yra panaikinti Kat. Bendrijoje. Šventimų iškilmėse dalyvavo apie 1.500 žmonių, daugiausia prancūzų, bet buvo ir austrų, šveicarų bei vokiečių. Popiežius Paulius VI arkivyskupą net kelis kartus buvo perspėjęs tokio žingsnio nedaryti. Vysk. Nestor Adam, kurio vyskupijoje yra Econe seminarija, o taipgi ir kelių kitų gretimų vyskupijų vyskupai uždraudė savo vyskupijų šventovėse Mišias atnašauti nelegaliai įšventintiems kunigams. Vienas jų yra kun. Daniel Dolan iš Detroito, o kitas — šveicaras kun. Denis Roch, 34 m. amžiaus. Kadangi Ženevos vyskupas Mamie uždraudė Mišias atnašauti savo vyskupijos šventovėse, tai kun. Roch primicijos įvyko Ženevos miesto Parodų Rūmuose. Tų primicijų metu pamokslą pasakė pats arkiv. Lefebvre. Vaišėse dalyvavo apie 500 asmenų.

★ **BULGARIJOS KATALIKAI** (mažiau nei 1% visų gyventojų) buvo smarkiai persekiojami, todėl didelė jų veiklos dalis buvo slapta. Praėjusią vasarą komunistinės Bulgarijos valdžios atstovas Tador Živkov lankėsi Vatikane pas Paulių VI. Po apsilankymo buvo išleisti 28 bulgarai katalikai šventkelionei Romon. Vienas jų, iš profesijos — šoferis, pasirodė esąs slaptas kunigas, o zakristijonas — slaptas klierikas. Vėliau, su komunistinės bulgarų valdžios sutikimu, buvo paskirti du naujai vyskupai. Pasirodė, kad vienas jų — Bogdan Dobranov jau seniai yra slaptas vyskupas ir jo konsekruoti nereikėjo. Kun. Vassil Seiderov buvo konsekruotas ir paskirtas nukankintojo vyskupo Eugene Bossulkov vieton. Tačiau, kai po šių paskyrimų vysk. Dobranov turėjo vykti pas Paulių VI, nebuvo išleistas. Po to 80 m. amžiaus kapucinas kun. Bogdan Glev buvo žiauriai tardytas dėl vaikų katechizavimo ir už dienos po tardymo mirė. Įvyko ir dar daugiau visokių persekiojimo veiksmų. Pvz. buvo leista Plovdiv miesto katalikų katedrai įsigyti vargonus už $25.000 iš Vokietijos. Vargonai buvo atgabenti, bet niekas negalėjo jais naudotis, nes nebuvo duotas leidimas jais groti. Vietoj leidimo net kelis kartus atvyko komunistinės valdžios atstovai, siūlydami vargonus perkelti į to miesto komunistų partijos rūmus, kad visi jų muzikos galėtų klausytis. Vėliau buvo atgabenti maži elektroniniai vargonėliai ir pasiūlyti išmainyti į didžiuosius. Katedros vadovybė atsisakė tokių mainų, nes nebuvo tikra ar gaus leidimą ir tuos mažuosius vargonėlius naudoti. Dabar valdžia pasiūlė didesnius elektroninius vargonėlius vietoj įsigytų iš Vokietijos ir dar pridėjo grasinimą: jei su tais mainais vysk. Dobranov nesutiks, negalės įšventinti kunigu vienintelio oficialaus klieriko Bulgarijoje.

★ **ČEKOSLOVAKIJOJE KATALIKAI** ir toliau persekiojami, nežiūrint derybų su Vatikanu. Jiri Starek, buvęs Vienoje Čekoslovakijos ambasados attaché kultūriniams reikalams iki 1968 m. ir dabar gyvenantis užsienyje, pareiškė, kad šiuo metu šimtams kunigų yra atimti leidimai eiti pareigas ir todėl daugelis parapijų yra be kunigų. Vienuolės turi dirbti fabrikuose, tačiau gauna tik pusę to atlyginimo, kuris skiriamas kitiems darbininkams. Nepajėgiančios fizinio darbo dirbti vienuolės yra laikomos koncentraciniuose vienuolynuose, kur turi mokėti už išlaikymą beveik dvigubai tiek, kiek dirbančios vienuolės uždirba.

★ **ARKIV. LUIGI POGGI** grįžo iš Čekoslovakijos į Vatikaną po pasitarimų su komunistine valdžia, tačiau nepadarė jokio viešo pareiškimo. Informuoti šaltiniai teigia, jog pokalbiai nebesiseka. Viskas esą puikiai ir sklandžiai vykę iki Helsinkio konferencijos nutarimų pasirašymo, tačiau Vatikanui pasirašius, santykiai staiga atšalo. Šiuo metu dar devynios Čekoslovkijos vyskupijos yra be vyskupų ir tik trys turi savo vyskupus.

★ **"ZNAK"**, lenkų katalikų intelektualų draugija, kuri turi savo leidyklą ir leidžia leidinį "Więz", komunistinės valdžios uždaryta. Ši draugija, nors ir neturėjo pilno Lenkijos hierarchijos pritarimo, tačiau eilė jos narių buvo Lenkijos parlamento nariai ir gynė katalikų reikalus. Prieš keletą mėnesių "Znak" nariai parlamente pasipriešino Lenkijos konstitucijos pakeitimams, kurie būtų davę komunistų partijai absoliutinį vaidmenį valstybėje ir būtų pripažinę Lenkijos priklausomybę Sovietų Sąjungai. Paskutiniu metu "Znak" draugija susikirto su valdžia, nes atsisakė leisti valdžiai parinkti "Znak" atstovus kandidatais į parlamentą.

★ **ANGLIJOS IR VALIJOS VYSKUPAI** davė leidimą tikintiesiems, jei nori, priimti Komuniją rankose. Pagal dabartinius Vatikano nuostatus, tokį leidimą gali gauti tik valstybės, kuriose du trečdaliai vyskupų to pageidauja.

★ **KARDINOLUI STEFAN WYSZYNSKI** jau suėjo 75 m. amžiaus. Jis, pagal įstatymus, turi pasiųsti Pauliui VI savo atsistatydinimą. Vatikano ir Lenkijos šaltiniai tvirtina, jog popiežius kardinolo atsistatydinimo nepriims. Jo buvimas pareigose šiuo metu yra labai svarbus Lenkijos katalikams dėl tebesitęsiančių Vatikano pokalbių su Lenkijos komunistine valdžia ir dėl vykstančių Lenkijos konstitucijos pakeitimų. Vienas Vatikano atstovas pripažino, kad Lenkijoje kard. Wyszynski yra didesnis popiežius lenkams, negu Paulius VI. Jis yra nacionalistinio nusiteikimo. Pvz. net ir dabar jis kalba apie Lietuvą kaip integralinę istorinės Lenkijos dalį. Prieš 10 metų jis atkakliai gynė Lenkijos teises į žemes prie Oderio ir Neissės upių.

★ **CHARISMATINĖ** (sekminininkų) Ontario provincijos konferencija įvyks Toronte rugpjūčio 13-15 d. d. universiteto rajone. Iki šiol jau yra užsiregistravusių per 3.000 dalyvių. Dalyvauti galės ir tie, kurie nėra iš anksto užsiregistravę. Bendrosios sesijos vyks Varsity arenoje. Pradžia — rugpjūčio 13 d., 7.30 v.v. Rugpjūčio 14 d., 4 v.p.p., Mišias laikys Toronto arkiv. Ph. Pocock, o rugpjūčio 15 d., 1 v.p.p., užbaigiamąsias Mišias laikys Halifakso arkiv. J. Hayes kartu su kitais dalyvaujančiais vyskupais ir su 200 kunigų, kurie dalyvaus konferencijoje.

KUN. J. STS.

MEDUS --
reikalingas sveikatai
Natūralus, nepasterizuotas.
Induose ar koriuose.
Iš bityno: 30 Dewson St.,
Toronto 4, Ont.
Eagles Nest
Telefonas 534-0563

Kovaliovo teismas Vilniuje

Nauji autentiški duomenys apie laisvės kovotojų laikyseną Lietuvos sostinėje

Po ilgos pertraukos pasirodė "LK BK" 21 nr. Jame išspausdintas ilgas, detalus S. Kovaliovo teismas Vilniuje 1975 m. gruodžio 9-12 dienomis. Jam pirmininkavo teisėjas M. Ignotas, dalyvaujant "liaudies tarėjams" Didžiulienei ir Terešin, sekretorei Savinienei. Kaltintoju buvo prokuroro pavad. Bakučionis. Čia spausdiname ištauką iš "LKBK" 21 nr. "TŽ" RED.

S. Kovaliovo parengtinis tardymas ir teismas vyko ne Maskvoje, o Vilniuje, tačiau jis buvo kaltinamas pagal RTFSR BK 70 str. Valdžia aiškiai norėjo kuo mažiau proceso liudininkų.

S. Kovaliovas plačiai žinomas žmogaus teisių gynėjas, drąsus kovotojas už persekiojamus Tarybų Sąjungos piliečius, jų tarpe ir už Lietuvos katalikus. (...)

Dar prieš 2-3 savaites iki teismo kai kurie Vilniaus disidentai gavo šaukimus atvykti į karinį komisariatą ar miliciją, kur jų laukdavo saugumiečiai. Čekistai įkalbinėjimais arba grasinimais kviestuosius asmenis vertė pasižadėti, kad neisią į būsimą teismą. Termo-izoliacijos mokslinės grupės vadovas Juozas Prapiestis lapkričio pabaigoje buvo iškviestas į karinį komisariatą Vilniuje. Su juo kalbėjęs saugumietis įspėjo, kad neitų į S. Kovaliovo teismą. Ir kitiems J. Prapiesčio draugams teko kalbėtis su saugumiečais.

Prieš teismo pradžią buvo skambinama į darbovietes, kad kai kurie asmenys būtinai būtų skiriami dirbti į pirmąją pamainą.

Gruodžio 9 dienos rytą (1975 m., "TŽ" red.) traukiniu iš Maskvos atvažiavo keliolika žinomų disidentų ir S. Kovaliovo artimieji: žmona, sūnus ir brolis. Atvyko akad. Sacharovas, "Tarptautinės amnestijos" Maskvos grupės pirm. Turčinas, Akademijos akad. Orlovas su žmona, Litvinovas su žmona ir kt. Taip pat atvyko, gavęs spec. leidimą, Kanados laikraščio "Toronto Star" korespondentas M. Levi su žmona. Iš viso apie 20 žmonių. Beje, keletui nepavyko iš Maskvos išvažiuoti.

KGB darbuotojai sulaikė T. Velikanovą, T. Chodorovič ir M. Landą, joms važiuojant į Baltarusijos stotį. Jas išlaikė po keletą valandų milicijos skyriuose, pateikę juokingus kaltinimus, kurie vėliau net nebuvo priminti, ir, įspėję, kad nebandytų išvažinoti, paleido, kada traukinys į Vilnių buvo išvykęs.

Teismo proceso išvakarėse keletui žydų, kuriems iki šiolei neleido emigruoti, pranešė, kad jų bylos pasiųstos peržiūrėjimui ir penkiems buvo leista išvykti. Buvo pareikalauta, kad jie neatvyktų į teismą. Vilniaus disidentams nepavyko maskviečių sutikti. Vilniečiai A. Terleckas, V. Petkus, V. Smolkinas, vos tik pasirodę perone, saugumiečių buvo tuojau suimti ir vienas po kito nuvesti į Saugumą. Taip gėlės, skirtos S. Kovaliovo žmonai ir akad. Sacharovui, nuvyto Saugumo komiteto šiukšlių dėžėje.

Vilniečius suėmė nepateikę jokio arešto orderio. Į areštuotųjų reikalavimus paaiškinti sulaikymo priežastį ir parodyti dokumentą, sankcijonuojantį jų sulaikymą, čekistai išsisukinėjo, žadėdami, kad viskas bus išaiškinta Saugumo rūmuose ir kad ten yra visi dokumentai. Tai buvo melas. Joks dokumentas, leidžiantis areštą, neatsirado ir tenai.

Kadangi vilniečiai neslėpė, ko jie atėjo į geležinkelio stotį, tai Saugume čekistai kiekvieną atskirai peikė už blogą elgesį, grasino susidoroti, net iškelti bylą, jeigu šie bandys eiti į teismą. Pulkininkai Kruglovas, Baltinas, Česnavičius įrodinėjo, kad akad. A. Sacharovas psichiškai nesveikas, o kiti Maskvos disidentai amoralūs žmonės. Aiškino, kad Lietuvos disidentai nėra žinomi užsienyje, todėl jų arešto atveju pasaulis tylės. Grasino, kad Vilniaus psichiatrinėje ligoninėje jau paruošta vieta A. Terleckui, o po jo ir V. Petkui. Klausė jų ar nenori emigruoti į Vakarus.

Vilnietis V. Smolkinas, atvežtas į Saugumą, tuojau parašė prokurorui skundą, kad nežinomi tipai prievarta jį įgrūdo į "Volgą" ir atvežė į Saugumą, nepateikę jokios prokuroro sankcijos, ir atsisakė kalbėti, kol jo pareiškimas nebus patikrintas. Todėl su juo pokalbis vyko tik apie medžioklę ir žvejybą.

Tą pačią dieną po pietų visi trys vilniečiai vienas po kito buvo paleisti. Jų paleidimo laikas sutapo su teismo posėdžio pabaiga.

Taip čekistai, dar neprasidėjus teismo procesui, pademonstravo savo panieką bet kokioms žmogaus teisėms ir parodė, kad asmens laisvę ginantieji įstatymai yra ne jiems.

Kadangi atvykusiųjų iš Maskvos disidentų niekas nepasitiko, tai akad. A. Sacharovą ir jo žentą J. Jankelevičių pakvietė į savo butą tuo pačiu traukiniu iš Maskvos grįžęs vilnietis Etanas Finkelšteinas, Gorkio universiteto absolventas, jau penkeri metai reikalaujantis leidimo išvykti į Izraelį. Akad. Sacharovas jo bute ir apsigyveno. Kiti atvykusieji išsiskirstė pas vilniečius, kurių adresus turėjo iš anksto.

* * *

Norintiems patekti į teismo salę buvo beviltiška. Visur prie įėjimų stovėję saugumiesčiai nieko, išskyrus pareigūnus, neleido. Tarp saugumiečių, kurių buvo pilna visur — teismo rūmuose ir juos supančioje aplinkoje, sukinėjosi Saugumo majoras J. Trakimas, visų buvusių ir esančių politkalinių "šefas ir globėjas", ir ki aukšti Saugumo pareigūnai.

Dar prieš 10 valandą akad. A. Sacharovas su bičiuliais atėjo į Aukšč. teismą. Draugovininkai jų į teismo salę neįleido.

Akad. A. Sacharovas, neįleistas į teismo salę, kreipėsi į Aukščiausiojo teismo pirmininką. Jo pareiškime rašoma:

"Daugelį metų pažindamas Kovaliovą, aš galiu teisme paliudyti apie jo išimtinį garbingumą ir sąžiningumą, apie jo atsidavimą įstatymams, teisingumui, žmogaus teisių gynimui ir informacijos viešumui. Mano gili pagarba S. Kovaliovui išreikšta jį pakviečiant dalyvauti garbės svečiu 1975 gruodžio 10 Oslo mieste Nobelio premijos įteikimo ceremonijose.

Aš žinau, kad Kovaliovas kaltinamas perdavimu medžiagos užsienio spaudai, paskelbtos 1974 spalio 30 mano vadovaujamoje spaudos konferencijoje apie politkalinių padėtį Tarybų Sąjungoje. Šią medžiagą faktiškai perdaviau aš pats. Aš prisimu dėl šio poelgio visišką atsakomybę ir šitai noriu patvirtinti teisme.

Aš esu taip pat bendraautorius byloje figūruojančio laiško KGB pirmininkui Andropovui, kuriame reikalaujam grąžinti S. Kovaliovui priklausančią knygą "Gulago salynas".

Aš dalyvavau sudarant daugelį kolektyvinių kreipimųsi, dėl kurių S. Kovaliovas kaltinamas, tarsi jie būtų šmeižiški. Toks mūsų bendrų kreipimųsi kvalifikavimas, man atrodo, neteisingas ir aš noriu teisme išsiaiškinti ir argumentuoti savo požiūrį".

Ir Kanados korespondentas M. Levi į teismo salę nebuvo įleistas. Jis nesėkmingai rėmėsi tuo, kad tarybiniai korespondentai Kanadoje gali dalyvauti teismuose, o Helsinkyje susitarta dėl nevaržomo žurnalistų darbo.

Į teismo salę buvo įleidžiami tik su spec. leidimais. Net Aukščiausiojo teismo tarnautojai buvo įleidžiami tik pagal tarnybinius pažymėjimus su fotografijomis, kurie buvo išduoti šio proceso išvakarėse. Viena teismo tarnautoja, pamiršusi savo pažymėjimą, buvo be ceremonijų iškratyti ir išsiaiškinus, kad tikrai čia dirbanti, buvo įleista į vidų. Kitus, atėjusius į teismo procesą, čekistai išvarydavo namo arba nusiveždavo į Saugumą.

Lengviau buvo tiems, kurių saugumiečiai ir jų agentai asmeniškai nepažino. Jiems pavyko įeiti į teismo vestibiulį ir susitikti su ten esančiais lietuviais ir maskviečiais ir pastoviniuoti prie teismo salės durų. Visi jie buvo lydimi rūsčių saugumiečių žvilgsnių. Bet žmonės nepabūgo ir kantriai laukė teismo koridoriuose.

Viena nepažįstama moteris į vestibiulį įsinešė paslėptas gėles ir išvyniojusi įteikė ten esančiam Nobelio taikos premijos laureatui akad. A. Sacharovui, kuris su dėkingumu jas priėmęs tarė: "Šitos gėlės labiau priklauso mano draugui Sergiejui. Dėl jūsų teisių daugiau kovoja ir kenčia jis". Moteris susijaudinusi nuėjo, ir visų ten buvusių atmintyje išliko laureato švelnus žvilgsnis ir prie krūtinės prispaustos lietuvės moters dovanotos gėlės, kurias jis vėliau perdavė S. Kovaliovo žmonai.

* * *

Po kurio laiko prie teismo pasirodė grupė šiauliečių ir prie jų prisiplakę du "mokytojai iš Jonavos" bei vienas "jūrininkas" iš Klaipėdos. Šių atvykusių čekistai nekliudė. "Mokytojai" labai aktyviai stengėsi užmegzti kontaktą su akad. A. Sacharovu ir kitais maskviečiais, pasisiūlė juos globoti, net kartu nusifotografavo. Tačiau dar nesibaigus teismo procesui "mokytojai" buvo demaskuoti. Vienas iš jų — Zajančauskas, pasirodo, buvęs Druskininkų saugumietis, dabar dirbantis Saugumo komitete Vilniuje.

Pirmąją teismo dieną į salę buvo įleistas tik S. Kovaliovo brolis. Teismas tęsėsi 4 dienas. Akad A. Sacharovas ir kt. disidentai kasdien ateidavo į teismo rūmus, bet į salę jų neįleisdavo.

Nuo antros teismo dienos buvo stengiamasi neprileisti prie teismo rūmų visų lietuvių, įtariamų noru pateikti į vidų, o tuos, kurie patekdavo — išvydavo. Teismo vestibiulyje ir koridoriuose dežūravo virš 20 slaptų ir viešų saugumiečių. "Operatyviniam darbui" vadovavo beveik pastoviai teisme buvęs pulk. Kruglovas ir pulk. Baltinas.

Antrąją teismo dieną šiauliečiui Mečislovui Jurevičiui, einančiam prie teismo rūmų, kelią pastojo saugumietis ir pasiūlė pasikalbėti "toliau nuo durų, už kampo", kad vestibiulyje esantys žmonės, jų tarpe maskviečiai, nepamatytų, kaip jie susidoros su juo. Matydami, kad Jurevičius "už kampo" neina, pradėjo ten pat grasinti. Tuomet iš vestibiulio išėjo dar du saugumiečiai ir bendromis jėgomis nusitempė M. Jurevičių į mašiną (vėliau prievarta išsiuntė į Šiaulius. "TŽ" red.). (...)

* * *

Dar teismo išvakarėse Operos ir baleto teatro darbininkas T. Terleckas buvo atleistas iš darbo. Teatre jis dirbo gaisrininku. Dabar buvo bedarbis ir globojo disidentus. Nors čekistai labai grasino ir reikalavo į teismą nevaikščioti, bet jis nepakluso. Nuo provokacijų ir susidorojimo jį išgelbėjo tik atvykusieji disidentai ir Kanados žurnalistas, kurie niekur nepalikdavo jo vieno.

Prie atėjusio į Augščiausiąjį teismą Kęstučio Jokubyno prisistatė pulk. Baltinas ir pareikalavo, kad jis paliktų rūmus. K. Jokubynas atsisakė. Jėgą panaudoti maskviečių disidentų ir užsienio korespondentų akivaizdoje čekistai nesiryžo.

Virgilijus Jaugelis bandė įeiti į teismo salę, bet prie jo priėjo vienas iš dežūruojančių saugumiečių ir įsakė išeiti. V. Jaugelsi liko stovėti prie teismo salės durų. Tada jį išvedė ir už "milicijos darbuotojų įžeidimą bei nepaklausymą" nubaudė 15 parų arešto. Tardymo metu vienas milicijos darbuotojas V. Jaugeliui keletą kartų smogė į gerklę kumščiu taip, kad po to suimtasis vos galėjo kalbėti. Tada V. Jaugelis parašė prokurorui skundą. Komisija parašė aktą, kad mušimo žymių nerasta, tiktai tyliai kalbąs. Po kelių dienų V. Jaugelis dėl sveikatos stovio buvo iš arešto paleistas.

Teismo dienomis Norvegijoje vyko Nobelio Taikos premijos įteikimo iškilmės. Vietoje akad. A. Sacharovo, kuriam valdžia neleido išvykti, dalyvavo jo žmona. Dvi dienas vakarais A. Sacharovas iš Vilniaus bandė telefonu susisiekti su Oslo, bet nesėkmingai. Vilniaus Centr. paštė užsakymą priėmė. Bet sulaukti nepavyko.

Vėlai vakare einančius į paštą akad. Sacharovą, jo žentą, A. Terlecką ir dar vieną maskvietį buvo užpuolę chuliganai. A. Terleckas gavo keletą smūgių į veidą, o maskviečius tik iškoliojo. Butas, kur vakarais susirinkdavo disidentai, buvo ypatingoje priežiūroje. Šalia įėjimo į butą per visas teismo dienas stovėjo lengva mašina be žmonių. Aplink namą nuolatos siuvo neaiškūs tipai. Netoliese gatvėje nuolatos budėjo lengvos mašinos. Įeinančius į butą nesislėpdami fotografuodavo. Savo patarnavimus siūlydavo "privačios" mašinos, kurios nuolat atsirasdavo, kai tik kas nors išeidavo iš buto. Šv. Petro ir Povilo bažnyčios vargonininkui paskambino tariamas akad. Sacharovo draugas ir pasiūlė savo paslaugas, jeigu vargonininkas norįs ką nors perduoti į Maskvą.

* * *

Buvo paskelbta, kad gruodžio 12 dieną 14 val. bus paskelbtas nuosprendis. Iš tikrųjų nuosprendį pradėjo skaityti 13 val. 30 min. ir pavėlavusių liudininkų į salę nebeįleido. Disidentai laukė rūmų foje. Akad. Sacharovas Kanados žurnalistui pareiškė pasipiktinimą tokiu žiauriu nuosprendžiu. Iš salės išėjusi "publika", dalyvavusi teisme su spec. leidimais, apsupo disidentus ir ėmė iš jų tyčiotis bei kolioti. Jų tarpe ypač stengėsi "poetas" Keidošius. Neatsiliko ir čekistai — pulk. Kruglovas ir kiti. Lietuviai disidentai protestavo, kad nuosprendis padarytas lietuvių tautos vardu.

Keidošius ir čekistai šaukė, kad tik jie atstovauja lietuvių tautą.

Išsiveržęs iš rūmų, akad. Sacharovas pribėgo prie stovinčio "varno" (kalėjimo mašinos — Red.) ir ėmė belsti į jį kumščiu, sakydamas: "Bravo, Serioša!" Į milicininkų pastabas akademikas atkirto: "Ši mašina tiek stipri, kiek ir jūsų valdžia!"

Vakare geležinkelio stotyje būrelis vilniečių išlydėjo akad. Sacharovą ir dalį disidentų.

Sekančią dieną su gėlėmis pas Kovaliovo žmoną atėjo keletas lietuvių moterų.

Gruodžio 14 dieną S. Kovaliovo žmona gavo pasimatymą su savo vyru. Jam papasakojo apie gautas gėles ir gerus jam skirtus vilniečių žodžius. Sergiejus Kovaliovas atrodė sveikas ir gerai nusiteikęs. Nuosprendis jo neprislėgė. Tik apgailestavo, kad keletą metų nebegalės prisidėti prie kovos už žmogaus teises.

Tokioj tad atmosferoj vyko "atviras" S. Kovaliovo teismas.

Sesę SIGUTĘ ZUBRICKAITĘ-RUDIENĘ,

jos MAMYTEI mirus,

giliai užjaučiame ir kartu liūdime —

Kunig. Birutės draugovė

Amžinybėn iškeliavus veterinarui
A†A
JONUI ZULONUI,
velionies žmonai DELFINAI, sūnui RAIMUNDUI bei šeimos artimiesiems reiškiame gilią užuojautą —

A. A. Balčiūnai
Winnipeg, Man. *T. J. Timmermanai*

Vyrui ir Tėvui
dr. JONUI ZULONUI
mirus, žmonai DELFINAI ir sūnui RAIMUNDUI nuoširdžiausią užuojautą reiškia —

H. V. Gumauskai

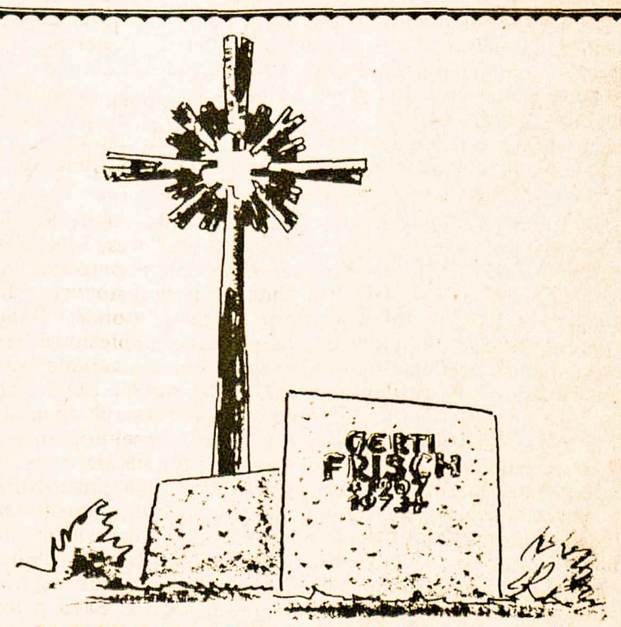
YONGE MEMORIALS LTD.
2019 YONGE ST., Toronto 7 (tarp Davisville ir Eglinton)
Tel. 487-2147, vakarais 445-8955
Meistriškas darbas, puikūs lietuviški projektai
ESTŲ PAMINKLŲ BENDROVĖ

Mohawk Furniture Ltd.
PILNAS NAMŲ APSTATYMAS
★ Elektros reikmenys
★ Televizijos aparatai
★ Skalbimo mašinos
★ Vaikų baldai
★ Įvairūs kilimai
★ Šaldytuvai
★ Valgomų kambarių apstatymas ir kt.
★ Siuvamos mašinos
★ Rašomos mašinėlės
Nemokamas pristatymas į namus.
KRAUTUVĖS:
Vakaruose — 137 RONCESVALLES Ave. — Tel. 537-1442
Rytuose — 2448 DANFORTH Ave. — Tel. 699-4444
Krautuvės atidarytos nuo 9 valandos ryto iki 9 val. vakaro.

Viešėdami Čikagoje, neužmirškite aplankyti N. ir J. VAZNELIŲ
Gifts International Inc.
2501 W 71st STREET, CHICAGO, ILL. 60629
Telefonas 471-1424
Čia gausite lietuviškų knygų, plokštelių, odos, medžio dirbinių. Ypač didelis gintaro išdirbinių pasirinkimas.

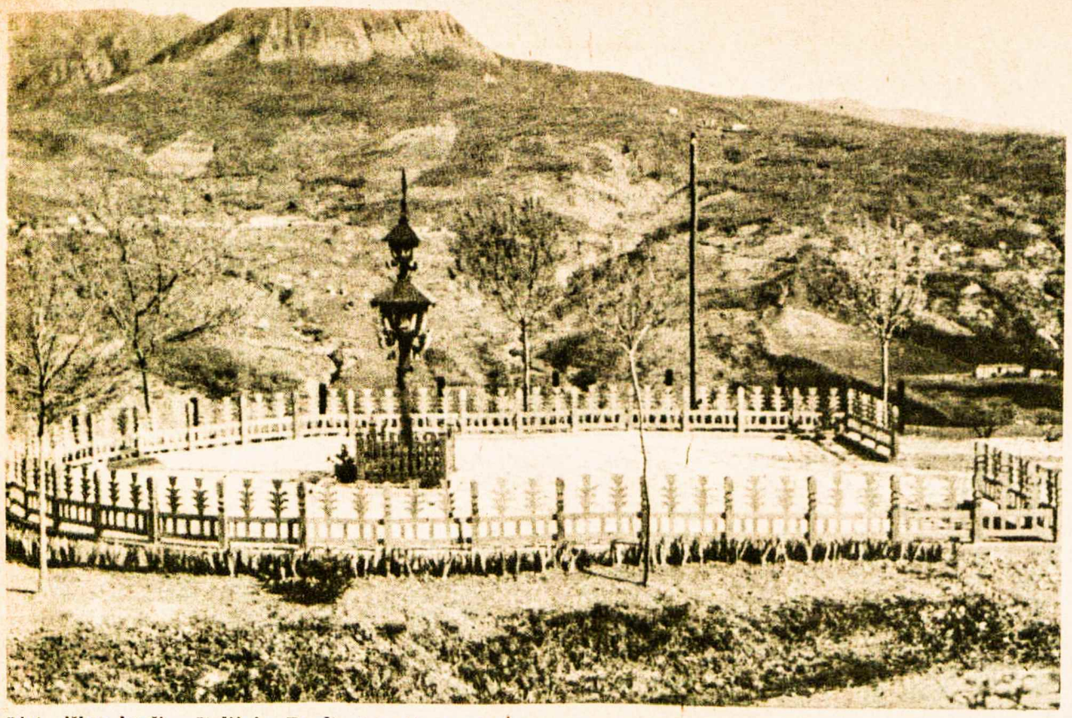

Lietuviškas kryžius Italijoje, Bardi vietovėje, "Villa Mater Gratiae" parke, pastatytas lietuvių bičiulio kardinolo Antonio Samore rūpesčiu. Šis kardinolas dirbo neprikl. Lietuvoje kaip nunciatūros sekretorius ir pamilo lietuvius

Dov Levinas lietuviams nėra objektyvus

Kaip pats sakosi, Lietuvoje gimęs Dov Levinas, dabar esąs profesorium Hebrajų universitete Jeruzalėje, jau nepirmą kartą užsipuola lietuvius dėl žydų žudymo Lietuvoje 1941-44 m. vokiečių okupacijos metu. Jis remiasi daugiausia suklastotais sovietiniais "šaltiniais". Pirmiausia jis parašė straipsnį "Participation of the Lithuanian Jews in the Second World War" ("Journal of Baltic Studies", 1975, nr. 4). Vėliau aštriai užsipuolė lietuvius savo straipsnyje "Faktai kaltina" (sovietų mėgiama frazė!), kurį išspausdino "Tėviškės Žiburiai" 1976. VIII. 6, nr. 28. Dėl tokių kaltinimų negalima tylėti, nes "kas tyli, tas kaltas".

Visi žino, kad naciai Lietuvoje, kaip ir kituose okupuotuose kraštuose, sunaikino mases žydų. Tačiau ką mes lietuviai, latviai ar lenkai galėjome padaryti, patys būdami po nacių letena? Lietuvoje ūkininkas tada formaliai negalėjo nė kiaulės pasiskersti be okupanto leidimo, tai kaip gi lietuviai būtų galėję išžudyti mases žydų? Ne lietuvių įsakymu žydai buvo suvaryti į getus ir paskum masiškai likviduoti. Jei kaikurie asmenys dalyvavo žydų likvidavime, tai dėl to negalima mesti kaltinimo visiems lietuviams. Lietuviai policininkai irgi buvo vokiečių valdžioje — jie turėjo daryti, ką vokiečiai jiems įsakė, arba gulti kartu į duobę. Daugelis atsisakė arba sugebėjo išvengti dalyvavimo egzekucijose. Dov Levinui, kuris moka iškasti visokius būtus ir nebūtus faktus, turėtų būti žinoma, kad tuose pačiuose Paneriuose prie Vilniaus vokiečiai sušaudė ir keliasdešimt lietuvių policininkų ir savisaugos batalijonų (rinktinės) karių. Faktas, kad augšti dvasiškiai (vysk. V. Brizgys, prel. K. Šaulys) ir politikai (gen. S. Raštikis) stengėsi sustabdyti žydų naikinimą, tačiau vokiečiai nekreipė jokio dėmesio (žr. Liet. Encikl. XXXV, 293-94). Dov Levinas, labai pasitikįs sovietiniais šaltiniais, atrodo, visai nežino ar ignoruoja LE pateikiamus faktus.

Nepriklausomoje Lietuvoje žydai turėjo visas teises, lygias su kitais piliečiais, niekas jų neskriaudė, jokių "pogromų" nebuvo. Levinas savo straipsnyje "Tėviškės Žiburiuose" pats nurodo, kad prieš sovietizaciją Lietuvoje žydai valdė kaip savininkai net 57% visų prekybos, finansų ir pramonės įstaigų ir įmonių (lietuviai jų turėjo tik 28%), nors žydai Lietuvoje sudarė tik 7% visų gyventojų (prijungus Vilniaus kraštą, nuošimtis kiek padidėjo). Laisvųjų profesijų, kaip advokatų, gydytojų ir vaistininkų tarpe, žydų nuošimtis buvo labai didelis (žr. Liet. Encikl. XXXV, 291-92). Tik valstybės tarnautojų žydų buvo nedaug, nors joks įstatymas nedraudė priimti žydus į valstybinę tarnybą. Kadangi tarnautojų atlyginimai buvo gana kuklūs, tai žydai į tarnautojus ir nesiveržė, išskyrus valstybinio universiteto profesūrą, susirasdami daug pelningesnius užsiėmimus.

Dov Levinas rašo, kad atėjus sovietams "hebrajų mokyklos ir rabinų seminarijos liko **uždarytos.** Žydai buvo **priversti** (pirmą kartą Lietuvoje) dirbti ir mokyti šeštadieniais ir visų švenčių dienomis." Tad matome, kad nepriklausomoje Lietuvoje žydai turėjo savo mokyklas (valdžios apmokamas), turėjo dar ir savo spaudą. Net tokioj Amerikoj žydai neturi privilegijos nedirbti šeštadieniais.

Toks didelis palankumas buvo parodytas žydams nepriklausomoj Lietuvoj. Tūkstančiams iš visur kilusių žydų net buvo leista persikelti iš sovietinio "rojaus", kurį jie patys didžiąja dalimi sukūrė, į laisvą Lietuvą 1920-22 m. Jie išsigelbėjo nuo bado, nes Lietuvoj duonos buvo pakankamai visiems. Tačiau kai Lietuva buvo sovietų okupuota 1940 m., tai žydai visur buvo pirmūnai talkinti okupantui. Prof. V. Krėvė-Mickevičius, gana neilgai buvęs sovietų pastatytos "liaudies vyriausybės" užs. reik. min. ir premjero pavaduotoju, savo atsiminimuose rašė, kad kai birželio 15 d. sovietų armija okupavo Lietuvą, tai "Nusiminusių lietuvių minia verkė, džiūgavo vien žydai, o jų moterys apmėtydavo raudonarmiečius gėlėmis... Lietuvių tarpe kilo baisiausias pasipiktinimas tokiu žydų elgesiu" ("Nemunas", 1950, nr. 3-4). Ir taip dėjosi ne tik Kaune, bet ir visur kitur. Ar galėjo lietuviai šitokį elgesį lengvai pamiršti?

Mes visi žinome, kad didžiausią slaptos komunistų partijos narių dalį nepr. Lietuvoje sudarė žydai ir rusai (žydų buvo apie 52%). Nesunku patikrinti. Kaune politinių kalinių-komunistų 1940 m. sovietams atėjus buvo išleista į laisvę apie 270. Galima surasti jų sąrašą ir nustatyti, kiek ten buvo žydų ir rusų, ir kiek lietuvių (tik trečdalis). Levinas rašo, kad "žydų proporcija komunistų partijoj dargi sumažėjo." Taip atsitiko tik sovietams užėmus Lietuvą, nes visados atsiranda oportunistų, kurie prisiplaka prie režimo, tad atsirado daugiau ir lietuvių, kurie įstojo į partiją.

Dov Levinas toliau rašo: "Ne tik fabrikantai, pirkliai ir bankininkai... bet ir mažų krautuvėlių savininkai liko be nieko." Netiesa! Ne žydai, bet **lietuviai liko be nieko.** Lietuviai buvo masiškai atleidžiami iš tarnybų ir jų vieton priimami daugiausia žydai, kaip patikimi režimui ir moką rusiškai. Taip valdžios įstaigų ir nacionalizuotų įmonių vadovybė atiteko žydams. Tai kas, jei žydas neteko savo krautuvėlės, bet tapo suvalstybintos prekybos įmonės ar fabriko direktorium...

Be to, kiekviename valsčiuje ir miestelyje buvo sudaryti vykdomieji komitetai, visagalinčios partijos vadovybė, ir ten paprastai vadovavo vietinis ar atkeltinis žydas. Tiek to, jei tik jie būtų padoriai elgėsi. Tačiau tapę viršininkais jie engė lietuvius dažnai pačiu bjauriausiu būdu. Kai lietuviai protestavo, tai jiems būdavo ciniškai atsakoma: "Dabar **mūsų** valdžia!" Arba: "Priprasite prie **mūsų** tvarkos!"

Žydai buvo pastatyti lietuvių tardytojais ir teisėjais. Lietuviai šito negalėjo lengvai suvirškinti ir pamiršti skriaudų. Tad visiškai netiesą rašo Dov Levinas, kad "1940-41 metais, kai Lietuva tapo sovietine respublika, žydų gyventojai dalyvavo sovietizacijos procese, **kaip ir lietuviai**" (jo pabraukta). Sovietizaciją vykdė rusai ir žydai, ir tik saujelė lietuvių. Remtis tuo, kad 1940 m. "liaudies seime" tebuvę keturi žydai, yra juokingas dalykas — visa tai buvo tik dekoracija. Tas "seimas" turėjo tik du posėdžiu, kurių programa buvo iš anksto Maskvos nustatyta, t.y. įsijungti į Sovietų Sąjungą.

Jeigu Levinas su Robinsonu, Garfunkeliu ir kitais Lietuvos žydais žada paruošti storą knygą apie lietuvių skriaudas žydams, tai ir lietuvių Tyrimo Institutas turės surinkti faktus, kaip žydai engė lietuvius sovietams atėjus ir kiek nusikalto jiems taip svetingai lietuvių tautai: surinkti faktus kiekviename apskrityje, kiekviename valsčiuje, kol dar tebėra gyvų liudininkų.

Mes žinome apie žiaurų politinių kalinių tardytoją žydą Razauską, žinome apie tokį Zimaną, išprovokavusį viso Pirčiupio kaimo gyventojų sunaikinimą, o ir dabar jis ėda lietuvius Maskvos spaudoje. Tokių buvo šimtai. Kas sudarinėjo Šibiran išvežamų žmonių sąrašus? Tie patys komitetai teikė žinias NKVD, ką reikia ištremti, o trėmimo dienomis atvesdavo NKVDistus į namus. Žydai visur pasireikšdavo kaip aktyvistai.

Tad ar nuostabu, kad buvo kerštas prasiveržimų išvijus rusus ir jų talkininkus? Štai prisimena toks faktelis. Per gimnazijos mokinių šokius lietuvė mergaitė atsisakė eiti šokti su žydu. Ar tai nėra mergaitės teisė pasirinkti su kuo ji nori šokti ar nešokti ar kaip kitaip "fraternizuotis"? Kilo triukšmelis. Jos draugas gimnazistas užsistojo mergaitę. Už tai jis buvo **žydo teisėjo** nubaustas už "antisemitizmą" ir išsiųstas į koncentracijos stovyklą, kurioje po kelių mėnesių žuvo. Ar tenka stebėtis, jei 1941 m. tas teisėjas už tą ir kitus sprendimus buvo atitinkamai nubaustas?

Lietuviai buvo giliai įskaudinti žydų nedėkingumo ir savo galios rodymo sovietams valdant. Užtat vokiečiams užėjus daugelis neturėjo užuojautos žydams, kai juos varė į getus. Tačiau kai pradėjo žydus masiškai šaudyti, didelė dauguma lietuvių buvo giliai pasipiktinę. "Tai jau perdaug... Šitaip elgtis negalima... Ir jie yra žmonės, nors kaikurie ir elgėsi, kaip pikti šunys... Dievas nedovanos vokiečiams už tai..." Šitokias ir panašias nuomones nuolatos galėjai girdėti visokio luomo lietuvių tarpe.

Bet ar galima kaltinti lietuvius, kaip daro Levinas, jei vokiečiai prie Kauno, IX forte, įsirengė dujų kameras, ten vežDavo žydus iš Austrijos ir kitų užimtų kraštų ir ten juos žudė? Ne lietuviai juos vežė ir ne lietuviai juos žudė. Bet iš geto pabėgę žydai ir susidėję su sovietiniais partizanais žudė lietuvius. Buvo labai bjaurūs laikai. Nevykęs yra palyginimas su danais: jie nepergyveno 1940-41 m. sovietų siautėjimo su žydų aktyvistų talka. O visdėlto...

Ir pats Levinas pripažįsta, kad atsirado netaip jau mažai lietuvių, kurie stengėsi žydams padėti, juos slėpė. Oficialiai nieko negalima buvo padaryti. Naciai nieko neklausė ir vykdė savo "galutinį sprendimą" išnaikinti žydus. Reikėjo daryti slapta ir su didele rizika. Visa eilė lietuvių taip darė, tačiau nevisados jie susilaukė dėkingumo. Mes turime faktų, kad kai rusai grįžo į Lietuvą 1944-45 m., tai kaikurie išgelbėti žydai įskųsdavo savo gelbėtojus bolševikams. Tie gelbėtojai buvo išvežami, o jų globotiniai žydai pasilaikydavo savo geradarių turtą ir namus. Ir šitokius faktus reikia rinkti!

J. Deltuvis

PRANEŠIMAS IŠ ITALIJOS

Maskva, Vatikanas ir Lietuva

K. RAZMINAS

Italijos knygų rinkoje pasirodė naujas jėzuitų mokslininko, sovietologo prof. Ulisse A. Floridi veikalas "Maskva ir Vatikanas", nagrinėjantis Maskvos santykius su Vatikanu. Antrinė veikalo antraštė "Sovietų disidentai dialogo akivaizdoje" nurodo, kad Vatikano bandymai surasti "modus vivendi" su sovietais, siekimas atoslūgio ir bandymas vesti dialogą su kovojančio ateizmo atstovais Katalikų Bendrijai yra pavojingas kelias, neišsprendžiantis svarbiausių problemų. Kas yra svarbiau, — klausia autorius, — Dievas, žmogus ar taika? Dilema — teisingumas ar taika nėra išspręsta!

Vatikano "Ostpolitik" taip pat nedavė laukiamų vaisių! Tai esą patvirtina gausūs pareiškimai įvairių disidentų, gyvenančių sovietų pavergtuose bei valdomuose kraštuose. Dauguma jų neneigia taikos siekimų, bet yra priešingi Vatikano sugestijai iš meilės taikai "paaukoti" žmonių teises ir religijos laisvę. Priešingai, jie tiki, kad norint pasiekti taiką reikia priešintis, nevengiant reikale ir augščiausios aukos — kankinystės. "Neapgaudinėkime liaudies, — rašė Solženicinas Maskvos patriarchui Pimen, — ir neapgaudinėkime savęs, manydami, jog išoriniai pančiai yra stipresni už mūsų dvasią. Ir pirmaisiais amžiais krikščionybės kelias nebuvo lengvesnis. Ji išliko ir sužydėjo tik eidama aukos keliu..."

Apie Lietuvą

360 puslapių veikale "Maskva ir Vatikanas" kun. Floridi, SJ, panaudoja gausius sovietinių disidentų pareiškimus, paskelbtus Sovietijos pogrindyje ir laisvojo pasaulio spaudoje. Antroje veikalo dalyje ištisą 60-ties puslapių skyrių paskiria Lietuvai. Skyrius pavadintas: "Pavojus Lietuvoje prarasti pasitikėjimą K. Bendrija". Remdamasis "LKB Kronika" ir kitais gausiais šaltiniais anglų bei lietuvių kalba, autorius pabrėžia: "Apaštalų Sosto pastangos užmegzti draugiškus ryšius su sovietų valdžia ir įgyvendinti atolydžio politiką, lietuvių katalikų disidentų požiūriu yra "besąlyginis pasidavimas" ir tiesioginis K. Bendrijos reikalų išdavimas. Žinant lietuvių ištikimybę Romai, toks tvirtinimas atrodo neįtikėtinas, tačiau jis yra neginčytinas..."

Lietuvos katalikų nuomone, K. Bendrija Lietuvoje negali būti išgelbėta, skiriant tik lojalius (palankius režimui) vyskupus ir kt. dvasiškius. Tuo atveju kyla didžiausias pavojus K. Bendrijai, nes ji netenka pasitikėjimo žmonėse. Tai yra pavojingiau, negu betkokia kita persekiojimų forma. "Lietuvoje niekas netiki, kad yra galimas dialogas su ateistine sovietų vyriausybe. Ji siekia sugriauti K. Bendriją iš vidaus. Lietuviam yra aišku, kad tai neįvyks, jei kunigai bus teisiami kalėti, jei mokyklose vaikai bus verčiami kalbėti ir veikti prieš savo įsitikinimus, jei nebus katalikiškos spaudos, jei nebus galima spausdinti katekizmų ir maldaknygių. Pataikavimas sovietam tikrai nuvestų Katalikų Bendriją rusų ortodoksų Bendrijos keliais..."

Kad Lietuvos K. Bendrija nesirengia eiti tais keliais, autorius išsamiai patvirtina cituodamas "LKBK". Pagrindinis dėmesys kreipiamas į kovą už vaikų sielas. Beveik ištisai cituojama Simo Kudirkos gynimosi kalba, Lietuvos tikinčiųjų raštai sovietų vyriausybei, reikalaujantys religinės laisvės, kun. J. Zdebskio gynimosi kalba, Prienų katalikų raštas.

Trečiame poskyryje "Dievo reikia daugiau klausyti negu žmonių" pateikiamos kun. A. Šeškevičiaus ir kun. P. Bubnio kalbos, pasakytos atitinkamų teismo procesų metu. Išvadoje pabrėžiama: "Mes, Lietuvos kunigai, nežiūrint persekiojimų ir koncentracijos stovyklų, liekame ištikimi Romos Katalikų Bendrijai ir popiežiui!"

Kun. Floridi veikale skyrius apie Lietuvos K. Bendriją baigiamas primenant naujausias sovietinio persekiojimo aukas: Nijolę Sadūnaitę ir rusų biologą Sergiejų Kovaliovą. Nors jie skirtingų tautybių, buvo nubausti už tą patį nusikaltimą — rėmimą bei platinimą "LKB Kronikos". Ypač kilnus esąs Sadūnaitės pavyzdys. Savo gynimosi kalboje ji davė savo teisėjam tikrai gilaus dvasiškumo ir artimo meilės pamoką — pabrėžia veikalo autorius.

Nors veikalo autorius prof. Floridi neišsprendžia sudėtingos problemos, jo įžvalga į Maskvos santykius su Vatikanu yra plati. Jis savo veikalą išleido 1976 m. anglų kalba, pavadindamas **"Detente versus dissent?"** Į italų kalbą išvertė Valerio Ferloni. Įžangą parašė sovietų disidentas M. Agurskij.

Vėl prabilo Sacharovai

Nobelio taikos premijos laureatas Andriejus Sacharovas ir žmona Elena paskelbė naują dramatišką atsišaukimą į laisvąjį pasaulį. Be cenzūros kontrolės Vakarus pasiekė E. Sacharovos laiškas jos draugei Irmai Alberti Italijoje. Prie laiško prijungtas A. Sacharovo raštas ir jo žento Efremo Jankelevičiaus atsišaukimas.

E. Sacharova prašo savo draugę painformuoti laisvuosius Vakarus apie disidentų persekiojimus Sovietijoje. Ypač daug kenčia Kovaliovas ir Tverdochlebovas. E. Jankelevičiui gresia teismo procesas vien dėlto, kad jis yra Sacharovų šeimos narys. Tie nauji persekiojimai giliausiai pažeidžia pagrindinius žmogaus teisių principus ir sąžinės laisvę, taip iškilmingai garantuotus Helsinkio chartoje.

"Dabartinis mūsų gyvenimas, — rašo E. Sacharova laiške, paskelbtame "Il Tempo" dienraštyje liepos 18 d., — pasidarė visai neįmanomas, tiesiog nežmoniškas!" Ji prašo ypač nepamiršti Kovaliovo, kuris sunkiai serga ir yra uždarytas vienutėje; jau trys mėnesiai negali parašyti laiško, nei susitikti su savo artimaisiais. A. Tverdochlebovas ištremtas į tolimiausią Jakutijos kaimą, kuris 8 mėnesius metuose yra visai neprieinamas. Jo gyvenimo sąlygos yra nepakenčiamos. Jam visko trūksta. Jo adresas: Jakutskaja ASSR, Leninskij r a j o n, Njurbacan, Tverdochlebov Andrej Nikolajevič.

Pats A. Sacharovas taip pat jaučiasi labai blogai ir kasdien turi imti nitroglicerino savo širdžiai stiprinti. Tik laisvasis pasaulis ir spauda gali turėti lemiamos įtakos sovietinių disidentų likimui.

Spauda netyli

Italijos spauda paskutiniu laiku vis gausiau panaudoja Vakarus pasirodančius lietuviškus šaltinius, iškeliančius žmogaus teisių paneigimą Sovietijoje. Plačiai skaitomas dienraštis "Seculo d'Italia" liepos 3-10 d.d. paskelbė per kelis numerius ištisai Jono Jurašo liudijimą Sacharovo vardo tarptautiniame tribunole Kopenhagoje. Antrinėse straipsnio antraštėse pabrėžta sovietinė invazija Lietuvoje, nelygi lietuvių kova prieš okupantą, tikinčiųjų persekiojimai, Kalantos auka už Lietuvos laisvę, rusifikacija ir kiti nusikaltimai prieš žmogaus sąžinę. Medžiaga straipsniui paimta iš prel. V. Mincevičiaus redaguojamos italų kalba "ELTA-PRESS" 6-7 numerio. Taip pat plačiai panaudoti ir "LKBK" paskelbti faktai bei aprašytas naujai pasirodęs Lietuvoje pogrindinis laikraštis "Aušra".

"Ketveri metai už laisvę"

Plačiausiai pasaulyje skaitomas žurnalas "Reader's Digest" savo laidoje italų kalba "Selezione" birželio numeryje paskelbė 8 puslapių straipsnį "Ketveri metai už laisvę". Straipsnį parašė Kenneth Y. Tomlinson, objektyviai nušviesdamas lietuvio jūrininko Simo Kudirkos kančias už laisvę. Aprašęs tragišką šuolį iš sovietų žvejybos laivo į amerikiečių "Vigilant" laivą, autorius griežtai smerkia admirolo William Ellis trumparegiškumą ir jo įsakymą grąžinti Simą Kudirką rusams: "Toks įsakymas žiauriausiai pažeidė JAV įstatymus ir principus, liečiančius politinės prieglaudos normas".

Labai ryškiomis spalvomis autorius vaizduoja S. Kudirkos kančias Potmos kalėjime. Ten jį sutiko nepalaužiamas lietuvių būrys, vadovaujamas Mečio Kybarto, kuris jau 23 metus iškentėjo lageriuose. Nežiūrint baisiausių kančių, S. Kudirka nepalūžo ir aktyviai įsijungė į rezistencinės dvasios sąjūdį bendro likimo brolių tarpe. Straipsnis baigiamas S. Kudirkos išlaisvinimu, ypač Amerikos lietuvių Gražinos Paegle ir Daivos Kezienės pastangomis. Ketveri metai kančių už laisvę yra didelė auka, bet ji patarnavo ir milijonam amerikiečių suprasti, jog atolydis santykiuose su sovietais nėra įmanomas, kol šie ciniškai pažeidžia pagrindines žmogaus teises.

Turner & Porter laidotuvių namai
436 Roncesvalles Ave,
Toronto 3, Ont.
Tel. 533 - 7954

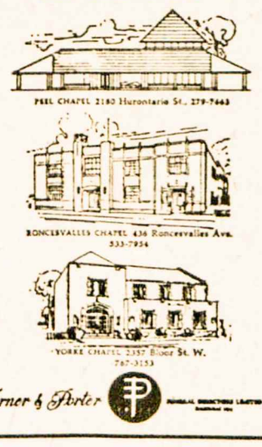

● **BLOGA yra tik tada, jei tauta į visą jai daromą žalą nebereaguoja, jei ji, nemoralumo atrofuota, su juo apsipranta ir rezignuodama jam pasiduoda. Iš tokių pasidavėlių sunku belaukti ko pozityvaus. J. ERETAS**

Atsisveikino labai staigiai

A. a. kun. Stasiui Šantarui iškeliavus amžinybėn

K. TAUTKUS

Taip jau yra gyvenime: susitinki gerą pažįstamą ir nežinai, kad jau paskutinį kartą. Man taip atsitiko su a.a. kun. Stasiu Šantaru. Susitikau jį JAV LB Melrose Parko apylinkės posėdyje birželio 16 d. vakarą. Jis buvo linksmas, juokavo ir paėmęs dviratį gatvėje pasivažinėjo. "Labai seniai dviračiu važiavau. Maniau, kad būsiu pamiršęs. Bet pasirodo, kad dar nepamiršau. Puikus sportas važinėti dviračiu. Geri vaistai ir susenusiam žmogaus kūnui išjudinti..." — juokavo velionis. Skaudi ir netikėta buvo žinia, kad kun. Stasys Šantaras birželio 19 d. mirė nuo širdies smūgio.

Kun. St. Šantarą susitikau 1945 m. tremtinių arba DP stovykloje Wuerzburge, V. Vokietijoje. Jis buvo stovyklos gimnazijos, sargybų kuopos kapelionu ir drauge gilino teologijos studijas Wuerzburgo universitete. Išvykdamas į Ameriką, velionį palikau Wuerzburge. Jis į Ameriką atvyko 1950 m. Nuo atvykimo dienos su kun. St. Šantaru draugavome iki jo mirties.

Velionis buvo nuoširdus lietuvis ir veiklus visuomenininkas. Kai tik atsikėlė dirbti į Melrose Parko Šv. Širdies parapiją, bendradarbiavome ir kartu dirbome apylinkės valdyboje. Gyvendamas Čikagoje, velionis dirbo dar plačiau — buvo vietinio BALFo pirmininku, JAV LB tarybos nariu, centro valdybos vicepirmininku, Kultūros Fondo pirmininku. Organizacinėje veikloje dirbo sėkmingai, nes turėjo draugišką būdą, mokėjo su bendradarbiais sugyventi, kiekvieno pastangas įvertinti. Dėlto jam talkininkų niekados netrūko. Jo nuoširdumas, vaišingumas daug ką patraukdavo. Dirbo ir spaudoje.

Mirė sulaukęs 67 metus amžiaus. Buvo gimęs 1909 m. sausio 25 d. Plaštakos kaime, Balninkų valsč., Ukmergės apskr. Baigęs Ukmergės gimnazijos 7 klases, išvyko į Telšių kunigų seminariją. Kunigu įšventintas 1934 m. Buvo Plungės gimnazijos ir IV artilerijos pulko kapelionu, Renavo, Užvenčio parapijų klebonu ir Varnių vicedekanu. Vokiečių okupacijos metu buvo dar ir Tryškių parapijos klebonu.

Apie velionį labai gerai atsiliepė ir jo buvęs klebonas (Sacred Heart Church Melrose Park, Ill.) kun. Kniewel. Šioje parapijoje a.a. St. Santaras dirbo nuo 1962 m. iki mirties. Melrose Parko ir jos apylinkių lietuviai kun. Stasį mylėjo, nes jis uoliai patarnaudavo dvasiniais reikalais, netingėjo tautiečius aplankyti ligoninėje ir namuose. Lankydavosi pas lietuvius Maywoode, Bellwoode, Stone Parke, Wechesteryje, Broadview. Todėl jo netekimas labai jaučiamas ypač vyresniosios kartos lietuvių.

A.a. kun. St. Šantaras iškilmingai palaidotas Šv. Kazimiero lietuvių kapinėse kunigų skyriuje birželio 22 d. Laidotuvėse dalyvavo vyskupas Vincentas Brizgys ir gausus būrys lietuvių bei amerikiečių kunigų.

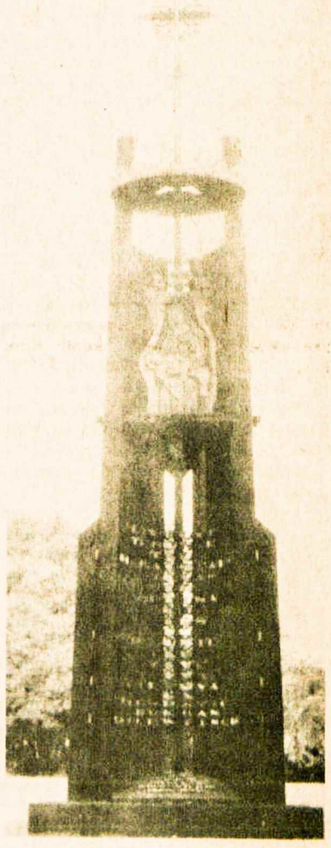

Skulptoriaus R. Mozoliausko paminklas lietuviams kunigams Šv. Kazimiero kapinėse Čikagoje. Prie šio paminklo ilsisi apie 20 lietuvių katalikų kunigų. Pastaruoju metu čia palaidoti — kun. J. Raibužis, SJ, ir kun. St. Šantaras Nuotr. P. Aleksos

ALKOS muzėjuje Putname, Conn. Iš kairės: Kento universiteto prof. J. Cadzow, muzėjaus steigėjas prel. M. Juras, J. P. Palukaitis

PAVERGTOJE TĖVYNĖJE

PUOLA VYSKUPĄ

Kompartijos oficiozas "Tiesa" liepos 11 d. paskelbė Vytauto Žeimanto rašinį "Sutanos ir svastikos sąjunga", kurį liepos 15 d. laidoje persispaudė ir išeivijai skirtas "Gimtasis Kraštas". Jame puolamas vyskupas V. Brizgys, jau ir anksčiau susilaukęs panašių puolimų. Vytautas Žeimantas jį bando paversti nacių sąjungininku, karo nusikaltėliu, operuodamas spaudos ištraukomis, vysk. V. Brizgio atsiminimais ir netgi arkiv. J. Skvirecko dienoraščiu. Pirmiausia kyla klausimas — kas yra Vytautas Žeimantas? Žurnalisto tokia pavarde Lietuvoje neteko girdėti. Šiam puolimui "Tiesos" redakcija, be abejonės, pasirinko prityrusį propagandos vilką, sekantį mūsų gyvenimą, prieinantį prie KGB archyvų. Žymiausias šios srities specialistas yra Vytautas Miniotas, anksčiau dirbęs "Tiesoje", dabar redaguojantis kompartijos centro komiteto žurnalą "Laikas ir įvykiai". Jis ypač pasižymėjo BALFo bei jo veikėjų niekinimu, gerai yra susipažinęs su išeivijos veikla, apsirūpinęs spaudos ir net asmeninių laiškų ištraukomis. Taigi, tas Vytautas Žeimantas iš tikrųjų gali būti Vytautas Miniotas. Galimybė yra, bet ji grindžiama tik spėjimu, nes trūksta įrodymų. Pagaliau netaip jau svarbu, ar šiuo slapyvardžiu dangstosi V. Miniotas, ar kuris nors kitas propagandistas. Svarbiausia, kad autorius, pasišovęs sujungti sutaną su svastika, griebiasi grubaus melo, kurį lengvai gali demaskuoti šimtai liudininkų išeivijoje ir okupuotoje Lietuvoje. Cituodamas čikakiškę komunistų "Vilnį", jis pvz. prikimba prie jėzuitų vienuolijos Lietuvoje steigėjo kun. Jono Kipo, kuriam, girdi, rūpėjo ir kiti dalykai: "Sakoma, kad jis antrojo pasaulinio karo metais nemažai pasidarbavo hitlerinės Vokietijos žvalgybai. Kai kas tvirtina jį buvus vienu pagrindiniu Hitlerio žvalgybos atstovu Lietuvoje." Pasak V. Žeimanto, tas buvęs kaizerinės Vokietijos karo kapelionas kun. Johannes Kipp, SJ, padėjo vysk. V. Brizgiui suartėti su vokiečiais okupantais. Iš tikrųjų kun. J. Kipas, SJ, dar prieš nacių-sovietų karo pradžią 1941 m. pavasarį grįžo į Vokietiją ir pokaryje mirė Berlyne. Lietuvon jis daugiau nebuvo atvykęs. Taigi, jis nebuvo ir negalėjo būti nei Hitlerio žvalgybos atstovu Lietuvoj vokiečių okupacijos metais, nei pagaliau vysk. V. Brizgio ryšininku su okupantais. Šis faktas atskleidžia suktus V. Žeimanto metodus vysk. V. Brizgio puolime. Ir kun. J. Kipas, SJ, ir vysk. V. Brizgys buvo aiškūs nepriklausomos Lietuvos šalininkai, kuo, deja, negalėtų pasigirti pats V. Žeimantas, tarnaujantis Maskvai.

LIETUVOS KELIAI

"Komjaunimo Tiesa" 124 nr. paskelbė pasikalbėjimą su vyr. gamybinės autokelių valdybos viršininko pavaduotoju Ričardu Kuprevičium apie Lietuvos kelius. Jo teigimu, 1940 m. Lietuva turėjo tik 2.200 km kelių su kieta akmens skaldos danga, o pokaryje, atgavus Klaipėdos kraštą, pajūryje buvo 114 km asfaltuotų kelių su viena kita atkarpa kitose Lietuvos dalyse. Dabar kelių su kieta danga yra 18.070 km, asfaltuotų — 6.550 km. Kelių asfaltavimas buvo pradėtas 1948 m. Kauno—Klaipėdos, Kauno—Tilžės, Šiaulių—Mažeikių ruožuose.

GAUSIAUSIA LAIDA

Vilniaus pedagoginis institutas gyveniman išleido XXXI jaunųjų mokytojų laidą, gausesnę už ligšolines. Institutą šiemet baigė 657 jaunuoliai. Devyni jų — su pagyrimu. Pastarųjų eilėse yra anglų kalbos ir literatūros specialistė Leonora Ubonytė, lituanistė Adelė Žebčiukaitė, matematikė Ona Mažvilaitė, lietuvių kalbos, literatūros ir pedagogikos specialistė Daiva Kardelytė. Neakivaizdiniu būdu institutą baigė beveik 300 asmenų, daugiausia jau dirbančių mokytojais ir siekusių augštesnės kvalifikacijos.

GIMNAZIJA ZARASUOSE

Zarasų gimnazija, dabar vadinama vidurine M. Melninkaitės mokykla, brandos atestatus įteikė 110-čiai abiturientų. Jų išleistuvėse žodį tarė mokyklos direktorius Vladas Lumbė, jo pavaduotoja Vanda Narkevičienė, rajoninio komjaunuolių ir pionierių skyriaus sekr. Z. Maksimova. Abiturientų eilėse buvo nemažas būrys moksle pasižymėjusių p i r m ū n ų. Jiems teko pareiga gėlėmis ir žalia girlianda papuošti sovietų partizanės M. Melninkaitės paminklą paežerėje. Žodis buvo suteiktas ir pradinių klasių mokytojui Leonui Rapoliui, pedagoginio darbo veteranui. Abiturientus jis nustebino išsaugotais jų I klasės piešiniais ir III klasėje pažymėtais profesijos pasirinkimais. Kaikurie toms svajonėms liko ištikimi iki brandos atestato, o kiti jau yra pakeitę nuomonę.

KONFERENCIJA VILNIUJE

Vilniuje buvo surengtas devintasis Sovietų Sąjungos ir Lenkijos vyriausybių įgaliotinių pasitarimas pasienio zonos vandens ūkio klausimais. Sovietų Sąjungos delegaciją sudarė Ukrainos, Gudijos ir Lietuvos atstovai, vadovaujami J. Veličkos, vilniškio melioracijos ir vandens ūkio ministerio. Lenkijos delegacijai vadovavo žemės ūkio ministerio I pavaduotojas M. Soleckis. Visi pagrindiniai Vilniaus laikraščiai skelbia tokį patį pranešimą: "Keturiose darbo grupėse buvo svarstomi abiem šalim aktualūs pasienio vandens ūkio planavimo, upių reguliavimo bei pasienio teritorijos melioravimo, vandens kokybės apsaugos ir hidrometeorologijos klausimai." Pasirašytas protokolas numato tolimesnį bendradarbiavimą. Konferencijos dalyvius priėmė vilniškės ministerių tarybos pirm. J. Maniušis.

UNIVERSITETO SUKAKTIS

Vilniaus universitetas 1979 m. paminės savo veiklos 400 metų sukaktį. Jos renginiams yra sudarytas didelis komitetas, vadovaujamas kompartijos ck sekr. L. Šepečio ir jo pavaduotojo J. Kubiliaus, universiteto rektoriaus. Pirmasis komiteto posėdis įvyko š.m. birželio 25 d. Jubilėjui bus išleista "Vilniaus universiteto istorija", albumas apie jo architektūros bei meno paminklus, paruošti dokumentiniai filmai ir kino žurnalai, atspindintys universiteto istoriją bei dabartinį jo gyvenimą. Statomą universiteto miestelį papuoš komunistų veikėjo V. Kapsuko statula ir memorialinis skulptūrų ansamblis, skirtas žymiausių profesorių atminimui. Numatyta sukurti ir išleisti jubilėjinį universiteto medalį, vokus, pašto ženklus. Sąjunginėje konferencijoje bus aptartas Vilniaus universiteto vaidmuo dabartinėmis mokslo ir technikos pažangos sąlygomis. Iškilmingame universiteto mokslinės tarybos posėdyje dalyvaus Sovietų Sąjungos augštųjų mokyklų atstovai ir svečiai iš užsienio. Rengėjų komiteto posėdžio aprašyme pabrėžiamas šio senojo universiteto komunistinis atspalvis, jo įnašas daugianacionalinės Sovietų Sąjungos dvasinių turtų lobynui, XXV-tajame sovietinės kompartijos suvažiavime iškelti reikalavimai. Taigi, šios lietuviškos institucijos jubilėjus bus paminėtas ne tik mokslininiu, bet ir propagandiniu požiūriu, tarnaujančiu Sovietų Sąjungai bei jos kompartijai.

KONFERENCIJOS PAGREBSTAI

R. Berlyne įvykusi 29-nių Europos kompartijų konferencija šį kartą nesusilaukė pilno aprašymo spaudoje. "Tiesa" ir "Komjaunimo Tiesa" paskelbė ilgą sovietų kompartijos vado L. Brežnevo kalbą, o kitų vadų kalboms paskyrė tik TASSo korespondentų atpasakojimą. Tokiu stiliumi buvo apeiti esminiai jų pareiškimai, liudijantys kompartijų skilimą. Pagrėbstu principu apeinamas ir baigminis dokumentas, nepateikiant jo pilno teksto. Šį uždavinį "Tiesos" puslapiuose atliko du maskvinės "Pravdos" vedamieji. Didžiausiu laisvės ir taikos kovotoju piešiamas L. Brežnevas, pagrindinis konferencijos iniciatorius. "Tiesos" 156 nr. "Pravda" pasakoja: "Berlyno konferencija atspindėjo tai, kas svarbiausia: gerbdamos vienos kitų lygiateisiškumą ir savarankiškumą, broliškos partijos, suprasdamos, kad jos kovoja skirtingomis sąlygomis, siekia visokeriopai stiprinti draugiškus ryšius, bendradarbiauti dar konstruktyviau, dar glaudžiau ir vieningiau ..." Iš šių pagrėbstų skaitytojui nelengva suvokti, kad tos brolіškos kompartijos atmetė Maskvos primatą, atsisakydamos proletariniu internacionalizmu grįsto kelio, kurio pagrindine atstove buvo diktatūrinė Sovietų Sąjunga.

PARAŠIUTININKŲ VARŽYBOS

Trečiosios tarptautinės komunistinių šalių aeroklubų parašiutininkų varžybos įvyko virš Vilniaus aviacijos klubo skraidymų aikštelės. Dalyvavo dvi Vilniaus parašiutininkų komandos, viena Kauno, svečiai iš Lodzės ir Plovdivo aeroklubų. Nusileidime į taikinį iš 1.000 metrų augščio I ir III vietas laimėjo pirmosios Vilniaus komandos nariai G. Varnagiris ir A. Gruzdys. Grupinėje įskaitoje jų komandai teko pirmoji vieta, o Vilniaus II komandai — trečioji. Varžybose neblogų rezultatų pasiekė jaunieji parašiutininkai — kaunietė B. Paulauskaitė, vilniečiai S. Čivilis, J. Chominas ir R. Maciulevičius.

KIAULIŲ PROBLEMA

Gyvulininkystės instituto direktoriaus pavaduotojas Romualdas Makoveckas liepos 9 d. "Tiesoje" atskleidžia okupuotą Lietuvą užgriuvusią kiaulių problemą: "Trūkstant pašarų, praėjusiais metais kai kurie ūkiai sumažino kiaulių skaičių. Tai buvo laikina. Dabar svarbu kuo greičiau ne tik atkurti buvusią padėti kiaulių fermose, bet ir žymiai padidinti kiaulienos gamybą ..." Kiaulienos trūkumą Lietuvoje jau buvo pastebėję ir kaikurie vakariečiai žurnalistai Maskvoje. Matyt, tų kiaulių dėl pašarų trūkumo pernai buvo paskerstas tikrai didelis skaičius. R. Makoveckas siūlo dvi išeitis: didinti kiaulių skaičių ir bekonus penėti iki maksimalaus 90-95 kg svorio.

V. Kst.

OTTAWA, ONT.

ŠALPOS REIKALAI. 1976 m. liepos mėn. Suvalkų trikampio lietuviams išsiųstas 21 drabužių siuntinys. Ta proga dėkojame už aukas: Šalpos Fondo Hamiltono skyriui už $100, vilniečiams, susirinkusiems Paris, Ont., už $57, Otavos Bendruomenės nariams už $63. Be to, tariame nuoširdų ačiū kanadiečių moterų organizacijai "Hazel Rebekah Lodge" už gausiai paaukotus gerus drabužius.

P. Ancevičienė,
ŠF įgaliotinė ir talkininkės

Kanados Lietuvių Jaunimo Sąjungos atstovų suvažiavime Windsore posėdžio metu. Iš kairės: Dana Bilevičiūtė, Danguolė Juozapavičiūtė, Rūta Čerškutė, Paulius Kuras. Pastarajam teko suvažiavimo šeimininko pareigos

Ir pavieniai padaro daug

J. KAIRYS

Kiek tenka spręsti iš spaudos *ir nugirsti tautiečių šnekas apie* lietuvių veiklą laisvajame pasaulyje, kalba sukasi pirmoje eilėje apie organizacijas. Kad pasitaiko ir pavienių, kurie padaro net ir labai daug, mažiau tesigirdi. Iš tokių pavienių, išvyščiusių savo aktyvumą mūsų bendram labui, man krito į akis **Ignas Povilaitis**, gyv. JAV-bėse, ir buvęs VLIKo vykd. tarybos ir ELTOS pirm. **Jonas Glemža**, gyv. V. Vokietijoje.

* * *

I. Povilaitis užmezgė plačius ryšius ypač su savo Connecticuto valstijos kongresmanais, senatoriais ir vietine spauda. Kaikuriais atvejais jis pasiekia ir kitus JAV-bių politikus, neišskiriant nė Baltųjų Rūmų. Jiems visiems jis dėsto klastingą Maskvos okupaciją Lietuvos ir kitų Baltijos valstybių, paneigimą pagrindinių žmogaus teisių, imperialistinius Kremliaus siekius, JAV politiką bolševikinės Rusijos atžvilgiu, Kremliaus suorganizuotą Helsinkio konferenciją, neteisėtą išdavimą rusams Kudirkos ir kt. Jis dėsto jiem tai savo laiškuose, nusiųsdamas iš laikraščių savo straipsnių iškarpas. Tokius ryšius jis palaiko ypač su Monoganu, Ribicoffu, Sarasinu, Grassu, Weickeriu, jn., Muskie ir kt.

Išskyrus dr. H. Kissingerį, kurio atsakymą pasirašė jo asistentas bei sekretorius viešiesiems reikalams Reinhardtas, kiti politikai atsakinėja patys. Savo atsakymuose jie dėkoja jam už aktualijų kėlimą, žada p a i n f o r m u o t i apie tai savo kolegas ir pan. Atsakydamas jam kongresmanas Monaganas įdėjo net fotokopijas savo susirašinėjimo S. Kudirkos reikalu su prez. Niksonu, sekr. užs. reikalams Rogers ir transporto sekretorium Volpe.

Vietos visuomenę su Lietuvos problemomis jis supažindina savo straipsniais, spausdinamais Danbury leidžiamame dienraštyje "The News-Time".

* * *

J. Glemža nukreipė savo pastangas į mūsų besimokančio jaunimo šalpą. Tam tikslui jis suorganizavo Lietuvių Šalpos Draugiją "Labdara", kuriai *visą laiką ir pirmininkauja.* Pradžioje buvo šelpiami visi besimokantieji, kuriems pašalpa buvo reikalinga. Vėliau daugiausia dėmesio buvo kreipiama į besimokančius lietuvius Lenkijoje ir jos valdomose žemėse.

J. Glemža su savo žmona buvo nuvykęs į Lenkiją ištirti padėties vietoje. Pagal jo pranešimą, tenykščių lietuvių *materialinė būklė yra labai prasta.* Besimokančio jaunimo tėvai yra mažažemiai ūkininkai. Kaip yra žinoma, net laisvo ūkininkavimo metu normalius ūkius turintieji galėjo sunkokai versti. Gi mažažemiai, o ypač prastos žemės savininkai, beveik vargo. Dabar tokiems einasi dar blogiau. Materialiai nėra lengva ir kitų užsiėmimų lietuviams. Pvz. už drabužių eilutę tenka net vidutiniam tarnautojui atiduoti mėnesio uždarbį.

Sunkiausiai verčiasi gausios šeimos. Jos stengiasi savo vaikus leisti į mokslą be jokių paraginimų iš šalies, kaip kad yra daroma laisvuose k r a š t u o s e. Be to, ten niekas nerankioja jų autobusais ar kitomis priemonėmis ir nevežioja į mokyklą bei iš mokyklos į namus. Pusbasiai ir apiplyšę jie pėsti eina net po kelis kilometrus į dieną.

Punske veikianti lietuvių gimnazija turi kasmet apie pusantro šimto gimnazistų ir taip pat kasmet išleidžia būrį abiturientų. Pastarieji studijuoja universitetuose ar kitose augštosiose mokyklose. Kadangi jos yra didmiesčiuose, studijos jose yra surištos su didesnėmis išlaidomis. Tiesa, yra bendrabučių, bet, kaip praktika rodo, dėl vietų stokos ne visiems pasiseka į juos patekti. Daugelis nuomoja patalpas privačiai.

Yra skiriamos ir stipendijos. Bet jos nėra didelės. Išvertus į dolerius, išeina apie 13-15 dolerių. Lenkijoje, kaip ir kituose komunistiniuose kraštuose, matuojant tenykštėmis pajamomis, yra viskas daug brangiau nei laisvuose kraštuose.

Lenkijoje gyvenančio bei joje besimokančio lietuvių jaunimo materialinė padėtis sunki. Jiems pagalba yra labai ir labai reikalinga. "Labdara" iki šiol daugiau ar mažiau patenkindavo visų lietuvių moksleivių ir studentų prašymus. Bet jų skaičius nuolat didėja. Todėl suorganizuotų aukotojų bei šelpėjų jau neužteks. Tai turėdama galvoje, "Labdaros" draugija kreipiasi ir į kitą mūsų išeiviją, kad padėtų jai. O padėti jai galima pinigais, avalyne ir drabužiais.

Šelpiant besimokantį jaunimą, bus atlikta ne vien artimo meilės pareiga, bet ir sustiprinta jų lietuvybė bei padidintas inteligentinių pajėgų prieauglis.

Paramą siųsti: Herrn J. Glemža, Conventrain 33, 7260 Calw-Hirsau, W. Germany.

TIM'S AUTO BODY LTD.
Visų rūšių automobilių išorės (body) taisymas bei dažymas (bake oven) ir visi mechaniniai taisymai. Parduodu vartotus automobilius.
24-28 Howard Park Ave. (arti Dundas St. W.)
Toronto, Ont., M6R 1V5 FILTSOS BROS
Telefonai 533-8451, 533-8452

Mėsos ir puikūs dešros gaminiai
Skanėstai kiekvieno skoniui
R. Denninger Ltd.
284 KING STREET E., HAMILTON — 528-8468
740 UPPER JAMES ST., HAMILTON — 389-4113
GUELPH LINE prie PROSPECT, BURLINGTON — 639-0510
LLOYD D. JACKSON SQUARE, HAMILTON — 525-9641

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje
įsikūręs nuosavuose namuose —
Hamiltono Lietuvių Kredito Kooperatyvas
"TALKA"
830 Main Street East, telefonas 544-7125
Darbo valandos: pirmadieniais - ketvirtadieniais nuo 10 iki 5 val., penktadieniais nuo 10 iki 7 val., šeštadieniais nuo 9 iki 12 val. Liepos - rugpjūčio mėn. ir prieš ilgus savaitgalius šeštadieniais uždaryta.
Nemokama gyvybės ir asm. paskolų drauda.
Nemokamas pilnas čekių patarnavimas.
Kapitalas — virš $7.000.000.
MOKAME UŽ:
depozitus (P.C.A.) 6%
santaupas ..... 8½ %
term. depozitus 1 m. 9½ %
IMAME UŽ:
asmenines paskolas 12%
nekiln. turto pask. 11%

Putnam, Conn.

LIETUVIŲ DIENA. Putname seserų sodyboje įvyko Lietuvių Diena. Oras pasitaikė labai malonus, todėl į šventę atsilankė apie 3.500 svečių. 11 v.r. lauke pamaldas laikė Matulaičio Namų kapelionas kun. V. Zakaras, kuris ir lietuvišką pmokslą pasakė. Po Mišių angliškai pamokslą (labai palankų lietuviams) pasakė Norwich vyskupas Daniel P. Reilly (jo vyskupijai priklauso Putnamas). Po pamaldų buvo procesija prie Fatimos Marijos statulos, kalbant lituviškai Rožinį. Procesijai vadovavo pats vyskupas. Po to vyskupas apžiūrėjo seserų sodybą ir visus įrengimus.

3 v.p.p. prasidėjo meninė dalis, kurią atliko Neringos stovyklautojos — 110 mergaičių. Prieš pat programos pradžią malūnsparniu atskrido iš Hartfordo (100 mylių) Connecticut gubernatorė Ella Grasso ir nusileido seserų sodyboj ant gražios pievos prie kapinaičių. Iš 50 Amerikos gubernatorių ji yra vienintelė moteris, katalikė, ir labai palanki lietuviams. Per visą mergaičių stovyklos programą ji kartu su vyskupu gėrėjosi jaunųjų menu. Į šią šventę buvo atvykęs ir Simas Kudirka.

J. Vembrė

Hamilton, Ontario

PO TRUMPOS PERTRAUKOS "Aukuras" jau pradėjo repeticijas. Algis Ulbinas (šį kartą pasireikš kaip režisorius) stato R. Spalio I v. komediją "Batai", o Elena Kudabienė ruošia naują veikalą — A. Norimo "Klevų alėja". Pirmajame veikale dalyvauja vyresnieji aktoriai, o antrajame — jaunimas. Abu veikalai pasirodys kartu š.m. spalio gale Hamiltone. Toronte jie bus vaidinami š.m. lapkričio 7 d. St. Lawrence Centre per daugiakultūrį festivalį.

LIETUVIŲ DRAMOS FESTIVALIUI, kuris įvyks 1977 m. gegužės mėn. Toronte, "Aukuras" pasirinko B. Sruogos veikalą "Pavasario giesmė". Iki šiol įsiregistravo šeši teatrai. Reikia tikėtis, kad bus daugiau.

K.

VILIJA MALCIŪTĖ, baigusi Montrealio McGill universitete kalbotyrą ir rusų kalbą bakalaurės laipsniu (summa cum laude). Rudenį tęs studijas tame pačiame universitete magistrės laipsniui gauti

TOMAS MARIJUS KUDABA, baigęs Vankuveryje Simon Fraser universitete geografiją ir archeologiją bakalauro laipsniu. Gimnaziją baigė Hamiltone. Labai sėkmingai reiškėsi sporte gimnazijos ir universiteto metais. Dabar priimtas trejiem metam į Kalgario "Stampeders" futbolo komandą. Hamiltone dalyvavo "Aukuro" vaidybos grupėje ir skautų veikloje

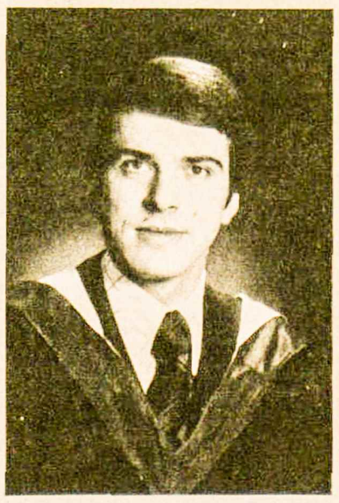

TOMAS - GINTARAS AKELAITIS, baigęs ekonomiką bakalauro laipsniu York universitete Toronte. Aštuonerius metus mokėsi šeštadieninėje Maironio mokykloje. Jūrų skautas, Vyčio sporto klubo krepšininkas. Ateinančiais mokslo metais gilins ekonomikos studijas Windsoro un-te

LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

JAV EPISKOPATAS Maryknoll seminarijoje, Niujorko valstijos šiaurėje, surengė tris dienas trukusį pasitarimą, kuriame buvo svarstomos teisinugmo problemos JAV nepriklausomybės 200 metų sukakties šviesoje. Dalyvavo vyskupai, daugiau kaip 100 kunigų, vienuolių žurnalistų. Liudininku apie Lietuvos Katalikų Bendrijos kančias buvo pakviestas Simas Kudirka. Jis perskaitė 11 puslapių pranešimą, remdamasis Jungtinių Tautų žmogaus teisių deklaracija ir konkrečiais pavyzdžiais išryškindamas sovietų vykdomą šios deklaracijos paragrafų laužymą. Ištisą pusvalandį S. Kudirka atsakinėjo į dalyvių klausimus. Pasitarime pagrindinis dėmesys teko žmogaus teisių pažeidimams P. Amerikos ir Azijos kraštuose. S. Kudirka buvo vienintelis liudininkas, kalbėjęs apie sovietinį komunizmą ir Lietuvai uždėtus varžtus. Dalyvių tarpe buvo paskleista S. Kudirkos pranešimo kopija, JAV LB krašto valdybos leidinys "The Violations of Human Rights in Soviet Occupied Lithuania", PLB valdybos leidinėlis "Respect My Rights", kuriame pateikiamas Antano Terlecko raštas sovietų KGB viršininkui J. V. Andropovui.

NIUJORKO LIETUVIAI liepos 17 d. pagerbė S. Dariaus ir S. Girėno atminimą, susirinkę Brooklyno Lituanicos aikštėje prie šiems didvyriams skirto paminklo. Jis buvo suprojektuotas miesto architekto ir pastatytas 1957 m. pavasarį. Bronzinius lakūnų reljefus sukūrė dail. Jonas Subačius. Tuo metu Dariaus ir Girėno komitetas turėjo 12 narių, kurių dabar tėra likę trys. Du iš jų serga, bet dar veikliai reiškiasi dabartinė komiteto pirm. Bronė Spūdienė, lakūnų transatlantinio žygio metu gyvenusi Montrealyje ir ten jiems rinkusi aukas. Ji surinko $25, nors tada savaitinis darbininko atlyginimas tebuvo $5. Toje vietoje, kur dabar stovi paminklas, prieš pradėdami skrydį Lietuvon, lankėsi S. Darius ir S. Girėnas. Šiuo metu toje Brooklyno dalyje jau nėra lietuvių. Dėlto paminklas dažnai nukenčia nuo chuliganiškų veiksmų. Yra siūloma jį perkelti į Kultūros Židinį, tačiau su tokiu pasiūlymu nesutinka Dariaus ir Girėno komiteto pirm. B. Spūdienė. Jos nuomone, paminklo neverta perkelti, nes jis priklauso senajai Brooklyno Lietuvai, nors lietuviai jau išsikėlė kitur.

FILADELFIJOS LB APYLINKEI **šio miesto renginiuose, skirtuose JAV nepriklausomybės 200 metų sukakčiai, atstovauja JAV LB krašto valdybos vicepirm. Aušra Mačiulytė-Zerr. Jos dėka tų renginių komitetas paskyrė $5.000 pasikviesti Čiurlionio ansambliui iš Klevelando. Ansamblio koncertas Filadelfijoje įvyks rugpjūčio 6 d. vakarą Drexel universiteto salėje.**

JAV KONGRESAS "Laisvosios Europos" ir "Laisvės Radijo" stotims paskyrė $56.300.000. "Laisvės Radijas" turi laidas lietuvių, latvių ir estų kalbomis, kurios, matyt, gerokai erzina Sovietų Sąjungą. Rusų kalba Vilniuje leidžiama "Sovetskaja Litva" dėl paramos radijo stotims jau puolė JAV vyriausybe, kaltindama Helsinkio susitarimų pažeidimu. Iš tikrųjų tie susitarimai pabrėžia laisvą keitimąsi informacija, kurio nesilaiko Sovietų Sąjunga. Laisvas žodis sovietų okupuotus lietuvius, latvius ir estus pasiekia tik radijo bangomis.

HOLLYWOODO FILMŲ ŽVAIGŽDĖMIS tapo Elizabeth, N.J., Šv. Petro ir Pauliaus parapijos klebonas kun. Petras Žemeikis su vargonininku V. Mamaičiu. "Paramount" bendrovė, kurianti filmą "Sorcerer", vedybų scenai pasirinko šią lietuvių šventovę. Pasak filmo režisoriaus, savo grožiu, vidaus dekoracijomis ji geriausiai atitiko visus reikalavimus. Vedybų scenoje buvo nufilmuoti klebonas kun. P. Žemaikis ir vargoninkas *V. Mamaitis.*

Brazilija

BRAZILIJOS LIETUVIŲ EKSKURSIJĄ į tautinių šokių šventę Čikagoje organizuoja Sao Paulo tautinių šokių grupė "Nemunas". Įskaitant šokėjus, jau užsiregistravo 32 asmenys, bet reikėtų dar 40-45 keleivių, nes tada galima gauti pigesnius kelionės bilietus *skrydžiui lėktuvu.* Ekskursijos reikalais rūpinasi J. Lukoševičius ir kun. A. Saulaitis, SJ.

Urugvajus

VALSTYBINEI URUGVAJAUS bibliotekai Montevideo mieste didelius rinkinius knygų dovanoja užsienio kraštų ambasados. Lietuvos atstovas A. Grišonas bibliotekai padovanojo 18 knygų apie Lietuvą, parašytų lietuvių, ispanų, anglų ir prancūzų kalbomis. Bibliotekos vadovybė jam pareiškė nuoširdžią padėką.

KUN. JONAS GIEDRYS, Montevideo lietuvių parapijos klebonas, serga ir gydosi Sao Paulo mieste, Brazilijoje.

ROMO IR BIRUTĖS MACANSKŲ *vasarnamyje "El Pinar"* gegužės 22-23 d.d. ilsėjosi 16 lietuvių jaunuolių iš Montevideo. Į darbą su jaunimu jau įsijungė birželio pradžioje atskridusi Čikagos lietuvaitė Rasa Šoliūnaitė.

Argentina

PAS BUENOS AIRES LIETUVIUS apie savaitę laiko viešėjo PLB valdybos *vicepirmininkas švietimo reikalams* Jonas Kavaliūnas. Jo iniciatyva buvo sušauktas organizacijų atstovų susirinkimas, sudaręs specialią komisiją pagyvinti lituanistiniam švietimui Argentinoje. Su JAV ir Kanadoje veikiančiomis šeštadieninėmis mokyklomis *susirinkimo* dalyvius supažindino J. Kavaliūnas ir iš Montrealio atvykusi talkininkė Rasa Lukoševičiūtė. Švietimo komisijon išrinkti: L. Stankevičius, kun. A. Steigvilas, I. Simanauskienė, N. Zavickaitė, E. Rudytė, V. Surviliené ir M. Barzdžiūtė. Komisijos valdybą specialiame posėdyje sudarė: pirm. kun. A. Steigvilas, vicepirm. L. Stankevičius ir sekr. *I. Simanauskienė.* Centrine švietimo komisijos būstine pasirinkta Aušros Vartų parapija, kurios adresas — Mendoza 2280, Avellaneda, Buenos Aires, Argentina. Komisijos posėdyje nutarta patobulinti jau veikiančias šeštadienines mokyklas ir atgaivinti neveikiančias. Pirmiausia buvo imtasi mokytojų kursų, kurie prasidėjo liepos 15 d. Aušros Vartų parapijoje *ir baigsis* rugpjūčio viduryje. Jų vadovė yra R. Lukoševičiūtė. Lituanistinėms mokykloms metropoliniame Buenos Aires mieste tikimasi parūpinti 15 mokytojų. J. Kavaliūnas pažadėjo per PLB valdybą atsiųsti švietimo priemonių Argentinos lietuvių mokykloms. Iš Buenos Aires jis išvyko pas Urugvajaus ir Brazilijos lietuvius, kuriems taip pat reikia paramos švietimo reikaluose.

SUSIVIENIJIMAS L I E T U V I Ų ARGENTINOJE paminėjo 62 veiklos metus. Šia proga liepos 9 d. Aušros Vartų šventovėje buvo prisiminti mirusieji SLA nariai. Mišias atnašavo kun. A. Steigvilas, pasakęs ir progai pritaikytą pamokslą. Giedojo Šv. Cecilijos choras. Tautiniais drabužiais pasipuošęs SLA jaunimas atnešė Argentinos ir Lietuvos vėliavas prie altoriaus. Po pamaldų jaunimas gėlių vainiku papuošė lietuvišką kryžių parapijos sodelyje, o SLA pirm. J. Deveikis perskaitė pastarųjų metų laikotarpyje mirusių devynių narių pavardes. Žodį tarė ir SLA veikėjas A. Arlauskas. Iškilmė baigta bendra *visų dalyvių malda* ir giesme "Viešpaties angelas". Pagrindinis veiklos minėjimas įvyko liepos 11 d. SLA pastate, Dr. V. Kudirkos salone. SLA organizaciją 62-rųjų veiklos metinių proga sveikino Argentinos Lietuvių Organizacijų ir Spaudos Tarybos pirm. Artūras Mičiūdas, Argentinos Lietuvių Centro pirm. Julius Mičiūdas, Argentinos Lietuvių Jaunimo Sąjungos pirm. *Nelida Burbaitė,* Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjungos vardu — Rasa Lukoševičiūtė. Sveikintojus papildė vietinių institucijų bei ansamblių atstovai. Tautinių šokių programa atliko jaunimo grupė, vadovaujama I. Simanauskienės ir O. Zabarauskaitės-Casas, su akordeonisto G. Kliaugos palyda. Užsklandos žodį tarė SLA pirm. J. Deveikis, o L. Stankevičius pranešė, *kad netrukus* SLA patalpose vėl pradės veikti lietuviška mokykla, ir kvietė tėvus jon siųsti savo prieauglį.

Australija

PAVERGTŲJŲ TAUTŲ SAVAITĖ liepos 18 d. gražiu koncertu Melburne pradėjo Viktorijos Pavergtųjų Tautų Taryba, šiemet vadovaujama *latvio A. Berzins. Koncerte su* savo tautiniais šokiais dalyvavo lenkai, vengrai, čekoslovakai, su dainomis — ukrainiečių ir rusų solistai. Lietuviams atstovavo Angelės Tamošiūnaitės vadovaujamas lietuvaičių sekstetas ir "Dainos sambūris", diriguojamas Danos Levickienės.

"TĖVIŠKĖS AIDŲ" REDAKCIJA pasirūpino, kad Australijos katalikų leidykla "Australian Catholic Truth Society" išleistų anglų kalba knygutę "Tikėjimo didvyrė lietuvaitė Nijolė Sadūnaitė". Ji bus papildyta platoku straipsniu apie Sovietų Sąjungos vykdomą Lietuvos Katalikų Bendrijos persekiojimą. Anksčiau ši leidykla 10.000 egz. tiražu buvo išleidusi Sibiro lietuvaičių maldaknygę "Mary Save Us". Minėtoji katalikų leidykla knygelę apie N. Sadūnaitę sutiko išleisti už savikainą. Taigi, ji tekainuos apie 20-30 centų ir bus plačiai paskleista per Australijos katalikų šventoves.

Indonezija

INDONEZIJOS SOSTINĖJE JAKARTOJE, Javos saloje, dirba inž. Vytenis Bukšnys, atsiųstas "Pullmann - Kellogg" bendrovės iš Houston miesto, Texas valstijos. Ši amerikiečių bendrovė Jakartoje stato didžiulį dirbtinių trąšų fabriką. Inž. V. Bukšnys vadovauja kelių ir tiltų projektams, koordinuoja fabriko statybos bei įrenginių darbus tarp Jakartos ir Houstono. Pas jį jau atvyko ir žmona Jolanda su dukrelėmis *Adriana ir Ingrida. Šiai lietuvių šeimai* Indonezijoje teks praleisti gerą pusmetį.

Vokietija

TRADICINES JONINES lietuviai švęsdavo dr. St. Šereikos pievelėje, Miesau kaime. Siemet jų teko atsisakyti, nes kaip tik tuo metu buvo minima sidabrinė Vasario 16 gimnazijos sukaktis. Lietuvių susibūrimas pas dr. St. Šereiką įvyko beveik mėnesiu vėliau — liepos 17 d. Vietinams lietuviams, svečiams iš Kaiserslauterno, Saaro krašto ir net Mannheimo Mišias Elsbacho šventovėje atnašavo kun. Br. Liubinas. Tradicinis kelių valandų pobūvis visus subūrė dr. St. Šereikos pievelėje, kur jie turėjo progą pasivaišinti VLB

(Nukelta į 9-tą psl.)

Lietuvių jaunimo sveikinimas eucharistiniam kongresui

Eucharistiniam kongresui
Philadelphia, Pa.
USA

Ekscelencijos,

Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjunga, atstovaujanti lietuviškajam jaunimui laisvame pasaulyje, norėtų pasveikinti ir palinkėti darbingo ir prasmingo kongreso.

Yra reikšminga, kad kongresas rengiamas Jungtinių Amerikos Valstybių žemėje — krašte, kuris atstovauja laisvei jau du šimtus metų. Mūsų kraštas, kuriame gimė mūsų tėvai, yra Lietuva. Ji turi jau virš 700 metų, tačiau negali dalyvauti kartu su kitomis laisvomis tautomis tokiame svarbiame pasauliniame įvykyje, kaip eucharistinis kongresas. Jinai, kartu su kitomis laisvę praradusiomis tautomis, turi tyliai ir kantriai likti nuošaliai nuo šio svarbaus įvykio, nes jų istorijos raida buvo pakeista ne jų pačių sprendimu, bet sprendimu, padarytu **už jas** gale II D. karo Jaltos ir Potsdamo sutartyse.

Neperseniausiai jaunimas kitoje pusėje Geležinės Uždangos, Lietuvoje ir Sibire, yra įrodęs savo nepakartojamu heroizmu, kad jo katalikiškas tikėjimas dar yra gyvas! Jų maldaknygės, poezija, rožiniai, padaryti iš duonos, ir teismų kronikos yra pasiekę Vakarus ir neleidžia mums užmiršti tikinčiųjų persekiojimų, kurie vyksta dabar Sovietų Sąjungoje. Jaunimas vyrauja kovoje už religinę laisvę!

Mes prašome eucharistinį kongresą atsiminti visus tikinčiuosius tuose kraštuose, kurie patys negalėjo ten dalyvauti, ir melsti, kad jaunimas laisvajame pasaulyje turėtų tokį pat tvirtą tikėjimą, kurį laisvai gavo ir laisvai gali praktikuoti laisvuose kraštuose, kad jis, kaip ir jaunimas pavergtuose kraštuose, kaip Lietuva, kovotų už jį, jei ateitų toks laikas.

Esame su Jumis dvasioje ir maldoje.

Su pagarba,
Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjunga (Pasirašė PLJS valdyba)

Moksleivių ateitininkų vasaros stovyklos dalyviai Dainavoje su savo vadovybe — Nuotr. V. Bacevičiaus

JAUNIMO ŽIBURIAI

Redaguoja GABIJA JUOZAPAVIČIŪTĖ, talkinama kolektyvo

Kanados lietuvių jaunimo projektai

Štai ką nutarė jaunimas suvažiavime Windsore

Per praėjusį KLJS suvažiavimą dalyviai susiskirstė į diskusinius būrelius, kuriuose buvo nagrinėjami įvairūs projektai. KLJS valdyba ir jos talkininkai stengsis šiuos projektus įvykdyti savo trejų metų kadencijoj iki sekančio PLJ kongreso. Žinoma, KLJS valdyba ir mažas skaičius jaunimo atstovų to viso nepadarys, jeigu visos Kanados jaunimas nebendradarbiaus.

Keliavimo projektas

Daug lietuviško jaunimo keliauja po Kanadą. Ne tik Kanados, bet ir Vakarų Europos ir JAV lietuviškas jaunimas keliauja. Suvažiavime buvo nagrinėjama, kaip parūpinti pigią nakvynę keliautojams ir kartu skatinti susipažinimą ir ryšių palaikymą. Ta mintis visiems patiko. Iš kiekvieno miesto būtų sudarytas sąrašas lietuvių, kurie galėtų priimti keliautojus į savo namus. Keliaujantieji susisiektų su KLJS informacijos centru, praneštų kada atvyksta ir kuriam laikui jiems reikėtų nakvynės. Informacijos centras surastų jiems patogią nakvynę lietuviškoje šeimoje. Būtų nustatytos taisyklės, kurių keliautojai turėtų laikytis. Ateinančiais metais gal bus galima šį projektą pradėti vykdyti. Bus proga susipažinti su lietuvišku jaunimu. Žinoma, reikės didelio susirašinėjimo su bendruomenėmis ir parapijomis, prašant jų pagalbos, kad šis projektas pasisektų. Projekto sėkmė priklausys nuo tų žmonių, kurie priims jaunimą. Mes turime iš anksto pranešti, kad bus kreipiamas dėmesys į keliaujančių tvarkingumą.

Politinė veikla

Konkretus projektas nebuvo paruoštas. Vietoj to buvo iškeltos kelios idėjos, kurios liečia Kanados jaunimą ir jo dalyvavimą politinėje veikloje.

1. Lietuvių jaunimas daugiau turėtų įvertinti 700 metų Lietuvos egzistenciją.
2. Jaunimas turėtų aktyviau kartu su Bendruomenės valdybomis rengti Vasario 16 minėjimus.
3. Lietuvių jaunimo peticija Jungtinėm Tautom, iškelianti Lietuvos klausimą, nėra įteikta. Reikėtų atnaujinti pastangas šį darbą toliau vykdyti.
4. Kanados lietuvių jaunimas turėtų sekti politinius nutarimus, kad galėtų geriau pareikšti savo norus ar protestus, liečiančius Lietuvą arba lietuvius išeivijoje.
5. Vykstant protestam arba demonstracijom dėl Lietuvos, baltiečių ar kitų pavergtų tautų, pageidaujama, kad jaunimas su entuziazmu dalyvautų.
6. Svarbesnių politinių klausimų atveju reikėtų sueiti su kitomis etninėmis grupėmis ir kartu pasireikšti Kanados visuomenėje.
7. Jaunimas turėtų palaikyti nuolatinį ryšį su spauda. Taip pat iš anksto pranešti spaudai ir televizijai apie demonstracijas, minėjimus arba kitus svarbius įvykius. Mūsų balsas turėtų būti nuolat girdimas spaudoje, ne tik tada, kai įvyksta kokia nors politinė krizė.

Lietuviški komikai

Lietuviškų komikų tikslas būtų patraukti nedaug lietuviškai skaitantį jaunimą. Jų turinys susidarytų iš lietuviškų legendų ir istorinių Lietuvos įvykių. Komikų platinimas galėtų vykti ne tik per lietuviškas mokyklas, bet ir per parapijas, tautinių šokių grupes ir įvairias organizacijas. Diskusijose kilo klausimai: kokie jaunimo dailininkai galės ateiti į talką, kur gauti lėšų spausdinti ir t.t.

Jeigu pasisektų šis projektas Kanadoje, tai galėtumėm platinti ir už Kanados ribų. Mielu noru priimtumėm naujas idėjas bei talkininkus, kad šis projektas pasisektų.

Meno parodos

Jaunimo meno parodos retai įvyksta. Todėl nežinome, ar yra Kanadoje naujų lietuvių menininkų bei dailininkų, fotografų, poetų ir t.t. Tokių parodų tikslas — supažindinti Kanados lietuvius su jaunaisiais menininkais.

Pavyzdžiui, planuojama surengti Kanados jaunimo fotografų parodą ar varžybas. Tarp jaunų yra daug tokių, kurie domisi fotoaparatų vartojimu ir turėtų progos parodyti viešai savo darbus. Jų darbams įvertinti būtų pakviesti teisėjai, kurie skirtų premijas. Parodas būtų galima kilnoti iš vieno miesto į kitą. Įvairių idėjų siūlyta ir dėl lėšų telkimo.

Taip pat galima rengti literatūros vakarus, tautodailės ir dailininkų parodas, kuriose dalyvautų lietuviškas Kanados jaunimas.

Veiklos tvarkaraštis

Planuojama paruošti sezoninį Kanados jaunimo veiklos tvarkaraštį. Jame būtų surašyta kas vyksta, kur ir pas ką galima kreiptis. Tikslas tokio tvarkaraščio būtų painformuoti jaunimą iš anksto apie tai, kas rengiama. Reikia atsiminti, kad ne visas lietuvių jaunimas atkreipia tinkamą dėmesį į lietuvišką spaudą, bet tik paviršutiniškai ją peržiūri, todėl daug žinių praleidžia nepastebėję. Tokie tvarkaraščiai galėtų būti spausdinami lietuviškoj spaudoj. Juose bus galima rasti žinių apie stovyklas, jaunimo suvažiavimus, parodas ir t.t.

Jaunimo stovykla vakaruose

Beveik visos jaunimo stovyklos, ar jos būtų skautų ar ateitininkų, sporto ar kitos, vyksta mūsų kampe — pietvakarių Ontario. Jaunimui iš Kanados vakarų nėra paskatinimo atvykti ir dalyvauti tokioj stovykloj. Todėl jis nedalyvauja mūsų stovyklose. Vakaruose jie yra išsiskirstę po įvairius miestus, ir sąlygos neleidžia dažnai sueiti. Kitais metais planuojama surengti jaunimo stovyklą vakaruose. Vakarų lietuviai bus paprašyti surasti patogią vietą, parūpinti maistą, vadovus. KLJS valdyba sustatytų tinkamą programą. Taip pat siūloma suorganizuoti jaunimo ekskursiją iš Ontario ir Kvebeko provincijų į tą stovyklą.

Kreipiamės į Kanados jaunimą, kurie galėtų prisidėti prie šios stovyklos organizavimo. Siųskit mums konkrečias idėjas šiai stovyklai įgyvendinti.

Šie projektai sudaro KLJS veiklos gaires sekantiems metams. Jiems įvykdyti reikės daug ryžto ir darbo, bet tikimės, kad visos Kanados jaunimo bendradarbiavimu viskas pasiseks. Jei būtų pasiūlymų arba noro ateiti į talką, prašome kreiptis šiuo adresu: Kanados Lietuvių Jaunimo Sąjunga, 1231 Sandford St. #108, London, Ont. N5V 2J8. Apie šių projektų eigą bus informacijų spaudoje ir ateityje.

KLJS valdyba
Londonas, Ont.

ĮSTEIGTA JAUNIMO SĄJUNGA

Šis pranešimas gautas iš Rasos Lukoševičiūtės, montrealietės, kuri šiuo metu darbuojasi Buenos Aires, Argentinoje, talkindama Lietuvių Jaunimo Sąjungos organizavimo reikaluose bei lituanistikoje RED.

Visai neseniai baigiau susipažinti su Argentinos lietuviais, ypač su Argentinos lietuvių jaunimo veikla.

1976 m. birželio 26 d. įvyko Argentinos lietuvių jaunimo suvažiavimas Argentinos Lietuvių Susivienijimo patalpose. Šio suvažiavimo metu buvo išrinkta jaunimo sąjungos valdyba ir revizijos komisija. Šiam suvažiavimui buvo ruoštasi nuo pat III PLJ Kongreso pabaigos. Buvo sudarytas organizacinis komitetas, kuriam vadovavo Marytė Barzdžiūtė iš Buenos Aires. Suvažiavime buvo perskaitytas ir patvirtintas naujasis sąjungos statutas, kuris buvo paruoštas, vadovaujantis Kanados Lietuvių Jaunimo Sąjungos statuto pavyzdžiu. Vadovaujantis trečiojo jaunimo kongreso nutarimais, buvo įjungtas ir krašto ryšininkas, informacijos telkėjas, politinės veiklos koordinatorius ir švietimo organizatorius į sąjungos valdybą. Suvažiavime dalyvavo per 30 pilnateisių narių. Dalyvavo nemažai suaugusių ir jaunimo žemiau 16 metų amžiaus, kuris nėra lietuvių kilmės. Iš to galima spręsti, kad yra gyvas susidomėjimas ir noras galų gale susiorganizuoti ir veikti.

Suvažiavimą atidarė Marytė Barzdžiūtė, jaunimo sąjungos steigimo Argentinoje komisijos vadovė. Visus pasveikino ir paaiškino jaunimo sąjungos svarbą Argentinos lietuviškam jaunimui. Pakvietė Rasą Lukoševičiūtę suvažiavimui pirmininkauti. Suvažiavime svarbią vietą turėjo vertėja iš lietuvių į ispanų kalbą — Irena Simanauskienė. Išrinkta Argentinos Lietuvių Jaunimo Sąjungos valdyba: pirmininkė Nelida Burbaitė, vicepirmininkė Monika Balčiūnaitė, iždininkas Luis J. Mičiūdas, iždininkė Alicia Mikučionytė, sekretorės — Angelė Kisieliūtė ir Graciela Morkūnaitė, ryšininkė Marytė Barzdžiūtė, informacijos telkėja lietuvių kalba Žvaigždutė Valentinaitė, ispanų kalba — Liliana Burbaitė, politinės veiklos koordinatorius Viktoras Barzdžius, švietimo organizatorė Nelida Zavickaitė, nariai: Rikardo Bakaitis, Denise Jakubauskaitė, Graciela Mičiūdaitė, Laura Mutis. Revizijos komisija: Jonas Kunca, Antanas Mikučionis, Alfredas Ruplėnas ir Leopoldas Stankevičius. Kaip pastebėsite iš vardų, daug matyti tokių, kurie aktyviai dalyvavo trečiojo kongreso ruošime. Kaikurie tik pirmą kartą pasirodė lietuviškoje veikloje kongreso dėka. Džiugina tai, kad ir dabar, kongresui praėjus, jie nedingo, bet noriai ir su entuziazmu jungiasi į tolimesnį darbą. ALJS yra jau gyva, užsidegusi ir stovinti ant kojų!

1976 m. liepos 3 d. Argentinos Lietuvių Centro patalpose įvyko pirmasis ALJS valdybos posėdis. Visa valdyba susirinko ir kiekvienas valdybos narys susipažino su savo pareigomis bei išsiaiškino veiklos galimybes. Sekantis posėdis įvyko liepos 9 d., kuriame kiekvienas pateikė savo srities veiklos galimybes. Liepos 3 d. posėdyje buvo nuspręsta surengti jaunimo stovyklą liepos 16-18 d.d. Visi norėjo grįžti į "Villa Marista", Pillar miestelyje, kur įvyko kongreso stovykla, nes prisiminimų yra daug ir jie pas visus dar labai gyvi. Deja, patalpos užimtos iki rugsėjo mėnesio. Rado kitas patalpas visai netoli. Taip pat svarstoma galimybė surengti trijų kraštų — Argentinos, Urugvajaus ir Brazilijos jaunimo stovyklą Kalėdų metu.

Rasa Lukoševičiūtė,
Buenos Aires, Argentina

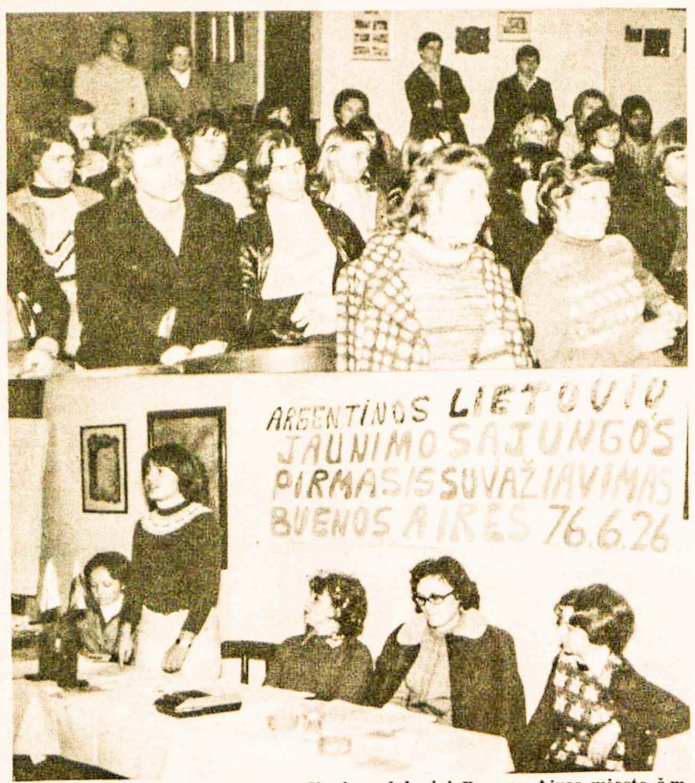

Argentinos lietuvių jaunimo suvažiavimo dalyviai Buenos Aires mieste š.m. birželio 26 d. Pirmoje eilėje — vicepirm. Monika Balčiūnaitė, pirm. Nelida Burbaitė; II eilėje — ižd. Julius Mičiūdas (su ūseliais). Apačioje iš kairės: Angelė Kisieliūtė, Rasa Lukoševičiūtė (iš Kanados), E. Rudytė, Irena Simanauskienė, Elena Cortez — Nuotr. Pr. Ožinsko

Lietuviai Connecticut universitete

Dr. Sigita Skirgailaitė-Ramanauskienė, kuri profesoriauja specialiosios pedagogikos skyriuje (Department of Educational Psychology), užbaigė rengti mokyklom skaitymo žaidimus, kuriuos išleis šią vasarą "Xerox Education Publications". Dr. Ramanauskienė yra taip pat mokyklų psichologė, baigusi Toronto universitetą. Magistro laipsnį gavo Hartfordo universitete, o daktarės — 1971 m. Connecticut universitete. Ji turėjo JAV pedagogikos (Office of Education) stipendiją. Yra narė organizacijos "Council for Exceptional Children" ir kelių kitų profesinių organizacijų. Dažnai yra buvusi paskaitininkė mokytojų ir psichologų suvažiavimuose. Jos straipsniai yra išspausdinti daugelyje pedagoginių-psichologinių žurnalų. Prisidėjo prie knygos "The Slow Learner and the Reading Problem". Yra viena iš autorių "Behavior Resource Guide" ir "Mainstream: Diagnostic-Teaching Program". Ištekėjusi už inž. Vytenio Ramanausko iš Niujorko ir augina dvi dukreles. Gyvena West Willington, Conn. Yra universiteto lietuvių studentų klubo patarėja.

DR. SIGITA RAMANAUSKIENĖ. SKIRGAILAITĖ, profesoriaujanti Connecticut universitete JAV-se

Lietuvių studentų klubo pirmininkas 1975-76 m. buvo Alex Sonski iš Bloomfield, Conn., kuris perėmė pareigas iš universitetą baigusios klubo steigėjos Genės Stankaitytės. Alex studijuoja kalbas. Jo tėvas — lietuvis, motina — airė. Niekados nekalbėjo namie lietuviškai. Būdamas 15 metų ir norėdamas susikalbėti su savo močiute, 1971 m. įstojo į Hartfordo lietuvių mokyklą, kur jį mokė Dalia Dzikienė. Dabar jis jau gerai rašo, skaito ir kalba.

Dr. Benediktas Mačiuika, profesoriaujas Connecticut universitete, ir šią vasarą skaitys paskaitas lietuvių studijų savaitėje, kurią surengs Kent State universitetas.

Marytė Saulaitytė, kuri ruošiasi anglų literatūros daktaratui Connecticut universitete, išvyko vasarai į Vokietiją ateinančio jaunimo kongreso ir Vasario 16 gimnazijos reikalais.

Lietuvių studentų klubas turėjo keletą įdomių susirinkimų. Rudenį dr. B. Mačiuika vadovavo diskusijom apie dabartinę Lietuvą. Pavasarį latvis dr. Uldis Blukis iš Niujorko kalbėjo viešame susirinkime apie politinius kalinius Sovietų Sąjungoje. Dalyvavo ukrainiečiai ir latviai iš universiteto bei apylinkių. Kitą sykį Virginija Aleksandravičiūtė-Valančiūnienė, studentė iš St. Joseph College, West Hartford, kalbėjo apie savo vasaros studijas Lietuvoje.

Balandžio mėnesį Connecticut universitete buvo slavistikos studijų dienos. Dalyvavo su paskaitom dr. Bronius Vaškelis iš Pensilvanijos ir dr. Alfred Senn iš Ashford, Conn. Lankėsi ir Aušra Jurašienė.

Daug energijos, daug vilties

Š. Amerikos Lietuvių Studentų Sąjungos centro valdybos žodis

Neramūs buvo ŠALSS centro valdybos darbo metai. Daug brangaus laiko ir energijos buvo sunaudota paruošti įvairiem organizacijos renginiam. Buvo momentų, kai cv nariai abejojo, ar jų darbas naudingas. Dažnai posėdžiuose buvo diskutuojama ar verta yra tęsti šį darbą.

Kiekvieną sykį, kai artinasi laikas paruošti specialius renginius, sunku yra atrasti originalių ir įdomių idėjų; iškyla klausimas — ką daryti. Tikslas mūsų oragnizacijos yra organizuoti bendrą studentų veiklą lietuvybei ir Lietuvos laisvei atgauti; rūpintis socialiniais ir ekonominiais studentijos reikalais.

Dabartiniai centro valdybos nariai susidarėm nuomonę, kad mūsų paruošti planai tęsti organizacijos darbus yra neįdomūs ir nesvarbūs lietuvių studentijai.

Perėmę ŠALSS centro valdybos pareigas, mes tuoj pat išsiuntinėjome laiškus, prašydami jau įsisteigusius lietuvių studentų klubus mums pranešti apie savo veiklą. Jau yra praėję šeši mėnesiai, bet atsakymų mažai tegavome. Organizacijai yra svarbu paskelbti spaudoje naujienų. Mes negalime pranešti žinių, jei klubai mums nepraneša.

Reikštis visuomeniniame lietuvių gyvenime yra būtina mūsų organizacijai. Taip pat ir bendradarbiauti su kitomis panašiomis organizacijomis. Juk visų dabartinių lietuvių jaunimo organizacijų tikslas yra sujungti jaunus lietuvius ir reprezentuoti juos bendruomenėje.

Gražus pavyzdys buvo šių metų kovo mėnesį, kai studentų organizacijos įvairiuose miestuose budėjo 40 valandų prie šventovių, minėdamos ketverių metų sukaktį nuo "LKB Kronikos" pasirodymo. Organizacijom pavyko kartu dirbti. Įvykis buvo originalus. Juo buvo iškeltas pavergtos Lietuvos reikalas.

Kiekvienas ŠALSS narys turi dalyvauti, atstovauti savo organizacijai minėjimuose, parengimuose ir susibūrimuose, stengdamasis ne vien tik kritika, bet ir konkrečiu darbu prisidėti prie naujų minčių ir siekių įgyvendinimo.

ŠALSS nariai taip pat turi skaityti, gilintis ir diskutuoti lietuvių visuomenę liečiančias temas. Cv stengiasi supažindinti organizacijos narius su žurnalu "Lituanus". Žurnalas yra vieninteli forumas iškelti mūsų kultūrai ir įveda mūsų tautinius klausimus į didžiųjų valstybių interesų sferą. Cv išsiuntinėjo blankus organizacijos nariams užsisakyti "Lituanus". Gaila, labai mažai studentų pasinaudojo proga žurnalą užsisakyti. Keista, nes 1954 metais Brooklyne mūsų organizacija pradėjo leisti "Lituanus".

Antras metinis ŠALSS studijų savaitgalis įvyko birželio 26 ir 27 d.d. Kent State universitete. Jis buvo suruoštas informuoti studentus apie lietuviškus reikalus. Cv labai dėkoja profesoriui Jonui Cadzow už jo pagalbą organizuojant tą savaitgalį.

Sąjungos cv planuoja dar daug renginių ateityje. Rugpjūčio mėnesį Omahos lietuvių studentų klubas rengia studentų stovyklą. Cv ragina studentus dalyvauti Lietuvių Dienose Pensilvanijoje. Tautinių šokių šventės proga cv Čikagoje rengia šokėjams susipažinimo vakarą. Spalio mėnesio pabaigoje cv rengia latvių-lietuvių konferenciją Čikagoje. Padėkos Dieną užbaigsim metus suvažiavimu Bostone.

ŠALSS, stovėdama gyvenimo realybės kelyje, turėtų rasti savyje pakankamai drąsos tą kelią tęsti savo jėgomis. Prisipažinti turime, centro valdyboje energijos liko daug, o vilties dar daugiau. Nusiskundimų nemažai, bet gausūs ir pagyrimai.

Gaudeamus igitur!

ŠALSS centro valdyba

NAUJIEJI KLUBO METAI

Toronto Universiteto Lietuvių Studentų Klubo valdybą sudaro penki asmenys: pirmininkė Lilija Zenkevičiūtė, 20 m., studijuojanti literatūrą; vicepirmininkas Andrius Rasiulis, 21 m., studijuojantis politinius mokslus; sekretorė Vida Javaitė, 21 m., studijuojanti geografiją ir miestų planavimą; iždininkė Rasa Draugelytė, 20 m., studijuojanti mišk ininkystę. Per pirmąjį mokslo metų susirinkimą bus išrinktas dar vienas klubo valdybos narys-ė.

Dabartinė klubo valdyba stengsis atlikti kaip galima geriau ateinančių mokslo metų uždavinius. Svarbiausias uždavinys — visokiais būdais bandyti padidinti klubo narių skaičių. Lietuvių studentų Toronte yra arti 300. Klubo narių sąrašuose yra nedaugiau kaip 60 asmenų, o aktyvių narių 15-25. Tad pagrindinis šių metų uždavinys — įjungti į klubo veiklą XIII klasės gimnazijos mokinius, universitetų pirmųjų mokslo metų studentus, ypač tuos, kurie atvyksta studijuoti Toronto universitetuose.

Antrasis klubo valdybos uždavinys — sujungti lietuvius studentus iš atskirų universiteto kolegijų. Dabartiniu metu Toronto universiteto Erindale kolegijoje yra 80% visų Toronto lietuvių studentų. Praktiškai tie studentai nėra įrašyti klubo narių sąrašuose. Sąrašas yra sudarytas daugiausia iš lietuvių studentų, kurie studijuoja miesto kolegijose, ypač Šv. Mykolo. Norėdama pagerinti šią situaciją, klubo valdyba nutarė daryti susirinkimus įvairių kolegijų patalpose. Pažymėtina, kad keturi iš penkių asmenų, kurie sudaro dabartinę valdybą, yra iš Erindale kolegijos.

1975 m. Toronto Universiteto Lietuvių Studentų Klubas įsirašė į Šiaurės Amerikos Lietuvių Studentų Sąjungą kaip narys. Studentų klubai, palaikydami ryšius su šia sąjunga, gali labai lengvu būdu sužinoti ką kiti klubai rengia, kas jiems pasisekė, kas nelabai pavyko ir t.t. Tuo būdu klubai gali pasimokyti iš kitų veiklos. Šiais metais Šiaurės Amerikos Lietuvių Studentų Sąjunga numatė tris parengimus. Pirmasis buvo studijų dienos, kurios įvyko birželio 26-27 d.d. Kent State universitete. Rugpjūčio mėnesio pirmąją savaitę įvyks pirmoji Š. Amerikos Lietuvių Studentų Sąjungos stovykla. Lapkričio mėnesį bus metinis suvažiavimas Bostone, Mass. Mūsų klubas, kaip šios sąjungos narys, gali pasinaudoti jos parengimais savo programai paįvairinti. Tad trečiasis klubo uždavinys šiais metais bus palaikyti artimesnius ryšius su Šiaurės Amerikos Lietuvių Studentų Sąjungos centro valdyba ir dalyvauti jos veikloje.

Kiti klubo valdybos uždaviniai — palaikyti ryšius su studentų klubais, kurie yra įsisteigę Londone, Guelphe, Windsore, ir su baltiečių studentų klubais Toronte. Ateinančių metų programoje numatyta: baltiečių

(Nukelta į 7-tą psl.)

Naujoji Toronto Universiteto Lietuvių Studentų Klubo valdyba, aplankiusi "T. Žiburių" redakciją. Iš kairės: ižd. Rasa Draugelytė, sekr. Vida Javaitė, socialinių reikalų vedėja Neris Žulytė, kun. Pr. Gaida, vicepirm. Andrius Rasiulis, pirmininkė Lilija Zenkevičiūtė. Valdyba jau paruošė veiklos planą

Tautinių šokių grupė "Liepsna" iš New Jersey, pasiruošusi didžiajai šventei Čikagoje rugsėjo 5 dieną

Ruošias didžiajai šventei

ALFONSAS NAKAS

Windsoro ir New Jersey lietuvių tautinių šokių grupės

Windsoras — Kanados pietvakarių pakraštys. Kanadiškis Detroito "priemiestis". Ir dar toks svečių stulbintojas: niekas nenori tikėti, kol savo akimis nepamato, kad jis guli absoliučiai į pietus nuo Detroito. Gal ir gerai taip. O tai Detroito dangoraižiai Windsorą savo šešėliais užklotų, net ir per plačią Detroito upę.

Ne, pietinio "priemiesčio" Detroitas nenustelbia. Ir nenustelbia Detroito lietuviai windsoriškių tautiečių savo veikimais. Windsore jų tik mažytė saujelė, gal tik šimtinė su trupučiu, bet jie turi savo organizuotas kultūrines ir religines institucijas, nuo Bendruomenės iki parapijos. Ypač Windsoras garsėja balsingomis mergaitėmis, į "Aušros" kvartetą susibūrusiomis, abiejose Amerikose gastroliavusiomis, nūn sparnus Europon pakėlusiomis. Tik ne apie jas šis reportažas . . .

Windsoras turi ir tautinių šokių grupę! Tai viena pačių jauniausių grupių, įsteigta 1974 m. spalyje. Jos steigėja ir vadovė — mokytoja Lionė Stanevičiūtė - Holmes. Akordeonistė — Rūta Čerškutė. Administratorė — Marytė Dumčienė. Grupę steigiant daug prisidėjo ir Joana Kuraitė. Šiuo metu joje šoka 16 mergaičių ir 9 vyrai. Šokėjų amžius: 15-23 metai.

Beveik dvejų savo gyvavimo metų laikotarpyje grupė dalyvavo įvairiuose viešuose pasirodymuose: Windsoro Laisvės (Freedom) festivaly, Windsoro Folklo-ramoj, Art In The Park, Vasario 16-sios, Motinos Dienos minėjimuose ir kitur. Tautinių šokių šventėje, aišku, dalyvaus pirmą kartą, tad su ypatingai dideliu užsidegimu jai ruošiasi.

Atsigręžkime į vadovę. Kas ji? Anksčiau ši pavardė Windsore nebuvo girdėta. Lionė Stanevičiūtė — hamiltoniškė. Daugelį metų ji šoko elitinėje "Gyvataro" grupėje. Po studijų Windsoro universitete ji čia įsidarbino vidurinėje mokykloje ir pasiliko. Trumpai — "Gyvataro" vadovės Genovaitės Breichmanienės sėkla krito Windsoro dirvon. Dabar windsoriečiai jau turi repertuarą su 14 šokių ir mokosi toliau. Šalia tiesioginio tikslo — tautinių šokių, vadovė turi ir kitą. Jos pačios žodžiai: "Grupės tikslas yra stengtis išlaikyti lietuviškumą, ypač su jaunuoliais, kurių šeimos yra nekalbančios lietuviškai". O kokių tikslų siekdami jie važiuoja į penktąją tautinių šokių šventę, nusakoma šiais žodžiais: "Kai jaunuoliai iš šitos mažos kolonijos susitiks su lietuviais iš kitų Amerikos ir Kanados kolonijų, aš tikiuosi, kad ta žvakė, kurią mes uždegėm, žibės ir niekados neužges".

Į tautinių šokių šventę Čikagon važiuos šie Windsoro grupės dalyviai: Rūta Čerškutė, Lina Dumčiūtė, Vida Dumčiūtė, Vida Giedriūnaitė, Alma Kraniauskaitė, Virginija Kuraitė, Aušra Kuktaitė, Rita Naikauskaitė, Debra Rudakaitė, Danutė Tautkevičiūtė, Laima Tautkevičiūtė, Antanas Byrne, Juozas Byrne, Kieren Byrne, Blair Juodelis, Robertas Kraniauskas, Tomas Kukta, Paulius Kuras, Juozas Rudakas, Petras Rudakas ir vadovė Stanevičiūtė - Holmes.

Gal ir perdidelis jaunos vadovės optimizmas, tariant, kad Windsoro jauniems lietuviukams uždegta žvakė niekad neužges, nes nieko gi nėra amžino. Bet vilkimės ir linkėkime, kad tos jaunatviškos žvakės šviesa ilgai, ilgai žibėtų, kad jaunimas ne tik šoktų, bet ir lietuviškai kalbėtų.

"Liepsna" iš New Jersey

Sekdami tautinių šokių grupių steigimosi datas, pastebime, kad ne viena jų buvo įsteigta prieš metus ar dvejus prieš tautinių šokių šventę. Bet yra ir tokių, kurios steigėsi kaip tik tautinių šokių šventės metais, pačiame šventės šešėlyje. Galimas daiktas, kad dar manyta prieš šventę išmokti, bet jau nebesuspėta. Viena tokių tautinių šokių šventės metais gimusių grupių yra New Jersey valstijoj, Elizabeth mieste gyvuojanti "Liepsna". Ši grupė buvo įsteigta 1972 m. balandyje, 2-3 mėnesiams iki IV tautinių šokių šventės belikus. Grupės steigėjai — Kazys Jankūnas, Marija Balčiūnienė ir Birutė Pocienė.

"Liepsną" administruoja Lietuvių Bendruomenės New Jersey apygardos valdyba. Dabartinė vadovė — Birutė Vaičiūnaitė. Šiuo metu grupėje šoka 13 mergaičių ir 9 vyrukai 16-21 metų amžiaus. Štai jų pavardės: Danutė Audėnaitė, Debbie Didžbalytė, Rūta Didžbalytė, Kristina Dovidauskaitė, Alė Kvedaraitė, Deanna Kidziūtė, Darlene Linkus, Kim Linkus, Lina Normantaitė, Audrė Pociūtė, Laima Prapuolenytė, Rūta Raudytė, Emilija Skruodytė, Petras Audėnas, Arūnas Bitėnas, Algis Brazinskas, Edvardas Jarmas, Antanas Kasauskas, Mykolas Kavolius, Vytas Kavolius, Algis Matyckas ir Edvardas Matyckas. Visi jie važiuos į penktąją tautinių šokių šventę Čikagon.

Nors nė vienoje masinėje lietuvių tautinių šokių šventėje "Liepsnai" dar neteko dalyvauti, bet pasirodymų savo veiklos apylinkėje turėta apie 30. Daugelį kartų šokta amerikiečiams, Vasario 16-sios minėjimuose, tarptautiniuose renginiuose, JAV dvišimtmečio minėjimuose, gegužinėse. "Liepsnos" repertuare yra apie 30 tautinių šokių.

"Liepsnos" gyvavimo tikslai panašūs į daugelio kitų grupių: "suburti lietuvišką jaunimą ir populiarinti mūsų tautinius šokius svetimtaučių tarpe". O į tautinių šokių šventę ruošdamiesi "visi entuziastingai laukia momento, kada galės susitikti ir susipažinti su tokiais pat bendraminčiais". Kaikurie grupės dalyviai yra aktyvūs ne tik tautinių šokių srityje. Grupėje yra skautų, parapijos choristų, o dvi šokėjos dalyvavo ir III pasaulio lietuvių jaunimo kongrese Pietų Amerikoje. Grupės vadovė Birutė Vaičiūnaitė dėsto tautinius šokius Brooklyno Maironio lituanistinėje mokykloje.

Kaip matome, grupėje vyrauja mergaitės. Net ir akordeonu groja ne vyrās, o Rūta Raudytė. Vadovė pageidauja, kad daugiau vyrukų į grupę įsijungtų.

Be jau minėtų steigėjų B. Pocienės ir K. Jankūno, kurie grupės veiklą ir dabar visaip remia, prie grupės gyvavimo daug prisideda ir kun. Juozas Pragulbickas, talkindamas patarimais bei piniginėmis aukomis. Finansiškai grupę remia ir kiti tautiečiai.

"Liepsna" iš New Jersey rugsėjo 5 d. bus Čikagoje. Ji kartu su dešimtimis kitų grupių užlies Tarptautinio Amfiteatro areną. Dešimtys tūkstančių žiūrovų, jų tarpe ir augšti JAV vadai (galbūt net patį prezidentą įskaitant) stebės šokančiuosius. Tai bus galbūt pats didžiausias lietuvių renginys Amerikos istorijoje. Šitaip paminėsime JAV 200 metų gyvavimo sukaktį.

Sustingimas politinėje veikloje

AL. GIMANTAS

Amerikiečių lietuvių veiklai atstovaują veiksniai pernelyg lengvai praslenka, nepastebi ar nesuvokia itin svarbaus, gal net ir vienkartinio reikalo, būtent, Algio Zaparacko kandidatūros į JAV kongresą reikšmės. Tiesa, tų veiksnių "palaiminimas" gautas, bet skambios frazės netiek jau daug reiškia, kai kasdienybė ir pati priešrinkiminė technika reikalauja kaiko daugiau. Norint pravesti saviškį neeilinės reikšmės pareigom Vašingtone, reikia ne tiek žodžių, kiek darbo ir ypač lėšų.

Reikia vėl kartoti gal kaikam JAV ir nusibodusį teiginį, kad JAV lietuviai gal tik šią vieninte lę progą teturi vienos didžiosios amerikinės partijos sąraše pravesti lietuvį į JAV kongresą. Atrodo, tai puikiai supranta eiliniai mūsų visuomenės nariai, skubėdami savais įnašais prisidėti prie rinkiminio vajaus. Tikrai jaudina faktas, kai pensininkų šeima, teturinti $212 pajamų į mėnesį, atsiunčia $25 čekį. Tuo tarpu mūsų veiksniai, kurie dažnai klabena įvairių Vašingtono įstaigų duris, jieško talkos iš mūsų reikalams palankių kongresininkų ar senatorių, kažkaip "neužsikabina" už minties, kad yra reali proga turėti ten saviškį.

Tie rimti bandymai reikalingi finansinės investacijos. Juk negalime tikėtis, kad kandidatuojąs asmuo išleistų (ir dar pasiskolintų) visus savo bei šeimos išteklius (iki šiol rinkiminiams reikalams išleista jau keliolika tūkstančių nuosavų pinigų). Jei sutinkame, kad Algis Zaparackas yra visų lietuvių kandidatas (toks teigimas galimas tik saviškių tarpe, neoficialiai), tai ir lietuviškieji fondai turėtų skirti tam tikras sumas rinkiminės eigos išlaidoms.

Jau užtenka nuolatinių dejonių, kad esame vargani, negausūs, nepajėgūs, nesusiklausę ir pan. Pradėkime galvoti plačiau, pozityviau. Turime įžvelgti, kad esame pajėgūs, pribrendę net ir tokio pobūdžio užsimojimui, kaip lietuvio kandidato išrinkimas į JAV kongresą. Viskas yra mūsų turimų galimybių ribose, tad kodėl nepasinaudoti šia proga. Jei, deja, taip nėra, tenka kalbėti apie veiksnių stagnaciją. Kaip kitaip pavadinsi visa tai, kai aiškiai matai naujų polėkių stoką, kai susiduri su konservatyvia "veikla dėl veiklos". Iki šiol JAV dar nėra buvę atvejo, kad lietuviai būtų metę visą savo svorį (ir lėšas!) pravesti tautiečiui į JAV kongresą. Tebūna tai pirmas, bet kartu ir sėkmingas žingsnis. Užsimojimas, tiesa, yra didelis, bet ir jo reikšmė didelė. Šis tikslas tejungia demokratiškai ir respublikoniškai nusiteikusius tautiečius. Iki būsimų rinkimų terūpi tik viena "lietuviška partija", kurios tikslas — Algio kandidatūros rėmimas.

Lietuviška baldų dirbtuvė Toronte

Daromi nauji minkšti baldai ir aptraukiami seni PIGIA KAINA. P. Lubys. Tel. WA2-7981, 922-8112.

Tautybių savaitė - Karavanas

K. BRIDŽIUS

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

Pas indėnus

Kanados indėnų paviljonas "Anduhyaun" buvo suorganizuotas mažo namo - hostelio sodelyje prie Spadina Rd. Indėnų Toronte esama apie 20.000. Jie turi 4 ar 5 namus trumpam apsistojimui, suėjimui ir rankdarbiams, bet jokios didesnės salės neturi. Siemetinį paviljoną sudarė kelios palapinės, kėdės ir dideli kelmai. Plunksnuotais drabužiais apsirengę jauni indėnai energingai šoko ir mušė būgną. Pigūs valgiai buvo iš laukinių žvėrių mėsos. Atrodo, jų paviljonas buvo vienintelis, kur nesimatė alkoholinių gėrimų.

Skandinavų "Valhala"

Skandinavų paviljonas "Valhala" buvo įrengtas katalikų informacijos centre, prie Bathurst - Bloor gatvių. Tai buvo jungtinis renginys švedų, danų, norvegų ir islandiečių, bet nedarė didelio įspūdžio nei rodiniais, nei programa, nei maistu.

Italų "Roma"

Italų paviljonas "Roma" buvo įrengtas senajame centre prie Šv. Pranciškaus šventovės, ramioje Grace g-je. Italai Toronte sudaro didžiausią etninę grupę (apie 400.000), bet, be šventovių salių ar nuomojamų klubų, savos reprezentacinės patalpos jie dar neturi. Tik šiemet Toronto šiaurės vakaruose jie užbaigė statyti milijoninės vertės Colombo namus savo seneliams. Tad ir su Karavano paviljonu jie vis grįžta į senąją Grace g-vės salę, nors aplinkui jau gyvena daugiau portugalų, negu italų. Gal dėl tos priežasties ir "Romos" paviljonas šiemet buvo kuklus ir niekuo neimponuojantis.

Pas portugalus

Portugalų paviljonas "Angra do Heroismo" buvo arti italų "Romos", prie Dundas g-vės. Kaip minėjau, portugalai planavo turėti centrinį "Lisabonos" paviljoną prie College ir Crawford esančiame jų klube. Jiems iškritus, šis Azorų salų paviljonas turėjo atstovauti visai portugalų kolonijai, kuri Toronte jau siekia apie 80.000. Deja, paviljonas buvo blankus ir neįdomus.

Arabų "Kairas"

Arabai turėjo "Kairo" paviljoną unitarų šventovėje prie St. Claire Ave. Iš vėliavų atrodė, kad paviljoną rengė apie 20 arabų tautų, bet viskas buvo labai kuklu ir neįspūdinga. Vienas barzdotas, senesnio amžiaus arabas gražiai angliškai aiškino apie seną Egipto ir kitų arabų kraštų kultūrą, kuri siekia tūkstančius metų. Kitas, jaunas arabas, neblogai padainavo, rytietiškai apsirengusios merginos pašoko pagal ištęstinę arabų muziką. Bufete vyravo saldūs valgiai ir turizmo reklamos.

Kroatų paviljonai

Kroatai šiemet turėjo du paviljonus: "Zagreb" — jų gyvenamame rajone Dupont St. vakaruose ir "Dubrovnik" — arčiau miesto centro, Bloor - Dufferin g-vių rajone. "Zagreb" daugiau buvo taikomas sportuojančiam jaunimui, kuriuo kroatai yra garsūs. "Dubrovnik" buvo skoningas ir visiems įdomus. Awde St., prie savo katalikų šventovės, kroatai turi naują, gerą salę su vėsinimu ir garsiakalbiais. Programa buvo gyva ir įdomi. Nelabai jaunos merginos, tamsiom uniformom ir ilgais batais, šoko taip gyvai ir trankiai, kad net scena drebėjo. Salėje matėsi įžymių kroatų paveikslai ir dideli manekenai su tautiniais drabužiais.

Tito režimo pavergtieji, bet visur (net užsienyje) drąsiai kovojantieji, kroatai šiemet mini 1.300 metų nuo krikščionybės priėmimo. Pirmas Kroatijos karalius buvo vainikuotas 925 m., bet turkų, austrų ir kitų puldinėjami kroatai buvo praradę savo nepriklausomybę iki 1941 m., kai Hitleris neva pripažino dr. Pavelič atstatytos valstybės suverenumą. Po karo ta "draugystė" su Hitleriu kroatų tautai kainavo apie 300.000 gyvybių, apvainikuotų kardinolo - kankinio Stepinač mirtimi.

Armėnų "Jerevanas"

Armėnų paviljonas "Jerevan" buvo įrengtas jų kultūros centre, Dupont g. prie Avenue Rd. Kilimai, paveikslai ir kiti rodiniai buvo išstatyti 3 salėse. Gretimame kambaryje buvo rodomas trumpas spalvotas filmas anglų kalba. Prie namo esančioje aikštelėje vyko šokiai ir folklorinė programa.

Arménai yra labai senos kultūros tauta, krikščionybę priėmusi 301 m., t.y. bent dvidešimt metų anksčiau, negu Romos imperatorius Konstantinas ją legalizavo. Žiloji Arménijos senovė siekia tūkstančius metų prieš Kristaus gimimą. Net ir dabartinė jų sostinė Jerevanas, kurios vardu šis paviljonas pavadintas, buvo įkurta anksčiau, negu Romos miestas. Bet armėnų tauta mažai galėjo džiaugtis laisve ir taika, nes nuolat buvo puldinėjama persų, turkų, arabų, romėnų. Jiems teko ne tik kovoti, bet ir keisti savo gyvenimo vietą, traukiantis nuo Viduržemio jūros prie Kaukazo kalnų. 1918 m. Arménija buvo atstačiusi savo neprikausomybę, bet netrukus buvo užpulta ir pasidalinta tarp sovietų ir turkų. Beveik pusė armėnų tautos yra išsiblaškiusi emigracijoje, nes persekiojimo laikais jie ieškojo prieglobsčio visur — nuo Italijos iki Lenkijos. Tragiškiausias armėnų tautos įvykis buvo 1915 m., kai turkai jiems, kaip krikščionims ir prekybos varžovams, surengė pirmąją tautžudystę: išžudė apie pusantro milijono armėnų. Apie tai yra prirašyta daug knygų ir daug kalbėta politikų konferencijose, bet armėnų tautos likimas tebėra sunkus. Kiek geriau jiems sekasi emigracijoje, ypač Amerikoje ir Kanadoje, kur armėnai yra energingi ir sėkmingi verslininkai. Toronte armėnų yra apie 5.000 (visoje Kanadoje 25.000). Jų apsukrumą galima matyti net šiame paviljone: informacinę brošiūrą jie išleido ne savo iždo lėšomis, o svetimais verslo skelbimais, kurie

(Nukelta į 9-tą psl.)

Simon's TELEVISION

Savininkas — V. SIMINKEVIČIUS

2385 Dundas St. W., Toronto **Tel. 532-8772**

Netoli Lietuvių Namų prie Bloor-Dundas požeminio.

Nuomojam, taisom, parduodam televizijas ADMIRAL, "stereo" ir kitos rūšies aparatus.

Brazinskų kelionė laisvėn

Jau buvo rašyta apie Prano ir Algirdo Brazinskų išvykimą iš Turkijos. Kol kas jų būklė nėra aiški ir saugi. Jų reikalais rūpinasi BALFo pirm. M. RUDIENĖ, kuri yra nuvykusi į užjūrio kraštus. Ji atsiuntė šį paaiškinimą. RED.

Š. m. liepos 11 d., po sunkių, įtemptų ir ilgų, dvi savaites trukusių pasitarimų tarp JAV ir Turkijos vyriausybių, pasisekė Brazinskus išvežti iš Turkijos į kitą kraštą.

Įtampa prasidėjo, kai birželio gale Brazinskai pabėgo iš valdžios apsaugoje esančios stovyklos Yozgate, Turkijoje. Dieną po jų pabėgimo, birželio 24, JAV ambasadorius Turkijoje pranešė man apie krizę, iškilusią ryšiumi su jų pabėgimu. Nuo to laiko sekančias dvi dienas praleidau nuolatiniame, artimame ryšyje su JAV valdžios atstovais ir Turkijos vyriausybe.

Kadangi padėtis buvo nepaprastai rimta ir pavojinga, buvau įpareigota laikytis taip, kad apie įvykį su nieku nebūtų kalbama ir apie vykstančius pasitarimus nebūtų niekam pranešta, nes buvo paliestos trijų valstybių vyriausybės. Reikalas buvo rimtesnis ir pavojingesnis, negu kas galėtų įsivaizduoti. Jei tuo metu būtų buvę galima viešai žinias skelbti, aš būčiau jas pranešus su džiaugsmu.

tas, padaręs santūrų pranešimą, žinau, kad "New York Times", AP ir Reuterio žinių agentūros yra įvairiai pranešę apie įvykį, tačiau, neturėdami pilnai faktų, darė daug spėliojimų. Suprantu, kad ir mūsų spauda kartojo žinias, skelbiamas sensacijų jieškančių pasaulinių žinių agentūrų.

JAV Valstybės Departamentas atsisakė Brazinskų reikalu toliau komentuoti.

Dabar kreipiuosi į spaudą ir prašau susilaikyti nuo rašymo apie Brazinskus, kol jie atsiras saugioje vietoje ir bus globojami jų gyvenamo krašto valdžios.

Mes visi trys ir tie, kurie šiuo metu suteikė jiems prieglobstį, esame dideliame p a v o j u j e. Mums teks keliauti toliau, o piktos rankos stengiasi ne tik mus sulaikyti, bet ir dar rimčiau pakenkti.

Prašau suprasti pavojų ir nepakenkti mums. Jūs žinote, kad šiandien beveik visas pasaulis yra nusistatęs prieš juos dėl nelaimingų įvykių. Tarptautinės teisės jų neapsaugoja, jų neapgins ir nelaimėje neišgelbės, o įvairių kraštų vyriausybės atsisako juos įsileisti. Tolimesnis viešas kalbėjimas ar rašymas, jieškant sensacijų, gali atnešti mums pražūtį. Tikimės, kad netrukus bus galima pranešti plačiau, išsamiau.

Windsoro lietuvių jaunimo tautinių šokių grupė, kuri pirmą kartą dalyvaus tautinių šokių šventėje Čikagoje

BALTIC SAGA – mūsų gyvenimo istorija

sidabro, aukso ir platinos medaliuose, sukurtuose skulptoriaus A. A. Kopmanis, RCA (mirusio). Jie pagaminti atžymėti 30 tremties metų kiekvienam dešimtam lietuviui, latviui ir estui.

Tai reikšmingas investavimas ir kartu puiki, vertinga ir nepaprasta dovana prisiminti nukentėjusiems.

Kiekvienas medalis sveria 30 gramų ir yra 40 mm dydžio.

Kiti medaliai bus sukurti žymiojo lietuvių menininko Telesforo Valiaus Toronte. Juose bus pavaizduoti mūsų kraštų medžiai — eglės, beržai, ąžuolai ir geriausias mūsų menas. Vienas medalis bus skirtas paminėti M. K. Čiurlionio 100 metų gimimo sukakčiai.

Paskiri medaliai taip pat parduodami latvių knygyne, 491 College St., Toronto, Ontario.

1. Nepriklausomos Estijos, Latvijos ir Lietuvos herbai.
2. Nelemtoji Hitlerio-Stalino sutartis, nuvedusi į Estijos, Latvijos ir Lietuvos okupaciją bei sunaikinimą 1940. Jų nepriklausomybė ir laisvė turi būti atstatyta.
3. Viena Estijos, Latvijos ir Lietuvos istorijos naktis. Masiniai trėmimai 1941 m. birželio 13-14 dienomis.
4. Ginkluotas Estijos, Latvijos ir Lietuvos laisvės kovotojų pasipriešinimas 1940-1952.
5. Jungtinių Tautu žmogaus teisių deklaracija skirta visom tautom. Estai, latviai ir lietuviai taip pat turi teisę į savo kraštą, kalbą ir nepriklausomybę.
6. "Mirties šukos nekartą perėjo per Estiją, Latviją ir Lietuvą. Visdėlto nebuvo abejonės kurioje pusėje teisė. Baltijos valstybės turėtų būti suverenios, nepriklausomos." Winstonas Churchillis 1950.
7. Jau 30 metų dešimtadalis estų, latvių ir lietuvių tebėra tremtyje, jų tėvynės tebėra okupuotos ir valdomos žiaurios, imperialistinės kolonijinės galybės.
8. Latvių dainų šventė — 100 metų. Laisvė ir nepriklausomybė Estijai, Latvijai, Lietuvai.

UŽSAKYMO ATKARPA

Rašykite čekius arba pašto perlaidas Balticoin vardu ir siųskite: **Balticoin, 148 Duke St., Hamilton Ont., L8P 1X7, Canada**
Prašau atsiųsti man:

THE BALTIC SAGA ..... medals in 99,9% silver $26.50 each $.....

THE BALTIC SAGA ..... medals in 22 karat gold $324 each $.....

Ontario gyventojai turi pridėti 7% pardavimo mokesčio $.....

Už kiekvieną užsakymą už Kanados ribų reikia pridėti po $1 už pašto ženklus $1.00

Čekis arba pašto perlaida, skirta Balticoin $.....

Name ..... Address .....

City ..... Province ..... Postal Code .....

(Please print)

Dr. Jono Basanavičiaus vardo pavyzdinės mokyklos vaikų grupė ilgosios pertraukos metu 1928 m. Vilniuje. Kairėje — mokytoja Paulė Tamulevičiūtė (vėliau Ancevičienė). Jos dešinėje: Marytė Alseikaitė (dabar dr. Gimbutienė, gyv. JAV), Aldutė Valešaitė (Brusokienė, išraiškos šokių atlikėja JAV); kairėje: Laimutė Karazijaitė (dr. Linkevičienė, ginekologijos dėstytoja Kauno un-te), Vitalius Žukauskas (aktorius, humoristas JAV), Kęstutis Šlapelis, kalbininko Šlapelio sūnus, miręs JAV; stalo gale — Mikas Untulis, istoriko B. Untulio sūnus, gyv. Lenkijoje; stovi su žiursteliu — Algis Valeiša (tarnaudamas rusų kariuomenėje paskendo Trakų ežere)

Taip tvarkė švietimą vilniečiai

Pavyzdinė mokykla, kuriai vadovavo Paulė Ancevičienė, dabar gyvenanti Kanadoje

STEPAS VARANKA

Vilniuje lenkų okupacijos pradžioje švietimas gimtąja kalba priklausė kultūros bei švietimo draugijoms. Lietuvių švietimą tvarkė "Ryto" draugija. Jos žinioje buvo visos lietuvių privačios mokyklos ir mokytojų seminarija. Pastarosios direktoriumi nuo pat pradžios iki uždarymo buvo Juozas Kairiūkštis. "Ryto" draugijai taip pat priklausė įvairūs kursai, skaityklos ir kultūrinės įstaigos. Lietuvių labdarybės draugijos žinioje buvo moksleivių bedrabučiai ir vaikų prieglaudos.

Vilniuje veikė Meno ir Literatūros Draugija, Mokytojų Sąjunga, Vilniaus Lietuvių Klubas, Lietuvių Studentų Sąjunga, Lietuvių Studentų Teatras "Vaidila", direktoriumi - vadovu buvo studentas A. Kanopka. Sąlygos veikti buvo nepaprastai sunkios. Vilniaus Lietuvių Komiteto veikimas 1936 m. lenkų valdžios buvo sustabdytas. 1937 m. uždaryta Lietuvių Mokytojų Sąjunga. Lietuviai buvo persekiojami labiau, negu kitos tautybės. Lietuvių komitetas lėšas gaudavo iš rinkliavų, aukų ir didžiausią dalį iš Lietuvos vyriausybės. Žinoma, nelegaliai.

Bendroji būklė

Ligi 1922 m. kovo 24 d., kai okupuotas Vilniaus kraštas buvo prijnugtas prie Lenkijos, mieste buvo 186 įvairios mokyklos, iš jų 160 pradinių. Pradžioje mokyklos buvo išlaikomos privačių labdarybės organizacijų bei privačių asmenų. Mokytojai pradžioje neturėjo jokių vadovėlių nei programų. Vaikai buvo mokomi pagal mokytojo pajėgumą ir sugebėjimą. Pirmoji Vilniaus lietuvių berniukų gimnazija buvo įsteigta 1915 m. Tikrumoje tai nebuvo gimnazija, o tik 4 klasių gimnazijos kursai. Ji vadinosi dr. J. Basanavičiaus, Povilo Gaidelionio ir Mykolo Biržiškos vardu. Pradžioje joje buvo 47-50 mokinių. Buvo ir mergaičių gimnazija, vadovaujama Igno Jonyno.

Vilnių įjungus į Lenkijos valstybę, švietimo reikalus ėmė tvarkyti lenkų valdžia. Visoms tautybių mokykloms buvo padidinti reikalavimai. 1923-1924 m. lenkų valdžia pareikalavo, kad visi lietuviai mokytojai įsigytų Lenkijos pilietybę. Ją gauti nebuvo lengva — buvo daromi įvairūs trukdymai. Negavęs pilietybės, lietuvis mokytojas negalėjo mokytojauti. Jo mokykla buvo uždaroma, o jos vietoje steigiama lenkiška. 1928-1930 m. Vilniuje veikė 89 pradinės mokyklos, kurių 38 buvo valstybinės su 17.251 mokiniu. Gimnazijų tais metais buvo 33 su 6.967 mokiniais. Kvalifikuotų mokytojų buvo didelis trūkumas. Vėliau gimnazijų liko tik 21 dėl etninių mažumų persekiojimo. Jų tarpe buvo viena lietuviška Vytauto Didžiojo gimnazija, 5 žydų ir viena gudų.

Lietuvių gimnazijos direktoriumi buvo Marcelinas Šikšnys, gydytoju — dr. J. Basanavičius. Veikė ir mokytojų seminarija su pavyzdine vaikų mokykla, kurioje lietuvių seminarijos auklėtiniai atlikdavo praktines pamokas. Mokyklai vadovavo mokytojas V. Budrevičius. Mokykloje mokėsi lietuvių prieglaudos vaikai ir keletas gyvenančių privačiai pas tėvus.

Nauja iniciatyva

Prieglaudos vaikams gausėjant, vienos mokyklos buvo permažai. "Ryto" draugija, kurios pirmininku buvo kun. Kraujalis, pasinaudodama lenkų įstatymais, 1924 m. įsteigė Vilniuje dar vieną lietuvišką pradžios mokyklą su vedėja - mokytoja Paule Tamulevičiūte - Ancevičiene. Mokyklai talkino mokytojas J. Navickas, kapelionu ir tikybos dėstytoju buvo vilnietis kun. Kristupas Čibiras, Vilniaus krašto veikėjas, Šv. Mikalojaus parapijos klebonas, žuvęs savo klebonijoje II D. karo metu per Vilniaus bombardavimą. Pradžioje toji mokykla veikė labdarybės draugijos pastate Literatų gatvėje, viename kambaryje. Taigi, Vilniuje iki 1927 m. veikė dvi lietuviškos pradžios mokyklos. Tais pačiais 1926 m. buvo uždaryta lietuvių mokytojų seminarija ir kartu turėjo nustoti veikti pradžios mokykla, kuri buvo prie seminarijos.

Lenkų švietimo kuratorijos pareigūnai, pasiremdami Varšuvos instrukcijomis, davė suprasti lietuvių draugijai, kad lietuvių mokytojų seminarija bus leista, jei bus pakeista jos vadovybė ir kaikurie mokytojai. 1927 m. lenkų valdžioje įvykus pasikeitimams po Pilsudskio perversmo, vadinamieji "pažangieji" įgavo didesnę įtaką. Vilniaus lietuviai, remdamiesi tokiu pasiūlymu, sudarė kitą švietimo draugiją "Kultūra". Prie jos prisidėjo daugelis lietuvių, priklausančių ir "Ryto" draugijai, kaip lietuvių gimnazijos direktorius M. Šikšnys, mokytojai Matjošaitis, dr. Alseika, dr. J. Šlapelis, vadovėlių "Sakalėlis" autorius Esmaitis, mokytojas muzikas A. Krutulis, rašytojas Valaitis, farmacininkas B. Narbutas ir daug kitų. Kaikurie ir toliau pasiliko "Ryto" draugijos nariais. Naujos švietimo draugijos prašymas dėl atidarymo lietuvių mokytojų seminarijos buvo patenkintas. Buvo leista ir toliau veikti seminarijai bei pavyzdinei mokyklai. Deja, dėl politinių dviejų gurpių nuomonių skirtumo seminarija negavo lėšų iš lietuviškų šaltinių ir nebuvo atidaryta. Dėl tokios "politikos" nukentėjo Vilniaus krašto jaunimas ir visi Vilniaus krašto lietuviai.

Pavyzdinė mokykla

Naujoji "Kultūros" draugijos mokykla pradėjo darbą mažame išnuomotame kambaryje Uosto gatvėje, kur apsigyveno ir vedėja Paulė Tamulevičiūtė. Ji buvo mokytoja-tvarkytoja ir sykiu sargė. Tas pareigas ėjo iš pasišventimo dėl lėšų stokos. Mokykla buvo pavadinta dr. Basanavičiaus vardu. Joje kapelionavo ir tikybos pamokas dėstė kun. K. Čibiras. Po poros metų, finansinei būklei pagerėjus, mokykla persikėlė į erdvesnes patalpas — Lietuvių Poliklinką Vilniaus gatvėje 28 nr. Mokinių skaičius didėjo. Ją lankė vaikai, kurių tėvai net ir namuose lenkiškai kalbėjo. Vėliau mokyklai išaugus iki 6 skyrių, reikėjo mokinius paskirstyti į dvi grupes ir persikelti į dar didesnes patalpas Šv. Onos gatvėje. Čia buvo priskirta antra mokytoja, gabi skrajojančio "Vaidilos" teatro aktorė-mokytoja M. Krinickaitė - Astašienė. Mirė tuoj po karo, rusams užėmus Lietuvą. Kai iš Varšuvos atvažiuodavo poetas Ksaveras Sakalauskas - Vanagėlis, kuris ten mokytojavo ir vertėsi prekyba, aplankydavo mokytoją Paulę ir mokinius. Jis pamokydavo vaikus įvairių savo kūrybos eilėraščių ir savo dainelių, kartu su jais dainuodamas. Vanagėlis ir dr. Basanavičius buvo labai geri draugai nuo "Aušros" laikų.

Lenkijos švietimo politikoje atsirado naujos pažiūros. Atsirado nauji pedagogai, kurie susirūpino mokyklų programų pažanga. Kaikurie jų buvo nuvykę į Angliją ir Ameriką susipažinti su mokymo metodais, vadinamąja "darbo mokykla". Jie norėjo pakeisti senuosius caro metodus. Dėl trūkumo Vilniaus krašte mokytojų buvo atsiunčiami mokytojai iš Lenkijos giluimos, kad greičiau kraštą sulenkintų.

Pasikeitus lenkų švietimo kuratorijoje pareigūnams, atsirado naujojo metodo šalininkų. Tam tikslui buvo rengiamos paskaitos, parodomosios pamokos mokyklose ir diskusijos. Pavyzdinės lietuvių mokyklos vedėja, sekdama pedagoginę literatūrą ir pritaikydama "darbo mokyklos" principus savo mokykloje, ėmė dalyvauti minėtose diskusijose, praktiškose pamokose, pradėjo jas naudotis savo mokykloje. Pastaroji lenkų švietimo kuratorijos buvo priskirta prie nedaugelio eksperimentinių mokyklų kaip pavyzdinė "darbo mokykla".

Lenkų švietimo programoje svarbi vieta buvo skiriama naujosios Lenkijos pažinimui. Lenkų kalba lietuviškose mokyklose buvo mokoma nuo antro skyriaus. Pirmame skyriuje mokiniai apie Lenkiją girdėdavo mokytojo pasakojimų. Augštesniuose skyriuose mokiniai apie Lenkiją turėjo pasakoti lenkiškai pagal lenkiškus vadovėlius. Lenkijos valdžia įvedė mokykloje pakeitimus. Sudarė naują mokymo programą, pritaikytą mažom provincijos mokyklom ir Vilniaus kraštui. Visą mokymo medžiagą taip išdėstė, kad vaikai lengvai galėtų išeiti trijų skyrių programą per dvejus metus, o gabesnieji, sudarant atskiras klases, du skyrius per vienerius metus.

Darant reformas, iškilo klausimas naujų vadovėlių. Pedagogikas Falski buvo išleidęs naują lenkišką vadovėlį - elementorių pagal amerikietišką - anglišką pavyzdį. Lenkų mokyklose tas vadovėlis davė neblogų rezultatų. Mokytojai ėmė vis daugiau juo naudotis.

Naujas vadovėlis

Lietuviškose mokyklose I skyriuje buvo naudojamas Esmaičio "Sakalėlis". Lenkų valdžia darė priekaišus, kad tas vadovėlis pritaikytas "Kauno Lietuvai", Vilniaus kraštui netinka. Švietimo kuratorija pasiūlė mokytojams parašyti Vilniaus kraštui tinkamą lietuvišką elementorių, kurį lenkų valdžia galėtų pripažinti tinkamu. Į skelbimą atsiliepė kažkoks Lydos apskrities gudiškoj mokykloj dirbąs mokytojas Barzda, mokąs lietuviškai kalbėti, bet save laikąs lenku. Jis atsiuntė cenzoriui labai trumpą lietuviškai parašytą elementorių su pastaba: "Šio vadovėlio užtenka išmokti skaityti lietuviškai, o visas kitas žinias vaikai turės semtis iš lenkiškų vadovėlių išmokę skaityti II skyriuje lenkiškai."

Cenzūros komisija, kurioje vienas narys mokėjo šiek tiek lietuviškai, atsiuntė minimą vadovėlį Dr. Basanavičiaus mokyklos vedėjai Tamulevičiūtei - Ancevičienei peržiūrėti ir papildyti. Pastaroji patikrinus jį nusiuntė atgal komisijai su pastaba: "Šis vadovėlis nei kalbos, nei pedagoginiu atžvilgiu lietuviškai mokyklai netinka". Vedėja nusprendė pati paruošti ir parašyti lietuvišką elementorių. Naudodamasi Falskio metodu, paruošė elementorių, kurį pavadino "Mano knygelės". Vadovėlį gražiai iliustravo vilnietis dail. Boleslovas Macutka - Macutkevičius. Užtruko apie pusmetį, kol lenkų švietimo įstaigos jį patvirtino.

Kadangi mokslas apie naująją Lenkiją lietė artimiausią vaiko aplinką, autorė vaikui suprantama kalba, paveikslu, žodžiu ir trumpais sakiniais išdėstė tai savo vadovėlyje, pagal lietuviškus Vilniaus krašto papročius ir gyvenimo sąlygas. Cenzoriai buvo įžiūrėję autorės vienašališkumą, lietuvybės išryškinimą, tačiau didesnių kliūčių nedarė, bet pareikalavo vadovėlio gale paminėti Lenkijos valstybę, jos ženklą ir vėliavą. Autorė, šalia Lenkijos, paminėjo keletą Europos valstybių, tame skaičiuje ir nepriklausomą Lietuvą. Pagaliau, kaip sąlyga vadovėlio išspausdinimui, buvo pareikalauta išmesti žodį "nepriklausoma". Prieš atiduodami spausdinti, lenkų pareigūnai vadovėlį nusiuntė lietuvių gimnazijos direktoriui M. Šikšniui, prašydami jį pareikšti savo nuomonę. Pastarasis, susisiekęs su autore ir išdiskutavęs jam mažai pažįstamą naują metodą, nusiuntė vadovėlį kuratorijai su geriausia rekomendacija.

Kai vadovėlis "Mano knygelės" buvo išspausdintas, švietimo įstaiga pripažino jį tinkamu vartoti privačiose ir valdinėse lietuvių mokyklose Vilniaus krašte.

Neilgai teko vadovėliu naudotis. Prasidėjo II D. karas, kuris sustabdė visose mokyklose mokslą. Mokykla buvo uždaryta. Buvę šios mokyklos auklėtiniai šiandieną gyvena Lietuvoje ir tremtyje.

Per 50 metų 60 knygų

Garsaus amerikiečių rašytojo J. Londono gimimo sukaktį minint

Jack London (tikra pavardė John Griffith London) gimė lygiai prieš 100 metų San Francisco mieste ir mirė Glen Ellen (Calif.) prieš 60 metų. Per savo amžių (1876-1916) jis parašė 50 knygų. Jis buvo ano laiko JAV romanistas, o taip pat amžinas revoliucionierius, laikęs save marksistu, bet vėliau gyvenęs ir miręs turtuoliu. Savo rašiniuose rašė apie stipraus būdo asmenybes, apie jų konfliktus, nusivylimą, viltį ir romantinius nuotykius. Gimęs pavainikiu sausio 12 d. (1876 m.), buvo John Londono įsūnytas. Metė mokslą Oaklande ir 15 metų amžiaus buvo vagių gaujos vadu. Vėliau stojo policijos tarnybon ir gaudė buvusius savo draugus. Plaukiojo žvejų laivu, pasiekdamas Japonijos ir Rusijos krantus. Valkatavo ir su demonstrantų būriu ėjo Vašingtonan. Vėliau liko ištikimas socialistas.

Pagarsėjo savo knyga "The Sea-Wolf" (1904 m.) ir vėliau kitomis vadinamomis "šunų romanais", nes, gyvenęs Aliaskoje apie metus laiko, aprašinėjo įvairius to krašto nuotykius. Naudojo R. Kiplingo pasakojimo techniką ir rėmėsi Darwino bei Spencerio evoliucijos idėjomis, o ypatingai Nietzschės filosofija. Dar didesnio pasisekimo turėjo jo romanas "The Call of the Wild", vėliau pusiau biografinis romanas "Martin Eden". Gyvenęs Londono lūšnynuose, parašė romaną "The People of Abyss". Dalyvavo kaip karo korespondentas rusų-japonų kare. Buriavo laivu Ramiajame vandenyne, vėliau išleido apie tai knygą "The Cruise of the Snark" 1910 m. įsigijo didelį dvarą Glen Ellen, kur darė žemės ūkio eksperimentus ir pasistatė didžiulį namą "Wolf House", kuris dar nebaigtas sudegė.

Anksti pradėjęs girtuokliauti, visą gyvenimą kovojo su alkoholizmu, bet neįstengė nugalėti. Taip pat buvo paskendęs skolose, trokšdamas vis daugiau žemių ir turto, todėl pasiekė rekordinio rašymo greičio — 1000 žodžių į dieną. Gavęs inkstų ligą ir neišlaikęs skausmų, 1916 m. lapkričio 22 d. paėmė perdidelę raminančių vaistų dozę ir nebeatsigavo.

Glen Ellen iki šiol yra jo žmonos nuosavybė, bet ten ji pastatė namą-muzėjų, kurin sudėjo vyro suvenyrus, rankraščius ir kt. J. Londono raštai išversti į visas didžiąsias pasaulio kalbas. Nepriklausomoje Lietuvoje buvo išleistos jo 6 knygos. Daugiausia išsivertė rusai, vėliau sovietai. Tačiau jie J. Londono nelaiko marksistu. Sutampant Londono sukakčiai su JAV 200 metų sukaktimi, šio rašytojo minėjimas nublanksta, ir net amerikiečių spauda apie jį mažai rašo. **A. M.**

Atsiųsta paminėti

Zenonas Bačelis, NERAMI SIELA. Atsiminimai, straipsniai, poezijos bandymai. Autorius yra Brazilijos lietuvis, jau miręs, palaidotas Sao Paulo mieste 1973 m. rugpjūčio 24 d. Brazilijos Lietuvių Bendruomenės, Akademinio Sambūrio ir Literatūros Būrelio 1975 m. leidinys, redaguotas Halinos Didžiulytės-Mošinskienės. Išleido Aleksandra Bačelienė 200 egz. tiražu. 124 psl. minkštais viršeliais. Kaina $2.50. Knyga gaunama šiuo adresu: "Mūsų Lietuva", Caixa Postal 4421, 01000 Sao Paulo, SP, Brazil.

LITHUANUS, 1976, Volume 22, No. 2. Lietuvių žurnalas anglų kalba, išeinantis kas trys mėnesiai. Metinė prenumerata — $10, vienas numeris — $2.50. Adresas: Lituanus, 6621 So. Troy, Chicago, Ill. 60629

Į LAISVĘ nr. 66(103), 1976 m. balandis. Lietuvių Fronto Bičiulių žurnalas, leidžiamas triskart per metus. Gaunamas administracijoj, 7034 Hartcrest Dr., Rancho Palos Verdes, Calif. 90724, USA. Šį numerį redagavo Vyt. Vaitiekūnas.

RESPECT MY RIGHTS. An Appeal of Antanas Terleckas to J. V. Andropov, Chief of the Soviet Secret Police (KGB). 34 psl. brošiūra. Paruošė ir išleido 1976 m. birželio 14 d. Pasaulio Lietuvių Bendruomenė, 6804 So. Maplewood Ave., Chicago, Ill. 60629, USA.

ĄIDAI nr. 5, 1976 m. gegužė. Mėnesinis kultūros žurnalas, leidžiamas Tėvų pranciškonų, 361 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207, USA.

LIETUVIŲ DIENOS nr. 4, 1976 m. balandis. Mėnesinis žurnalas lietuvių ir anglų kalbomis. Leidėjas — Anthony F. Skirius, 4364 Sunset Blvd., Hollywood, Cal. 90029, USA.

MITTEILUNGEN AUS BALTISCHEM LEBEN Nr. 1, Maerz-April 1976. Baltiečių Draugijos žurnalas vokiečių kalba. Adresas: 8 Muenchen 2, Lessingstr. 5, W. Germany.

MŪSŲ SPARNAI nr. 40, 1976 m. birželis. Lietuvių evangelikų reformatų žurnalas. Adresas: 5230 So. Artesian Ave., Chicago, Ill. 60632

Naujieji klubo...

(Atkelta iš 5-to psl.)

studentų šokiai; paskaitos, kurias skaitys Baltistikos Studijų Puoselėjimo Draugijos paskaitininkai ("Association For The Advancement of Baltic Studies"), ir studentų ekskursija į Meksiką.

Jeigu turite klausimų, norite įsijungti į studentų klubą ar gauti informacijų, prašau kreiptis į Liliją Zenkevičiūtę tel. 231-1492 arba Andrių Rasiulį 241-0895 Toronte.

Lilija Zenkevičiūtė,
TULSK pirmininkė

PARDUODAME LIETUVIŠKUS SŪRIUS, estišką duoną. Didelis mėsos gaminių pasirinkimas.
SUPERIOR SAUSAGE CO.
1004 Dundas St. West,
Toronto. Tel. 531-8422

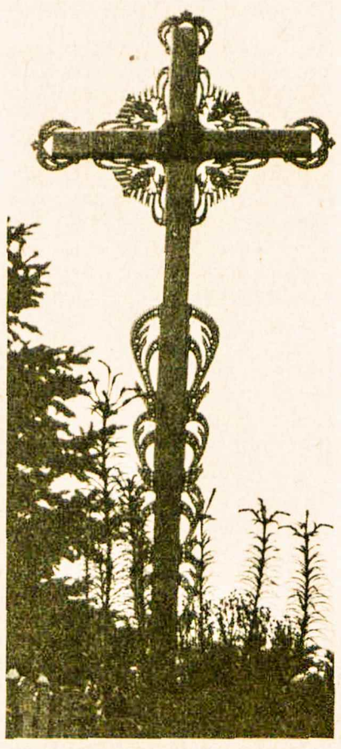

Lietuviškas kryžius, padarytas Jono Skladaičio, kurį lietuvių jaunimas nešė eucharistiniame kongrese Filadelfijoje Nuotr. K. Čikoto

PAULĖ TAMULEVIČIŪTĖ - ANCEVIČIENĖ, buvusi pavyzdinės dr. J. Basananavičiaus mokyklos vedėja ir mokytoja Vilniuje; gyvena Kanadoje; dirbo šeštadieninėse lietuvių mokyklose Oakvillėje ir Otavoje

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

XXV LIETUVIŲ DIENA, surengta Šv. Kazimiero parapijos Los Angeles mieste, Kalifornijoje, pasižymėjo ypač stipria koncertine programa, kurią atliko solistai iš Čikagos — sopranas Dana Stankaitytė, tenoras Stasys Baras ir bosas Jonas Vaznelis su čikagiečiu pianistu Alvydu Vasaičiu. Dalyvius jie perkėlė į operų pasaulį arijomis, duetais, ištisomis kaikurių operų ištraukomis. Programą vietinės kompoz. G. Gudauskienės "Los Angeles vaizdais" papildė jaunoji pianistė Raimonda Apeikytė. Koncertas sutraukė apie 1.000 dalyvių, beveik užpildžiusių salę, kuri nėra vėsinama, o tą dieną kaip tyčia temperatūra beveik siekė 100° Fahrenheito. Visi buvo dėkingi Šv. Kazimiero parapijos klebonui prel. J. Kučingiui už šią neeilinę meno puotą. Nemažo dėmesio susilaukė ir antrasis Lietuvių Dienų renginys — tautodailės bei dailės paroda parapijos mokykloje. Prel. J. Kučingis planuoja pertvarkyti parapijos salę. Planams įgyvendinti jau surinkta apie $100.000, o reikės $150.000. Lietuvių Diena salės fondą padidino $6.000. Pajamų galėjo būti daugiau, tačiau jas sumažino palyginti pigūs bilietai į koncertą — tik po $3. Be to, jaunimas iki 18 metų koncerte dalyvavo nemokamai.

SOL. ROMA VILČINSKAITĖ-MASTIENĖ, mezzo-sopranas iš Čikagos, birželio 27 d. pradžiugino Urugvajaus sostinės Montevideo lietuvius gražiu koncertu. Argentinoje ji buvo susirgusi gripu ir negalėjo dainuoti dėl balso stygų uždegimo, bet Urugvajuje atsigavo ir vėl pradėjo tęsti išvykos koncertus. Viešniai iš Čikagos akompanavo vietinė pianistė Emeralda Sullier, ruošianti solistus operų pastatymams. Urugvajaus Lietuvių Kultūros Draugija, surengusi šį koncertą, sol. R. Mastienę apdovanojo dr. Alfredo Stanevičiaus sukurtom dviem keramikos statulėlėm — lietuvaitės šokėjos ir lietuvio šokėjo. Sol R. Mastienę pasveikino Lietuvos atstovas A. Grišonas, padėkodamas jai už ilgą kelionę, dideles išlaidas ir gražų koncertą be jokio honoraro.

LIETUVIŲ KATALIKŲ MOKSLO AKADEMIJOS suvažiavimas įvyks š.m. lapkričio 24-28 d.d. JAV didmiestyje Detroite. Šio dešimtojo suvažiavimo proga bus surengta LKM Akademijos leidinių ir jos narių raštų paroda. Akademijos nariai savo studijas ir veikalus, parašytus betkuria kalba, prašomi nedelsiant siųsti šiuo adresu: Miss Rita Garas, 1949 Hubbard Ave., Detroit, Mich. 48208.

LIETUVIŲ VIDEO TEATRĄ — LIVIT Čikagoje įsteigė video technikos entuziastai Teresė ir Jonas Bogutos. Jo veikla buvo pradėta gegužės 30 d. video filmu "Shennandoah lietuviai" apie lietuvių angliakasių gyvenimą toje vietovėje. Vasaros mėnesiais teatre bus rodomi video filmai: "Pokalbis su poetu Antanu Gustaičiu", "Parodos Čiurlionio galerijoje", "Dabartinės Lietuvos fotografai", "Pokalbis su rašytoju Jurgiu Jankum", "Simas Kudirka Čikagoje", "Video bandymas nr. 1", "Pokalbis su poetu Kaziu Bradūnu". Numatoma pakartotinai rodyti ir video filmą "Shennandoah lietuviai". Video vaizdo ir garso juostelės yra pritaikytos televizijai. Tad LIVIT teatras turi mažas patalpas. Norintieji platesnių informacijų prašomi rašyti: Lietuvių Video, 6721 So. Rockwell, Chicago, Ill. 60629, USA.

PRANCIŠKONŲ VASARVIETĖ Kennebunkport, Maine, šį mėnesį turės keletą dėmesio vertų renginių. Literatūros vakare rugpjūčio 6 d. dalyvauja rašytojai N. Mazalaitė, K. Grigaitytė, A. Landsbergis, P. Jurkus. Rugpjūčio 8 d. — I. Vasyliūno ir kun. V. Valkavičiaus smuiko koncertas. Jiems talkins fleitistė B. Paterson. A. Landsbergis rugpjūčio 11 d. skaitys paskaitą "Literatūra okupuotoje Lietuvoje". Montrealietės sol. G. Čapkauskienės dainų ir operų arijų koncertas su akompaniatorium S. Cibu rengiamas rugpjūčio 15 d. Vasaros sezono renginiai bus užbaigti ateitininkų sendraugių stovykla rugpjūčio 15-22 d.d. Jos programon yra įtraukti simpoziumai, paskaitos, literatūriniai vakarai, kuriuose dalyvaus rašytojai — D. Sadūnaitė, O. Mikailaitė, A. Radžius, Pr. Naujokaitis ir L. Andriekus, OFM. Liepos 31 d. buvo atidaryta iki rugsėjo 1 d. truksianti dail. A. Petrikonio tapybos darbų paroda.

TARPTAUTINĖJE NUOTRAUKŲ PARODOJE Kanados Kalgario mieste, Albertos provincijoje, su savo darbais dalyvauja ir keli okupuotos Lietuvos fotografai. Paroda įjungta į tradicinio kaubojų festivalio "Calgary Stampede" renginius. Katalogė kaikurių mūsų tautiečių pavardės iškraipytos. Pavarčius Vilniuje išleistus nuotraukų albumus, atrodo, šioje parodoje dalyvauja: Marius Baranauskas, Aleksandras Macijauskas, Romualdas Rakauskas, Antanas Sutkus, Vitalijus Butyrinas, Vytautas Ylevičius (įtrauktas kaip V. Uznevičius). Dalyvių eilėse taip pat yra R. Pozerskio ir T. Kalvelio pavardės.

DAIL. N. PALUBINSKIENĖ su 15 savo darbų dalyvavo penkių grafikų parodoje, kuri šią vasarą buvo surengta Cleveland Heights, Ohio, J.C.C. galerijoje. Ji taipgi dalyvauja ir "Nova" galerijoje vykstančioje grafikų parodoje, kuri bus uždaryta rugpjūčio 28 d.

VILNIAUS PILIES SKERSGATVYJE liepos 10-11 d.d. buvo surengta IV respublikinė liaudies meistrų paroda. Dalyvavo apie 60 saviveiklinių dailininkų su maždaug 200 darbų, kurie papuošė senųjų pastatų sienas. Ši originali paroda buvo pradėta rengti prieš trejetą metų, kai Vilnius šventė 650-metį.

LIETUVOS DAILIOSIOS TEKSTILĖS PARODA įvyko Slovakijos sostinėje Bratislavoje. Apie 30 gobelenų ir batikų parodai parūpino Lietuvos dailės ir M. K. Čiurlionio muzėjai. Lankytojus žavėjo J. Balčikonio batika "Rytas", M. Babenskienės gobelenai "Architektūrinė erdvė", "Pajūrio motyvai", "Amžinoji ugnis", M. Švažienės — "Muzikiniai ritmai", "Senas ir naujas Vilnius", B. Valantinaitės - Jokūbonienės — "Vėjas", "Uolos", "Pavasaris", "Kregždės". Nuo šių prityrusių meistrų neatsiliko ir jaunieji dailininkai: D. Kvietkevičiūtė su gobelenu "Žolė", K. Balčikonis su batika "Merkio krantas", R. Sipavičiūtė su aplikacija "Natiurmortas miestui". Iš Bratislavos paroda buvo pervežta į Vengrijos sostinę Budapeštą.

VILNIUJE IR KAUNE GASTROLIAVO du pramoginės muzikos ansambliai iš Britanijos — "Moonlight", vadovaujamas gitaristo ir kompoz. B. Johnsono, ir "The Dooley Family", kurį sudaro dvi seserys ir trys broliai. Jo vadovas — J. Dooley.

V. BUBNIO ROMANĄ "ALKANA ŽEMĖ" išleido R. Vokietijos leidykla "Aufbau-Verlag". Knygą į vokiečių kalbą vertė V. Plakmajeris, pavadinęs ją "Duerstende Erde" ("Ištroškusi žemė"). Įvadas vokiečius skaitytojus supažindina su Vytautu Bubniu bei jo kūryba.

SU KOMPOZ. RIMVYDO ŽIGAIČIO KŪRINIAIS Krasnodaro krašto gyventojus supažindino šeši gastroliuojančių vilniečių koncertai. Juose dalyvavo pats autorius, Vilniaus operos bosas V. Kuprys, Vilniaus filharmonijos solistės R. Maciūtė, E. Žuravliova ir liaudies instrumentų kvartetas, vadovaujamas R. Apanavičiaus.

XXI OLIMPINES ŽAIDYNES MONTREALYJE papildė olimpinis mokslinis kongresas Kvebeko mieste "Fizinis žmogaus aktyvumas ir gera savijauta". Jo dvidešimt dviejose sekcijose buvo nagrinėjama 16 temų. Pranešimus skaitė gydytojai, biologai, istorikai, žurnalistai, sporto veikėjai. Sekcijoje "Fizinis sportininkų aktyvumas ir širdies ligos" dalyvavo ir medicinos mokslų kandidatas Donatas Vasiliauskas, Kauno kardiologijos instituto Palangos skyriaus vedėjas. Jis skaitė pranešimą, paruoštą su medicinos dr. D. Žemaityte, inž. Ž. Čepaičiu ir docentu V. Jankausku, vadovaujant medicinos dr. J. Blužui.

VILNIAUS FILHARMONIJOS SOL. VITALIJA ŠIŠKAITĖ, mezzo-sopranas, dalyvavo septintajame tarptautiniame jaunųjų operos dainininkų konkurse Bulgarijos sostinėje Sofijoje. Baigminiame varžybų rate, kurin pateko 7 dainininkės, V. Šiškaitė atliko Amneris vaidmenį G. Verdi operoje "Aida". Didįjį konkurso prizą laimėjo Didžiojo Maskvos operos ir baleto teatro baritonas R. Maiborada. V. Šiškaitė iš Sofijos parsivežė konkurso diplomą ir gerus spaudos atsiliepimus apie operinį savo talentą. Jai akompanavo Vilniaus operos koncertmeisterė Žaneta Noreikienė. V. Šiškaitė dainavimo studijas dvejus metus yra gilinusi valstybinėje Sofijos operoje.

M. K. ČIURLIONIS, studijuodamas Leipcige, sukūrė simfoninę uvertiūrą "Kęstutis", kuri ir šiandien dar nėra susilaukusi premjerinio atlikimo. Uvertiūros likimo klausimą, praėjus M. K. Čiurlionio šimtųjų gimimo metinių minėjimams, šiemetiniame "Literatūros ir Meno" 28 nr. iškėlė Vytautas Naraševičius. Jo duomenimis, "Kęstučio" uvertiūrai trūksta vieno lapo, bet tokias savo brolio fortepijoninių kūrinių spragas sėkmingai yra atkūrusi menotyros dr. J. Čiurlionytė. Panašiai galima būtų pasielgti ir su minėta uvertiūra. Redakcija pasisakyti šiuo klausimu pakvietė meno reikalų viršininką R. Jakučionį. Iš jo atsakymo sužinome, kad 1973 m. pradžioje buvo sudaryta redakcinė komisija jubiliėjinėms M. K. Čiurlionio plokštelėms paruošti ir išleisti. Žymieji M. K. Čiurlionio kūrybos tyrinėtojai rūpinosi jo fortepijoninių, chorinių, simfoninių kūrinių redagavimu numatytiems įrašams. "Kęstučio" uvertiūros redagavimas, restauravimas bei instrumentavimas buvo pasiūlytas kompoz. E. Balsiui. Susipažinus su M. K. Čiurlionio kūriniu, paaiškėjo, kad jis tėra studentiškas darbas, neturintis didesnės meninės vertės. Be to, uvertiūrai trūksta didelės jos dalies, nėra ir turbūt niekada nebuvo jos instrumentuotės. Dėl šių priežasčių "Kęstučio" atkūrimo buvo atsisakyta.

MEMORIALINĖ LENTA ŠATRIJOS RAGANAI atidengta senajame Kelmės rajono Užvenčio parke prie namo, kuriame rašytoja gyveno 1887-93 m., o restauruotame svirne atidarytas Užvenčio sovchozo kraštotyros muzėjus. Jame sutelkti ne tik šios apylinkės literatūrinės, bet ir revoliucinės praeities bei šio ūkio laimėjimų rodiniai. Koncertinę programą atliko etnografinis Saukėnų ansamblis ir vietinis estradinis orkestras "Ventukai". **V. Kst.**

PROGRESS
REAL ESTATE LTD.
1072 Bloor St. W.
Tel. 534-9286
Perkant ar parduodant nekilnojamą nuosavybę visada Jums sąžiningai patarnaus
S. JOKUBAITIS
Tel. 534-9286 — namų: 537-2869

LIETUVIO SAVININKO VAISTINĖ
MARGIS Drug Store
JOHN V. MARGIS, Phm. B.
408 Roncesvalles Ave. Tel. 535-1944
PRIIMA "ONTARIO DRUG BENEFIT" RECEPTUS.
VAISTAI, KOSMETIKOS PREKĖS IR KT.
NEMOKAMAS PRISTATYMAS Į NAMUS

Prisikėlimo Parapijos Kredito Kooperatyvas
999 College St., Toronto, Ont. M6H 1A8 • Tel. 532-3400
AKTYVAI — virš 9 milijonų

KASOS VALANDOS:		MOKA UŽ:	
Pirmadieniais	10 - 3	term. indėlius 1 metų	9½%
Antradieniais	10 - 3	pensijų s-tas	8¼%
Trečiadieniais uždaryta		taupomąsias - savings s-tas	8%
Ketvirtadieniais	10 - 7	depozitų - čekių s-tas	6%
Penktadieniais	10 - 8	DUODA PASKOLAS:	
Šeštadieniais	9-12	asmenines	9½%
Sekmadieniais	9.30 - 1	nekiln. turto	9½%

Skyrius ANAPILYJE veikia sekmadieniais — 9.30 v.r. iki 1 v.p.p.

Nemokama visų narių gyvybės drauda pagal santaupų dydį iki $2,000, asmeninių paskolų, mirties ir invalidumo atvejais — iki $10,000. Parduodame "American Express" kelionių čekius ir pinigines perlaidas. Nemokamas čekių ir sąskaitų patarnavimas. • Mūsų tikslas — ne PELNAS, bet sąžiningas PATARNAVIMAS lietuviams.

F. SENKUS "ONTARIO TRUST REAL ESTATE" įstaigos vedėjas
patarnauja visuose nekilnojamo turto reikaluose
Telefonas 533-4414

Autorite Sales and SERVICE
Telefonas 531-1305 1636 Dundas St. W.
ir Bloor Autorite Garage, 296 Brock Ave. (tarp Dundas ir College)
• Sąžiningas ir patikimas patarnavimas
• Visi automobilių mechaniniai taisymai
• Sniegines ir paprastos padangos, Michelin, B. F. Goodrich, Radial ir kt.
Sav. FRANK PETTIT

BEST ELECTRIC
NUO LŪŠNOS IKI DANGORAIŽIO!
Verslo bei pramonės pastatų elektros įrengimai, priežiūra ir kiti darbai
ELEKTROS RANGOVAS
Tel. 925-7716 Petras Prakas
Visi darbai atliekami GERIAUSIAI

Ar turite sunkumų suprasti ką reiškia gyvybės drauda?

Klauskite mane apie:
• pajamų mokesčių atskaitas
• pensijų planus
• RRSP — registruotą pensijų planą
• invalidumo pajamas
• nuosavybių draudą
• šeimos apsaugą
• Studentų draudos fondus mokslui eiti
Juozas Eimis Ramas, District Manager of Canadian Premier Life
2 Carlton St., suite 714
Namai: 766-5857
Raštinė: 363-7881

Dufferin RADIO AND TV SALES AND SERVICE
Taisomi televizijos, HI-FI ir radijo aparatai. • Parduodamos lempos ir baterijos. • Prityręs specialistas su ilga praktika.
1000 College St. • LE 1-3074 • Sav. P. Užbalis

P. ir T. SERVICE CENTRE garažas
(1862 Mattawa Ave., Mississauga, L4X 1K1, tel. 279-4371)
Važiuoti į vakarus Dundas St. W. nuo 427 kelio 1 mylią, sukti kairėn prie pirmųjų šviesų (į pietus) Wharton Way, važiuoti Wharton Glen gatve tiesiog į garažą.
• Sąžiningai atliekame visus automobilių mechaniškus pataisymus. •
Savininkai: A. Paškevičius ir J. Tamošiūnas

Naudokitės paslaugomis tų, kurie skelbiasi "TĖVIŠKĖS ŽIBURIUOSE"

"Rūtelės" berniukai Brazilijoj šoka Pakeltkoji lietuvių imigracijos 50 metų sukakties šventėje Sao Paulo mieste. Programoje taip pat dalyvavo "Nemuno" šokėjai, jungtinis dabartinių ir buvusių 75 dainininkų choras, solistai V. Laurinaitis, K. Ambrozevičius ir mažieji "Žilvitėliai" Nuotr. A. Saulaičio

SPORTAS

VYČIO ŽINIOS

Uždaras Vyčio golfo turnyras įvyko liepos 25 d. Glen Eagles golfo aikštyne. Dalyvavo 40 golfininkų, kurių 3 buvo moterys. Vyrų A klasėje po peržaidimo I v. laimėjo S. Podsadeckis. II vietoje liko A. Sergautis. Abudu G. Eagles aikštyną įveikė 73 smūgiais. Neblogai žaidė jaunasis V. Sergautis, kuris užbaigė su 74 smūgiais. B klasėje I v., pagal išlyginamuosius smūgius, laimėjo S. Krašauskas su 64, C klasėje — Paulius Stauskas su 66. Moterų klasėje su išlyginamaisiais smūgiais I v. teko G. Kuchalskienei su 69. Ilgiausią smūgį paleido S. Podsadeckis. Vienu smūgiu arčiausiai vėliavėlės sviedinuką primetė S. Podsadeckis ir dviem smūgiais — Algis Simanavičius. Geriausios vytiečių pasekmės taip atrodė: S. Podsadeckis ir A. Sergautis 73, V. Sergautis 74, S. Krašauskas 83, Paulius ir Petras Stauskai 86, J. Išganaitis ir V. Balsys (B) 88; svečiai: E. Sudeikis 72, E. Astrauskas ir V. Ubeika po 80, Alg. Simanavičius 83. Turnyrui sklandžiai vadovavo sekcijos vadovai S. Krašauskas ir A. Klimas.

Tarpusavio golfo varžybose sužaistos dvejos rungtynės. Laimėtojų pusėje Petras Stauskas nugalėjo R. Kymantą ir pralaimėtojų pusėje L. Radzevičius — V. Vaitkevičių.

Golfininkų sezono užbaigtuvės — lapkričio 13 d. Šis pobūvis bus ruošiamas kartu su Aušros golfininkais.

A. S.

AUŠROS ŽINIOS

Atdarame Aušros golfo turnyre liepos 31 d. Royal Downs aikštyne dalyvavo 58 golfininkai: 37 aušriečiai ir 21 vytietis. Turnyrą V. Sergautis ir dr. R. Barakauskas užbaigė lygiomis — 74 smūgiais. Po peržaidimo I v. teko V. Sergaučiui, II — dr. R. Barakauskui. Trečią vietą laimėjo Aug. Simanavičius 75, IV — V. Balsys (B) 76, V — M. Ignatavičius 78. Kiti golfininkai išsirikiavo šia tvarka: P. Paukštys 79, A. Banelis 80, A. Simanavičius 80, R. Šimkus 80, V. Paukštys 80, A. Giniotis 81, Al. Kuolas 82. dr. Sig. Kazlauskas 83, R. Strimaitis 83, E. Sudeikis 84, Aug. Kuolas 85, J. Danaitis 85, B. Sergautis 85, V. Balsys (I) 87, D. Laurinavičius 87, R. Kymantas 88, dr. St. Pacevičius 88, E. Kuchalskis 88, V. Šimkus 89, L. Baziliauskas 90 ir t.t.

Komandines varžybas laimėjo Aušra 714:744. Po dviejų susitikimų Aušros komanda pirmauja 44 taškais. Ją sudaro 9 geriausiai sužaidę aušriečiai. Vyčio geriausi žaidėjai šį kartą nedalyvavo, todėl ir rezultato skirtumas gana didelis. Vyčio klubui atstovavo V. Sergautis, V. Balsys (B), M. Ignatavičius, A. Banelis, B. Sergautis, V. Balsys (I), R. Kymantas, dr. St. Pacevičius ir E. Kuchalskis; Aušrai — dr. R. Barakauskas, Aug. Simanavičius, P. Paukštys, A. Simanavičius, R. Šimkus, V. Paukštys, A. Giniotis, Al. Kuolas, dr. S. Kazlauskas ir R. Strimaitis.

Su išlyginamais smūgiais I vietą laimėjo B. Sergautis 56, II — V. Šimkus 60, III — A. Giniotis, V. Balsys (B) ir Aug. Simanavičius 61. Aušros klubo skirta taurė geriausią rezultatą pasiekusiam B klasės žaidėjui teko Aug. Simanavičiui, II v. — V. Balsiui (B), III — M. Ignatavičiui. Premiją už toliausiai numuštą sviedinuką laimėjo R. Šimkus, A. Zalagėno premiją už vienu smūgiu arčiausiai skylės primestą sviedinuką — V. Balsys (B); dviem smūgiais arčiausiai primetė Aug. Kuolas.

Moterų grupėje I v. išsikovojo V. Balsienė, II — St. Pacevičienė ir III — G. Kuchalskienė. Z. Rukšaitė buvo pagerbta kaip teisingiausia skaičiuotoja didelio skaičiaus smūgių.

Jaunių grupėje pirmavo P. Paukštys, II v. buvo V. Paukštys, III — E. Sudeikis.

Turnyrui vadovavo golfo sekcijos valdybos narys dr. S. Kazlauskas, jam talkino dr. V. Kvedaras ir Aug. Kuolas. Po turnyro daug kas dalyvavo Aušros klubo surengtuose šokiuose Oakview Comunity Centre, Wasagoje.

Kanados įvykiai

(Atkelta iš 1-mo psl.)

tinės vadovai jį tuojau pat išsiuntė Maskvon, stengdamiesi sudaryti įspūdį, kad jiems šis triukas nebuvo žinomas. Daug kam betgi atrodo, kad B. Oničenka apgaulės nebūtų drįsęs imtis be savo trenerių žinios. Sovietų nesąžiningumą išryškino ir jų teisėjas, tendencingai rėmęs savo rinktinės favoritę moterų šuoliuose į vandenį. Net ir tais atvejais, kai ji prarasdavo kojų kontrolę ir kai jų išskėtimą parodydavo milijonams televizijos žiūrovų sulėtinta vaizdo juostelė, jis jai duodavo taškus kaip už labai gerą šuolį, išsiskirdamas iš kitų teisėjų tarpo.

Didžiausią problemą komunistiniams kraštams sudaro jų sportininkų ištikimybė. Olimpiada jiems dažnai yra vienintelė proga išvykti užsienyje ir telė proga išvykti užsienin ir cheno olimpiadoje net 119 dalyvių pasiprašė politinės globos. Montrealio olimpiadoje pirmuoju buvo rumunas irkluotojas Walter Lambertus, 20 metų amžiaus, turintis giminių Niagara Falls. Olimpiadai jis ruošėsi ir joje dalyvavo, iš anksto pasiryžęs pasilikti Kanadoje. Politinės globos pasiprašė ir kitas Rumunijos rinktinės narys Ivanas Čaralambijus, ukrainiečių kilmės irkluotojas, užmezgęs ryšius su olimpiniu Kanados ukrainiečių komitetu. Pasilikti Kanadoje nutarė ir du kiti rumunai, kurių pavardės dar nėra paskelbtos. Plačiausiai nuskambėjo septyniolikmečio sovietų šuolininko į vandenį Sergiejaus Nemcanovo apsisprendimas negrįžti namo. Olimpinio sovietų komiteto atstovai apkaltino Kanadą šio jaunuolio pagrobimu ir pagrasino pasitraukti iš olimpiados, atsisakyti net ir ledo ritulio žaidynių, jeigu jis nebus grąžintas Kanada remdamasi faktu, kad jaunasis S. Nemcanovas imigracijos įstaigoje pasiprašė politinės globos, sovietų ultimatumą atmetė. Kaip ir galima buvo spėti, Sovietų Sąjunga dėl šio incidento neatšaukė savo rinktinės iš Montrealio. Vėliau buvo leistas S. Nemcanovo susitikimas su sovietų pareigūnais, dalyvaujant jo advokatui, vertėjams ir Kanados atstovams. S. Nemcanovas, atmetęs sovietų gundymus, pasirinko pasilikimą Kanadoje.

Montrealio taksistų draugija, įsteigta S. Tweelo ir turinti apie 4.000 narių, surengė demonstracijas, protestuodama prieš olimpiados rengėjų jiems padarytą skriaudą. Komitetas olimpiados susisiekimo reikalams buvo parūpinęs apie 1.200 automobilių ir 300 autobusų. Taksistų duomenimis, dėl tų automobilių ir autobusų jiems teko prarasti apie $300.000 pajamų kiekvieną olimpiados dieną. Jų draugija dabar planuoja kreiptis į teismą ir reikalauti atpildo iš olimpiados rengėjų.

Augščiausiajame Ontario teisme bylą prieš buvusį federacinį ministerį J. Marchandą pradėjo prokuroro pavaduotojas Andrejs Berzins, kuris, atrodo, yra latvių kilmės. Ji liečia J. Marchando turėtą automobilio nelaimę Otavoje, kai jis dar buvo susisiekimo ministeriu. J. Marchand tada įvažiavo į kitą automobilį ir pabėgo iš nelaimės vietos. Vėliau jis teisinosi, kad buvo sustojęs, išlipęs iš automobilio, bet prokuroro pavaduotojas A. Berzins su liudininkų pagalba įrodė, kad taip nebuvo. J. Marchand gavo $200 baudą, o jo vairuotojo teisės buvo suspenduotos vieneriam metam, tačiau jis jas vėl atgavo po pusmečio bausmių peržiūrėjimo tarybos dėka. Š. m. birželio 21 d. J. Marchand viešai prasitarė, kad prokuroro pavaduotojas A. Berzins sulaužė su jo advokatu pasiektą susitarimą dėl mežesnės bausmės. A. Berzins šį J. Marchando teigimą laiko neteisingu ir iškėlė bylą.

Ateitininkų žinios

Ateitininkų stovykla N. Wasagoje baigėsi liepos 31 d. Praėjusios savaitės žiniose vadovų sąraše buvo praleisti pirmą savaitę vadovavęs jaun. berniukams J. Lelis ir mergaičių vadovės padėjėja G. Čepaitytė. Pagrindinė stovyklos tema buvo: "Ar aplinka mane keičia, ar aš keičiu aplinką?"

Moksleivių sąjungos centro valdyba, kuri turėjo būti išrinkta Dainavoje moksleivių stovyklai baigiantis, nebuvo sudaryta. Centro valdybą sutiko sudaryti ir pasirinkti asmenis Saulius Girnius, šiuo metu gyvenąs Čikagoje.

Metinė studentų sąjungos stovykla įvyks Wasagoje. Prasidės sekmad. rugpjūčio 28 d. ir baigsis rugsėjo 3 d., kad vykstantieji į tautinių šokių šventę Čikagoje suskubtų nuvykti. Stovykla bus tikrai ateitininkiška, o ne tik šiaip pramoga. Ateina laikas vėl surasti savo identitetą ir pažiūrėti į save, kiek mes dar esame ateitininkai ir kiek mums dar yra reikšmingas mūsų šūkis: "Visa atnaujinti Kristuje". Su tomis tad mintimis ruoškimės studentų stovyklai, nes ji bus kitokia.

SIGITAS GUDAVIČIUS, baigęs civilinę inžineriją Guelph universitete. Gimęs Hamiltone. Technikos mokyklą ir šeštadieninę Maironio mokyklą yra baigęs Toronte

Studentų žinios

• Rugsėjo 4 d. Čikagoje ŠALSS centro valdyba ruošia tautinių šokių šventės proga susipažinimo vakarą ir šokius studentams Jaunimo Centro patalpose, 5620 S. Claremont, Chicago, Ill.

• Spalio 29-31 d.d. Čikagoje ŠALSS rengia antrą metinį latvių-lietuvių studijų savaitgalį. Illinois Humanities Council paskyrė ŠALSS ir Latvių Jaunimo Sąjungai $1.590 šiam renginiui. Pagrindinės savaitgalio temos liečia dviejų kultūrų konfliktą ir etninį švietimą. Visi studentai yra kviečiami dalyvauti.

Skautų veikla

• LSS tarybos pirmijos pirm. v.s. L. Milukienė pakvietė į pirmiją 4 naujus narius — v.s. Č. Kiliulį, v.s. K. Cijūnėlį, v.s. G. Matonienę ir s. A. Pintsch. Kvietimą taryba patvirtino.

• LSS tarybos pirmijos pirmininkei pasiūlius, taryba nutarė 1978 m. VI tautinei stovyklai paruošti bendrus ženklelius, gaireles, atvirukus ir kt. Taipgi bus sukurta tautinės stovyklos daina, kaip tai būdavo daroma kiekvieną dešimtmetį.

• Užjaučiame skautininkes Danutę Fidlerienę ir Sigitą Rudienę, jų šeimas bei artimuosius, netekus mylimos mamytės.

• XIV Romuvos stovykla prasideda rugpjūčio 7 d. Oficialus atidarymas — rugpjūčio 8 d. po 11 v. Mišių. Stovyklautojai suvažiuoja rugpjūčio 7 d. Stengtis susirinkti iki 12 v., kad būtų iki vakarienės pakankamai laiko susitvarkyti pastovyklėse. Iš stovyklautojų bus reikalaujama griežtai laikytis stovyklavimo taisyklių, kurios iš anksto buvo išsiuntinėtos su registracijos lapais. Bus kreipiamas atitinkamas dėmesys į tėvus ir svečius, kad ir jie padėtų tų taisyklių laikytis. Stovykla baigsis rugpjūčio 21, šeštadienį.

• Spalio 10 d. per "Šatrijos" ir "Rambyno" tuntų žiemos veiklos atidarymo sueigą Prisikėlimo salėje bus "Šatrijos" tunto loterijos bilietų traukimas. Bilietai jau platinami. Kaina — $1. Yra daug įdomių ir vertingų laimikių. Loterijos pelnas skiriamas naujom kanklėm ir palapinėm įsigyti. Visi kviečiami paremti.

• Spalio 3 d. — torontiečių susitikimas su LSS pirmūnu v.s. P. Jurgėla Lietuvių Namuose. Šį susitikimą ir kartu sol. G. Čapkauskienės koncertą rengia skautininkai-kės, kurių talka ir solidarus dalyvavimas labai laukiami. Bilietai išsiuntinėti — įsigykite sau ir parduokite draugams.

• Sktn. Stepo Kairio muzikinis vienetas darbščiai repetuoja, ruošdamasis tautinių šokių šventei. Vieneto nariai prašomi nepraleisti repeticijų ir smarkiau padirbėti namie.

Č. S.

• . . . opozicija prieš politinę priespaudą, idėjinį terorą, dvasios išprievartavimą yra visai sveikintinas reiškinys. Nes tai parodo, kad tauta morališkai dar yra sveika, kad jos pozityvios jėgos dar nepalaužtos . . . J. ERETAS

Per paskutinius 25 metus Al. Garbenis (tėvas) tarnavo Toronto lietuviams namų reikalais. Toliau tarnaus tėvas ir sūnus Garbeniai

Alfonsas A. Garbenis — Alfonsas Wm. Garbenis, B.A.

AL GARBENS
REAL ESTATE
Kanados, Ontario ir Toronto Real Estate narys
Telefonai: 536-2738 • 536-2664 • 1611 BLOOR St. West
PARDUODAMI NAMAI HIGH PARK RAJONE IR NETOLI LIETUVIŲ NAMŲ

BLOOR — DUNDAS RAJONE, arti Lietuvių Namų, 7 kambariai per 2 augštu; atskiras; 2 virtuvės ir 2 prausyklos, įvažiavimas, garažai; palikimas; reikia greitai parduoti; prašoma kaina tik $61,500.

ARTI TORONTO LIETUVIŲ NAMŲ. Naujas vienerių metų senumo namas, 3 miegamų... iu, užbaigtas rūsys, privatus įvažiavimas, ... $69.900. Namas išmokėtas. **PARDUOTAS**

14 KAMBARIŲ legalus tributis, plius atskiras sklypas su garažais, arti Bloor gatvės požeminio; gera investacija ateičiai.

KLAUSKITE KITŲ PARDAVIMŲ HIGH PARK RAJONE

MISSISSAUGA, vienaaugštis (back split) ... miegamųjų, beveik naujas namas, akme... išvažiavęs į Arizoną; reikia greitai par..., prašoma kaina nužeminta; greitas užėmimas. **PARDUOTAS**

PINECREST GATVĖ, atskiras 3 augštų namas, 13 kambarių; šildomas vandeniu; 3 virtuvės, 2 prausyklos; geroj vietoj; savininkas ima atgal mortgičių; privatus įvažiavimas, garažas.

CLENDENAN gatvė atskiras plytų namas. legaliai pakeistas į 6 butus; visi butai moderniai įrengti; nuomojamas su baldais; pajamos — $14.400.00 į metus; prašo $120.000.00.

JANE — ANNETTE, 6 kambarių plytinis namas; nauja šildymo sistema; įvažiavimas ir garažas; mažas įmokėjimas, 10% mortgičius.

BABY POINT — JANE, prabangus 7 kambarių namas, pilnai sumodernintas; nauji elektros laidai, kanalizacijos vamzdžiai, pilnai užbaigtas rūsys; visur kilimai; naujas šildymas (vandeniu); savininkui atsiėjo per $16.000.00 sumoderninimas; gilus sklypas ir garažas; 9¼% mortgičius; įmokėti apie $20.000.00.

MARGARETA GATVĖ, atskiras, pilnai sumodernintas 6 kambarių namas; 2 virtuvės, privatus įvažiavimas, garažas; mažas įmokėjimas; arti Bloor gatvės.

BLOOR — DUNDAS. Krautuvė — nuosavybė ir "Laundromat" verslas, dviejų miegamųjų butas viršuje; pajamos virš $16.000 į metus; prašoma kaina — $95.000, įmokėti $40.000.

JANE — ANNETTE. Gražus ... atskiras ... miegamųjų namas, nepereinami kambariai, ... virtuvė, ..., įvažiavimas, garažas; prašo $57.000. **PARDUOTAS**

STAYNER, ONT., 14 akrų ūkis su dviem trobesiais, tvartas ir daržinė, ūkis yra miesto ribose; palikimas; tikrai geras pirkinys; galima padalinti sklypais.

PT. SEVERN — WAUBAUSHENE, gražus 1 akro statybos sklypas (Ropės subdivision), ežero privilegijos, įvestas vanduo; kelias asfaltuotas (šiais metais); palikimas; savininkas Floridoj; parduoda pigiai.

VAKARAIS SKAMBINKITE Į NAMUS

Alfonsas A. GARBENIS	Alfonsas Wm. GARBENIS	Stasys DARGIS
489-1543	769-0656	766-3925

Taupyk ir skolinkis
Pirmutiniame ir didžiausiame TORONTO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVE **PARAMA**

MOKA:	IMA:
9¾% už 2 m. term. dep.	9½% už asm. paskolas
9% už 1 m. term .dep.	9½% už mortgičius
8¼% už pensijų ir namų planą	
8¼% už spec. taupymo sąsk.	
7½% už taupymo s-tas	
6% už čekių s-tas (dep.)	

AKTYVAI virš 13 milijonų dolerių

Asmenines paskolas duodame iki $10,000 ir mortgičius iki 75% įkainoto turto. Visų narių gyvybė apdrausta santaupų dydyje, bet nedaugiau $2,000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki $10,000. Nemokamas čekių ir sąskaitų patarnavimas — piniginės perlaidos, kelionės čekiai (American Express) Kitos paskolos: (Line of Credit) ir antrieji mortgičiai.

KASOS VALANDOS: pirmadieniais — nuo 10 val. ryto iki 6 val. vakaro; antradieniais ir trečiadieniais — nuo 10 val. ryto iki 3 val. po pietų; ketvirtadieniais — nuo 10 val. ryto iki 6 val. vakaro; penktadieniais — nuo 10 val. ryto iki 8 val. vakaro; šeštadieniais — nuo 9 val. ryto iki 1 val. po pietų (liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniais uždaryta).

BŪSTINĖ: Lietuvių Namai — 1573 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A6
Telefonai: 532-8723 ir 532-1149

CHOLKAN
R. CHOLKAN & CO. LTD. REALTOR
REAL ESTATE — GENERAL INSURANCE

PRINCE EDWARD — BLOOR, atskiras 2-jų miegamųjų vienos šeimos namas; garažas su privačiu įvažiavimu; prie pat Bloor gatvės.

BLOOR — JANE, atskiras 6 kambarių namas; kvadratinis planas, naujas šildymas, 2 prausyklos, užbaigtas rūsys; garažas su privačiu įvažiavimu, didelis kiemas, gražus viduje.

SHAVER — BLOOR, puikus 4 miegmųjų vienaaugštis; 3 prausyklos, pilnai užbaigtas rūsys su baru ir atviru iš akmens židiniu, dideli kambariai; garažas su privačiu įvažiavimu.

RUNNYMEDE—BLOOR, 11 kambarių per 2 augštus gražus atskiras namas; 3 prausyklos, pilnai užbaigtas rūsys; garažas su privačiu įvažiavimu; prašoma kina $80.500; netoli Bloor.

PRINCE EDWARD DR. — BLOOR, gražus 6 kambarių vienaaugštis; užbaigtas rūsys su baru ir atviru židiniu; didžiulis kiemas su maudymosi baseinu; garažas su privačiu įvažiavimu.

ETOBICOKE, 10 butų apartamentas, maždaug 13 metų senumo; visi butai bangolo dydžio su balkonais; gauna apie $28.000 pajamų.

Pranas-Frank Kerberis

P. KERBERIS,
2336 Bloor Street West
tel. 763-5555 namų 535-1584

ADVANCE REAL ESTATE Ltd.
Toronto Real Estate Board narys
1055 Bloor Street West
A. (Blue) Bliūdžius
Telefonai 534-9246, namų 537-2291
☆ rezidenciniai
☆ komerciniai
☆ investacijos
☆ mortgičiai
☆ įkainojimas
☆ namų drauda

Čikagos lietuvių horizonte

VLADAS RAMOJUS

PALAIDOTAS REDAKTORIUS

Liepos 12 d. Čikagoje mirė ilgametis savaitraščio "Sandara" redaktorius (redagavo 47 m.) ir buvęs vienas pagrindinių ALTos veikėjų — Mikas Vaidyla, kilęs iš Biržų krašto, *gimnaziją lankęs Vilniuje*, o vėliau persikėlęs į JAV. Velionis buvo veiklus Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros narys, kuri ankstyvesnioj išeivijoj turėjo nemažai narių. Kai Lietuvą okupavus raud. armijai JAV lietuviai įsteigė Amerikos Lietuvių Tarybą, iškilo keturių didžiųjų AL Tos veikėjų koalicija: L. Šimučio, dr. P. Grigaičio, adv. A. Olio ir M. Vaidylos. Tie vyrai, į ALTą įjunge savo sroves, sudarė vieningą ir darbingą organą. Jie plačiai kėlė balsą Lietuvos okupacijos reikalu, padėjo įsteigti BALFą, lankydavosi Vašingtone, rengdavo didelius JAV lietuvių kongresus. Jų vadovavimo laikais ALTa klestėjo. Pirmasis mirė adv. A. Olis, vėliau dr. P. Grigaitis ir L. Šimutis, o š.m. liepos 12 d. ir paskutinis keturių didžiųjų koalicijos atstovas M. Vaidyla. Kelerius pastaruosius metus po dalinio paralyžiaus gulėjo lovoje, bet vis dar duodavo nurodymus "Sandaros" paruošėjams. Karštai mylėjo Lietuvą ir stengėsi, kad ji susilauktų laisvės. Jo redaguojama "Sandara", kaip informacinis savaitraštis, savo turinį *daugiau taikė vyresnės kartos* žmonėms. Jame beveik nieko nerasdavome apie lit. mokyklas, jaunimo organizacijas, augštojo mokslo diplomus gavusius jaunosios kartos žmones. Savo srovės vyresnės kartos žmonėms M. Vaidyla turėjo nemažą įtaką. Lietuvių Žurnalistų S-ga M. Vaidylą buvo pakėlusi garbės nariu. Atsisveikinus su M. Vaidyla, vėl prisiminė gražūs ir darnūs keturių didžiųjų koalicijos laikai ir nenumaldomas noras, kad dabartiniai mūsų altininkai, bendruomenininkai ir vlikininkai sudarytų tokią darbingą koaliciją, kuri viešpatavo L. Šimučio, dr. P. Grigaičio, adv. A. Olio ir M. Vaidylos laikais. L. Šimučio ir adv. A Olio palaikai ilsisi Šv Kazimiero liet. kapinėse, o dr. P. Grigaičio ir M. Vaidylos — Tautinėse lietuvių kapinėse.

DU SKIRTINGI PARADAI

Liepos 17 d. liks savotiškai istorinė Čikagos lietuvių gyvenime. Kadangi trečioji liepos mėn. savaitė, pagal JAV prezidento potvarkį, skelbiama Pavergtųjų Tautų Savaite visoje Amerikoje tai didesniuose miestuose vyksta ir pavergtųjų tautų atstovų paradai. Toks paradas įvyko liepos 17 d. Čikagos miesto centre. Šalia pavergtųjų tautų atstovų, parade dalyvavo pakrančių apsaugos vyrai, JAV laivyno būgnininkai, Illinois valstijos policija. Iš Vašingtono buvo specialiai atvykęs ir dr. Kuropas, prez. Fordo pareigūnas etninių grupių reikalams. Amerikiečių dienraščiai, *aprašydami pavergtųjų* paradą kaip taikų ir spalvingą, atkreipė dėmesį ir į lietuvių grupę, nes joje matėsi nemažai jaunimo, pasipuošusio tautiniais drabužiais. Dienraščio "Sun-Times" reporterė bene didžiausią dėmes' atkreipė į gen. Lietuvos konsulę J. Daužvardienę.

Kai išėjo didžiųjų dienraščių laidos, aprašymai apie pavergtųjų tautų paradą nuskendo viduriniuose puslapiuose, o į pirmuosius vėl iškilo Marquette Parkas. Nedidelė juodųjų grupė, vadovaujama dviejų pastorių, jau senokai prašė leidimo žygiuoti į ramų Marquette Parką. Čikagos policija tokio leidimo vis nedavė, bet mažai juodųjų grupei (didžioji dauguma pagrindinių juodųjų organizacijų *tokiam savųjų žygiui* visai nepritaria) pavyko leidimą gauti iš federacinio teisėjo. Liepos 17 d., prieš baigiantis pavergtųjų tautų paradui Čikagos vidurmiestyje, apie 150 juodųjų ir jų "užtarėjų" baltųjų (manoma, kad tai buvo specialiai pasamdyti demonstrantai), lydimi dar didesnio skaičiaus policijos, žygiavo 71 gatve į vakarus, į patį *parką. Niekas iš baltųjų jų nelietė* gatvėje, bet kai priartėjo prie parko, kur buvo susirinkusi kelių tūkstančių baltųjų minia, kilo tokia audra, kad demonstrantai, kaip sumušti vokiečių kariuomenės daliniai 1944 m. vasarą ir rudenį, turėjo skubiai grįžti atgal į vakarus. Sužeistųjų tarpe buvo eilė policininkų, demonstrantų ir taip pat žmonių iš minios. Pralaimėję šį žygį, juodieji ir jų "užtarėjai" apkaltino Čikagos policiją, kad ji nedavusi užtenkamos apsaugos, ir žada žygį jau didesniu mastu pakartoti rugpjūčio 14 d.

Puošniame "Gintaro" baliuje Čikagoje birželio 19 d. debiutančių tarpe dalyvavo ir buv. torontiečių Reginos ir Vlado Andrijauskų dukra Loreta (trečia iš kairės). Kairėje jos tėveliai Regina ir Vladas Andrijauskai, dešinėje — jų giminės E. ir dr. H. Benderiai ir V. Trinkaitė

Tautybių savaitė – Karavanas

(Atkelta iš 6-to psl.)

užima net kelis puslapius.

Korėjiečių 'Seoul"

Korėjiečių paviljonas "Seoul" parodė kaip veržli yra ši tolimos Azijos tauta. Didesnė korėjiečių imigracija į Kanadą prasidėjo dar neseniai. Toronte jų yra jau keletas tūkstančių. Jie čia turi savo kultūros namus Euclid gt., leidžia savo laikraštį, plečia savaitgalio mokyklą ir savo religines bendruomenes. Net buvusi lietuvių Šv. Jono Kr. šventovė dabar yra jų žinioje. "Seoul" paviljone buvo daug importuotų prekių ir rankdarbių, kurių pažibą sudarė dvi perlų lukštų spintos. Programoje pasirodė jauni sportininkai ir raudonai aprengtas mokyklinio amžiaus 30 vaikų choras, kuris darniai atliko "O Canada" ir keletą korėjietiškų dainų.

Kiti paviljonai

Dar yra likę 14 paviljonų, kuriems aprašyti beveik gaila vietos. St. John's paviljone buvo rodomas įdomus filmas iš newfoundlandiečių gyvenimo. Velšių "Cardife" gerai dainavo iš Britanijos iškviestas Europoje pagarsėjęs mergaičių choras "Hywel". Ispanų "Sevilija" net ir su argentiniečių talka didelio įspūdžio nepadarė.

Savo rodiniais ir programa labai geras buvo amerikiečių paviljonas "Philadelphia", kuriuo buvo pagerbta JAV 200 metų nepriklausomybės sukaktis.

Netoliese buvęs Australijos ir N. Zelandijos paviljonas taip pat žmonių apgultas, bet didelio įspūdžio nepadarė, nebent mikliu avies kirpimo parodymu.

Karibų paviljone (King - Simcoe g.) buvo susitelkusios visos 6 to salyno valstybės ar kolonijos, bet jų šokiai — ne lietuvių skoniui. Kiek geriau atrodė Trinidado paviljonas "Port of Spain", atskirai įrengtas Toronto vakaruose.

Pietų amerikiečiai

Neįspūdingai atrodė ir P. Amerikos paviljonas "Vina del Mar". Nors čia susitelkė net 5 valstybės su didžiąja Brazilija priešakyje, bet programa buvo menka, rodiniai komerciniai, tik gėrimai kiek pigesni.

Toronto serbai, kurie ne tik *sporte*, bet ir kultūriniuose parengimuose varžosi su kroatais, šiemet turėjo du paviljonus: "Belgrad" — vakaruose, Delaware Ave. šventovės salėje, ir "Oplenac" — rytuose, kitoje savo šventovės salėje prie Don upės kranto. "Belgrade" pasirodė ansambliai net iš Hamiltono ir Windsoro, bet ramesnis ir simpatiškesnis buvo "Oplenac" paviljonas, kur princesė svečius pasitiko net su miniatiūriniu užkandžiu. Viduje buvo daug paveikslų, rankdarbių ir plati serbų imigracijos istorija.

Makedoniečiai

Pabaigai šiek tiek pažvelkime į simpatingų makedoniečių paviljonus. Aleksandro Makedoniečio laikais pagarsėjusi kaip užkariautojų šalis Makedonija dabar pati yra išdraskyta į 3 dalis: viena liko prie gimininges Graikijos, kitą pasigrobė Bulgarija, o trečiai Tito davė autonomiją Jugoslavijoje. Tačiau ir *pas makedoniečius* dar yra romantikų, svajojančių atkurti savo nepriklausomą valstybę. Toronte daugiausia makedoniečių yra iš Graikijos ir Bulgarijos, tačiau ir čia jie nelabai sutaria. Prograikiškieji turi didelę katedrą East Yorke, kur ir buvo įrengtas jų "Skopje" paviljonas. Iš slaviškųjų kraštų seniau imigravę makedoniečiai turi jaukią Šv. Jurgio šventovę miesto centre, neramumais garsėjančiame Regent Parke. Jie jau nori šią šventovę parduoti, bet apatinėje salėje šiemet ir vėl pasiryžo įrengti savo paviljoną "Vardar". Lankytojų buvo nedaug, bet rankdarbiai gražūs, maistas geras ir pigus.

Gaila, dėl didelių atstumų ir trumpo laiko liko neaplankyti japonų, airių, skotų, slovėnų ir belgų paviljonai. Taip pat daug kas pasigedo latvių, žydų ir anglų paviljonų, kurie pernai turėjo neblogą pasisekimą.

Vokietija

(Atkelta iš 4-to psl.)

Miesau apylinkės pirm. A. Daubario ir sekr. J. Venio parūpintomis gėrybėmis, pabendrauti ir padainuoti. Pobūvio metu užėjo smarkus lietus, taip reikalingas rekordinės kaitros kamuojamai gamtai.

VASARIO 16 GIMNAZIJOS MOKINIAI birželio mėnesį pradėjo leisti rotatorium spausdinamą laikraštėlį "Romuvos Jaunimo Žinios". Redaktorių pavardės nenurodytos. Įvadą parašė Edita, Vytas ir Rainis. Pirmasis laikraštėlio numeris yra skirtas literatūriniams bandymams, o ateityje planuojama pateikti ir vaizdų iš kasdieninio mokinių gyvenimo. Bendradarbių eilėse yra poetė Marija Saulaitytė ir Kanados lietuvis Algirdas Stankus. Neblogai poetinį žodį vartoja ir Edita Gorskytė, kuri, sprendžiant iš vardo, matyt, priklauso redaktorių kolektyvui. Maloniai nuteikia laikraštėlio viršelyje į Lietuvos sienų rėmus įspraustas posmas apie Vasario 16 gimnaziją, nepasirašytas autoriaus: "Toli nuo Lietuvos už jūrių marių / Gyvuoja Romuva — Šešiolikta Vasario. / Maža šalelė, laisvės čia šaltinis / Mums primena taip tolimą tėvynę. / Ir žydi jos kultūra, nenuvysta; / Mes daug puikių išleidom gimnazistų. / Ir mūs visų ši vieta mylima: / Gyvuok per amžius — mūs mažoji Lietuva!" Redakcija laukia kritikos, patarimų ir paramos. Šia proga belieka pasveikinti jos gražų užmojį, palinkėti sėkmės ir atkreipti dėmesį į kalbines klaidas.

Optical Studio
OKULISTAS R. SCHMID
1596 Bloor Street West
Toronto 9, Ont. (prieš Lietuvių Namus) • Tel. 535-6252
Greitas patarnavimas, neaugštos kainos. Gaunami kontakto lęšiai (contact lenses).

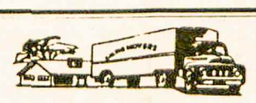

BALTIC MOVERS
Visų rūšių pervežimas baldai ir kt. Vežamas turtas pilnai apdraustas.
Skambinti tel. LE 4-1403
30 DEWSON St., Toronto, Ont.

SKAITYTOJAI PASISAKO

DĖKINGI PACIENTAI

Apie Bernardo Naujalio sveikatos kliniką iš skelbimų "Tėviškės Žiburiuose" ir "Nepriklausomoj Lietuvoj" visi laikraščių skaitytojai žino, bet įvertinti jos reikšmę gali tik tie, kurie peržengė per jos slenkstį.

Naujalio rankos nevieną pagydė, *nevienam padėjo rungtis su ligomis*, kaip artritis, su paralyžiais, su širdies priepuoliu, su vaikų polio, muskulų atrofija, silpna kraujotaka, skleroze ir pan.

Šias eilutes rašanti yra jo pacientė per 15 metų. Taipgi ir jos šeima rado palengvinimų bei praktiškų patarimų jo klinikoje.

Prieš mane guli pluoštas padėkos *pareiškimų iš laikraščių ir privačių* laiškų. Jeigu rašyčiau apie jų turinį, mane apkaltintų, kad apsiėmiau daryti B. Naujalio klinikai reklamą. Toli gražu ne. Darau tai skatinama kitų jo pacientų, kurie nori paminėti jo 15 metų darbo sukaktį. Pateikiu tik mažą ištrauką med. sesers čekės G., kuri gydėsi pas jį 3 metus: "Dėl sunkios chroniškos ligos ap*lankiau daug gydytojų ir fizioterapi*jos įstaigų, bet Jūs esate geriausias. Ypač esu dėkinga, kad Jūs su giliu žmoniškumu padėjote man psichologiškai apsiprasti ir prisitaikyti prie mano ligos." Stai vėl ištrauka iš ilgo laiško Dr. med. W. (anglo): "Medicininškas p. Naujalio aptarnavimas buvo labai sėkmingas fiziškai ir morališkai. Pradžioje buvo paralyžuota *visa mano kairė pusė kūno (hemi*phlegia). 1968 m. atsidūriau "Nursing Home". Per gydytoją (pavardė) man buvo rekomenduotas p. Naujalis. Aš beveik negalėjau stovėti, kai jis pirmą kartą atėjo manęs apžiūrėti. Po keletą savaičių trukusio gydymo aš jau galėjau pats apsirengti, atgavau daugiau judesių, pradėjau vaikščioti su lazdos pagalba, ir mano *gyvenimas pasidarė linksmesnis.*" Gale šio ilgo laiško jis rašo: "Aš manau, kad jis buvo geriausias slaugytojas ir masažistas per visą mano buvimą 4-se ligoninėse."

B. Naujalis turi pacientų ir iš JAV, kurie kas metai atostogų metu atvyksta į jo kliniką pataisyti ar sustiprinti savo sveikatos.

Imigravęs į Kanadą, atlikęs prievolę, B. *Naujalis įsijungė Toronte* į politinę veiklą, ypač ABN. Mokėdamas ukrainiečių kalbą, pasidarė nepamainomu talkininku Lietuvos konsulams ir kitiems. Tuo pačiu metu jis mokėsi. Gavęs reikalingus pažymėjimus, atidarė savo kliniką.

Daugelio pacientų vardu reiškiu jam padėką ir pagarbą, linkėdama jam sveikatos ir ištvermės.

V. Anysienė

ŠYPSENOS

Pas draudos agentą

— Aš norėčiau apdrausti savo namą.

— Prašau sėsti. Luktelėkite minutę . . .

— Ar negalima greičiau, nes namas jau baigia degti.

Speciali eilutė

Žmona krausto vyro drabužius. Atradusi seną švarką, sako:

— Aš manau, kad turėtum jį išmesti.

— Ne, jis labai reikalingas, kai einu pasiaiškinti į mokesčių įstaigą, — atsako vyras.

Kad draugai žinotų

Anglijos "Times" laikraštyje buvo paskelbtas pranešimas: "Mr. Guy Bellamy prašo savo draugus ir pažįstamus neužsigauti, jeigu jis, sutiktas gatvėje, neatsako į sveikinimus. Tai ne dėlto, kad būna girtas ar išdidus, bet kad yra trumparegis".

Reikia atsilyginti

V. Vokietijoj, renkant parlamentą, vienas pilietis stipriai agitavo už kandidadtą X. Kai tą X išrinko atstovu, pilietis parašė laišką: "Mano duktė vis dar *neišteka. Ar negalėtumėte par*lamente pasidairyti jai vyro? Ten tiek daug vyrų . . ."

Pirma sumokėk

— Daktare, — sako pacientas, — aš jau mirštu.

— Neišsigalvok niekų, — susirūpina gydytojas. — Pirma sumokėk man už vizitą.

Parinko Pr. Alš.

"Minkštieji" gėrimai pavojingi

"Front Page" laikraštis, remdamasis mokslininkų nuomonėmis, rašo: "Minkštieji gėrimai graso mūsų sveikatai! Skubina dantų puvimą!" ir pan. Mat, į tuos gėrimus dedamos fosforinės rūgštys su kofeino priemaiša. Tai esą lengvina bakterijoms pulti dantų emalį. "Minkštieji gėrimai" esą ne tik naikina dantis, bet ir graso sveikatai, sudaro pavojų virškinamiesiems organams, trumpina žmogaus amžių.

"The Lee Foundation for Nutritional Research" straipsnyje, kurio autoriumi yra dr. Allison D. James iš Beverly Hills, Calif., pareiškė:

"McClure, Restarski ir kitų autorių rašyti pranešimai aiškiai pasako apie ypatingai greitą dantų gedimą, kuris pasireiškia vartojant "minkštuosius gėrimus" nuo pastaruosiuose esančių rūgščių, nes jos palengvina bakterijoms pulti dantų paviršių. Jie nurodo, jog dantų emaliui ypač yra pavojingos tuose gėrimuose esančios fosforinės rūgštys, kuriose nestokoja ir azoto rūgšties. Dr. Restarski nurodo, jog populiariuose "minkštuose gėrimuose" esama 0,055% (pagal svorį) fosforinių rūgščių. Tai 100 kartų daugiau, negu jų susidaro žmogaus burnoje normaliose sąlygose".

Fosforinė rūgštis esanti toks cheminis junginys, kuris gali suėsti betkokią medžiagą, išskyrus stiklą.

"Prevention Magazine" rašo:

"Pagal žurnalo "Consumer Reports" skyrių "Health and Medicine" mokslininkai yra labai susirūpinę dėl krašte išsiplėtusio "minkštųjų gėrimų" vartojimo. Jiems yra žinoma, kad tie gėrimai, supilstyti į bonkas 8-12 uncijų talpos, turi 10% cukraus ir daug rūgščių. O cukrus su fosforine rūgštimi yra geri talkininkai naikinti dantų emaliui."

"Yra žmonių, kurie ne tik patys tuos gėrimus vartoja, bet ir vaikams duoda (mat, esą bealkoholiniai). Jie nežino, kad tuo būdu žudo vaikų sveikatą, ypač dantis. Juk su tais gėrimais geriamos fosforinės rūgštys su kofeino priemaiša. O tai yra baisūs ir pavojingi nuodai. Tėvai ir mokyklų vadovai yra pareiškę, jog mažiems vaikams negalima duoti netgi kavos, arbatos dėl tuose gėrimuose esamos mažytės dalies kofeino, o žmonės jiems duoda gerti netgi "cola" gėrimus, kuriuose kofeino kiekis yra daug didesnis. Tie gėrimai yra pavojingi dėl jų sudėties ne tik dantims, bet ir skrandžiui, ypač jei geriama nevalgius" (dr. Wiley).

Tų gėrimų įpratimo meškerė esąs *kofeinas*, kuris, pavartojus juos ilgėliau, nebeleidžia nuo jų atprasti. Tai esąs vienintelis tikslas tų gėrimų gamintojams, skatinantis gerti kofeiną.

Prof. M. McCay apie "minkštuosius gėrimus" rašo:

"Bandymų metu mes įmetėm į "colą" kelis sveikus žmogaus dantis. Po dviejų dienų jie buvo visiškai minkšti, organiškai sunaikinti. Be to, mes daréme nemaža bandymų su pelėmis, šunimis ir beždžionėmis. Dantys pelių, kurioms buvo duodama gerti tik "minkštuosius gėrimus", buvo visiškai sunaikinti per šešis mėnesius".

Pranys Alšėnas

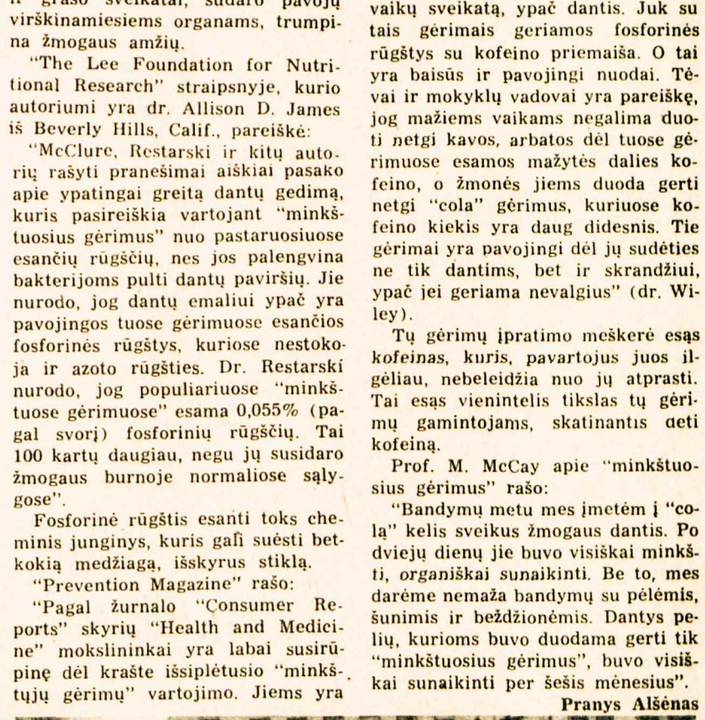

Lietuvaitės šokėjos sveikina Ameriką 200 metų sukakties proga, kuri buvo paminėta Niujorko Wall-Broad gatvių sankryžoje liepos 4 Nuotr. P. Ąžuolo

Canadian Art Memorials Ltd.
176 LAKESHORE ROAD WEST
(kampas Mississauga Road N.)
Port Credit, Ont. Tel. 278-2757
LOUIS TEMPORALE — oficialus skulptorius — Bank of Canada, Bank of Montreal, Bank of Nova Scotia ir Archives Bldg.
Atlieka įvairius kapų paminklų akmens ir skulptūros darbus — greitai ir meniškai. Užsakymus atliekame pagal projektus ir taip pat turime didelį pasirinkimą pagamintų paminklų.
Užsakykite jau dabar, kad mes galėtume neskubėdami atlikti visą meninką darbą pagal pageidavimus.
Darbovietės telefonas 278-2757
Namų telefonas 278-4529

ED. KONDRATAS, siuvėjas
Individualūs užsakymai, pasiūtos eilutės, sportiniai švarkai ir kelnės (slacks) iš šių medžiagų: vilnonių, ožkinės vilnos (mohair), megztinės (double knit), sintetinės medžiagos (Fortrel, Terylene)
1113 Dundas St. W., Toronto 3, Ontario
Tel. 533-5454
Lietuviams daroma NUOLAIDA

DRAUDA
Balio Maskeliūno įstaiga
Tel. 251-4864 arba 251-4025 • Namų tel. 277-0814
2405 Lakeshore Boulevard West, Suite 403
Toronto, Ontario M8V 1C6
VISŲ RŪŠIŲ DRAUDA • 20 METŲ PATIRTIS
• ĮVAIRIŲ DRAUDOS BENDROVIŲ ATSTOVYBĖ •

Lietuviška maisto gaminių krautuvė
PARKSIDE MEAT MARKET
335 Roncesvalles Ave., Toronto, Ontario
Telefonas 535-1258
• Užsakymai priimami telefonu • Nemokamas pristatymas •

Siuntinių įstaiga
"BALTIC EXPORTING CO."
UŽDARYTA
VASAROS ATOSTOGOMS
nuo liepos 19 iki rugpjūčio 7 d. imtinai.

ĮSIDĖMĖTINAS IŠRADIMAS
Geriausias Amerikoj ir Europoj "JIB Haarpflege-Lotion" preparatas sulaiko plaukų slinkimą, naikina pleiskanas, pašalina niežėjimą, plaukų skilimą, stiprina plaukų šaknis, padeda atgauti natūralią plaukų spalvą. JIB vartodami nebūsite nei žili, nei pliki 100%. Įrašyti vaistinių RED BLUE knygoj. JIB Medicine Liq. 8 uncijos 16 savaičių $6.00. Pinigus siųsti mūsų atstovybei:
2498 Dougall Rd., Windsor 12, Ontario, Canada arba
J. I. B. Laboratory 1437 So. 49th. Ave., Cicero, Illinois 60650, U. S. A.

V. BAČĖNAS
All Seasons Travel, B.D.
2224 Dundas Street W., Toronto, Ontario M6R 1X3
Visais kelionių reikalais betkur pasaulyje skambinti
tel. 533-3531
nuo 11 v. r iki 7 v. v.

FB
743-0100
Užmiesčio nuosavybės: ūkiai, sklypai, žemės investacijos
FRANK BARAUSKAS, F.R.I., R.P.A.
FRANK BARAUSKAS LIMITED, Realtor
3828 Bloor Street West • Islington, Ontario

Florida: West Palm Beach, Singer Island, Juno Beach
NAMAI, DVIBUČIAI, DAUGIABUČIAI (condominiums)
ROBERT DATZ, Associate of GE. Richman Realty
Raštinės telefonas 305/844-5500, namų: 305/848-3606
(su Prano Barausko rekomendacijomis)

DRESHER-BARAUSKAS INSURANCE AGENCY LTD.
Vedėjas — VALTERIS DREŠERIS Padėjėja — Alė Mikšienė
Tel. įstaigos: 233-3334 ir 231-2661, namų 233-4446
3828 Bloor Street W., Islington, Ontario M9B 1K8
(Prie Kipling ir Six Points Plaza)
Žinotina apie namų draudą:
Dauguma draudos bendrovių reikalauja apdrausti namą 80% iki 100% atstatymo kainos. Kitaip, įvykus ir mažam nuostoliui, bendrovė nėra įpareigota pilnai padengti nuostolį
Jeigu turite klausimų apie betkokią draudą, kreipkitės — paaiškinsime.
Valteris Drešeris

OKULISTAS
L. LUNSKY, R.O.
M. LUNSKY, O.D., M.S.C.
470 COLLEGE ST., TORONTO
Tel. 921-3924
Darbo valandos 9.30 v.r. - 6 v.v.
Dėl priėmimo skambinti telefonu

Okulistas
S. Brogowski, O.D.
412 Roncesvalles Ave.
(prie Howard Park Ave.)
Kabineto telefonas
531-4251
Pacientai priimami susitarus telefonu

INSURANCE
★ Namų — Gyvybės
★ Automobilių
★ Komerciniai
533-1121 WALTER DAUGINIS 249-2067
1613 BLOOR STREET WEST, TORONTO, ONTARIO

TORONTO ONT

Anapilio žinios

Telefonas 277-1270

— Šventovės statybos pradžia, kiek užtrukusi dėl žemės atskyrimo parapijai nuo Anapilio nuosavybės, sėkmingai buvo išspręsta Mississaugos miesto įstaigose. Parapijai žemė jau atskirta. Taip pat sutvarkytas ir šventovės pastato artumas prie Anapilio salės, nekeičiant nei jos, nei po ja būsimos salės planų projekto. Šį gana komplikuotą atsiskyrimo darbą sėkmingai atliko lietuvių kilmės advokatas Klemensas Neimanas. Jam nuoširdi parapijos padėka.

— Naujosios šventovės statybai aukojo po $200: J. Jonaitis (Stayner, Ont.), T. Sarguns (latvė iš Toronto); po $100: V. Štreitas, J. Bernatavičienė, B. Dūdienė; $50: O. Kliūgienė. Geradariams nuoširdi padėka.

— Junkimės mintimis ir malda su Filadelfijoje šią savaitę vykstančiu eucharistiniu kongresu, kurio pagrindinė mintis — eucharistija ir Dievo alkis.

— Mirus a.a. Vincui Žakevičiui, velionies artimiesiems, J. M. Šeflerių šeimai nuoširdi užuojauta.

— Wasagoje vykdomas salės-koplyčios išorinis atnaujinimas — pastato dažymas.

— Pamaldos: šį šeštadienį, 9 v.r., už a.a. Vytą Kablį mirties metinių proga; sekmadienį, 10 v., už a.a. Eugeniją Ereminienę, 11 v. už a.a. Vytautą Dobrovolskį ir Matulevičių šeimos mirusius. Wasagoje 10 v. pamaldos už a.a. Tadą Normantą. 11 v. už a.a. Juozą Simonaitį ir a.a. Salomėją Satkevičienę.

Lietuvių Namų žinios

— LN naująja reikalų vedėja, P. Dunderiui pasitraukus iš šių pareigų, paskirta Aldona Skilandžiūnienė. Ji yra aktyvi LN Moterų Būrelio valdybos narė ir bingo bufeto vedėja. Linkime naujajai reikalų vedėjai sėkmės.

— Rugpjūčio 1, pr. sekmadienį, dėl ilgo savaitgalio lankytojų skaičius buvo mažesnis — apie 150. Svečių knygoje pasirašė: dr. Albinas Šmulkštys iš Floridos, Lyda Nauman iš Vokietijos, Filomena Černienė, R. Černius iš Čikagos, Vladas Kalytis iš Niujorko, Justina Nausėdienė iš Čikagos, Vivian Zlotkus iš Sudburio, J. Beržauskis iš Niujorko, A. Zamžickas iš Columbus, Ohio. Pietų metu ant stalų buvo padėti pastabų lapai, kuriuose lankytojai pareiškė savo nuomonę apie maistą ir šiaip pietų tvarką. Tai bus daroma ir toliau.

— Ruošiant 25 metų leidinį, norima sudaryti visų narių sąrašą. Turintieji kvitų knygutes prašomi jas pristatyti į L. Namus arba pas p. Strazdienę.

— LN Moterų Būrelis dėkoja B. Mikšiui už $24 auką.

— Rūta Vaitkutė papildė nario mokestį $10.

Olė ir Jonas Petrauskai savo giminių tarpe atšventė 25 metų vedybinę sukaktį.

Kanados italai, kurių Toronte yra apie 400.000, žemės drebėjimo aukoms šiaurinėje Italijoje surinko du milijonus dolerių. Iš provincinės vyriausybės tikimasi gauti milijoną dolerių. Kanados darbo ministeris J. Munro, tvarkantis ir daugiakultūrius reikalus, pranešė, kad federacinė vyriausybė taip pat paskyrė milijoną dolerių. Jie bus perduoti ne Italijai, o Kanados italų sudarytam specialiam fondui. Šio fondo lėšomis planuojama atstatyti gegužės 6 d. žemės drebėjimo sugriautus Venzone, Forgaria ir Pinzano miestelius.

Prisikėlimo parapijos žinios

— Sveikiname Aleksandrą ir Vytautą Bubelius, paminėjusius savo artimųjų tarpe 25 metų vedybų sukaktį.

— Giliai užjaučiame V. Vaitkų, mirus jų broliui Vincui.

— Primename, kad mūsų šventovėje Mišios vasaros sekmadieniais 8, 9, 10, 11.30 v. ryto ir 8.30 v. vakaro. Išpažintys klausomos prieš Mišias.

— Mišios Wasagos stovyklavietėje bus visais rugpjūčio sekmadieniais 11 v. ryto.

— Santuokai rengiasi: Algis Puteris ir Donata Žulytė; Algimantas Jonaitis ir Ramūnė Šakalaitė; Edmundas Venslovaitis ir Rasa Dilkutė; Stasys Ramanauskas ir Regina Stončiūtė.

— Stasys ir Klara Plučai, dirbę mūsų parapijoj 10 metų, pasitraukia. Naujas salės bei pastatų prižiūrėtojas yra Romas Druskis, kuris gyvens senojoje klebonijoje, 32 Rusholme Pk. Cres., tel. 534-7350.

— Mišios šeštadienį, 8 v. — už Juozą Martinaitį, užpr. žmonos; 8.30 v. — už Magdaleną Kviečinskienę — 2 metinės, užpr. S. Styros; 9 v. — už Joną ir Teklę Batūras, užpr. R. Janušauskienės ir M. Stankienės; 9.20 v. — už Liudą Imbrasienę, užpr. vyro ir bičiulių; sekmad., 8 v. — už Kazimierą ir Barborą Zaganevičius, užpr. B. O. Vilimų; 9 v. — už Valerijoną Gylį, užpr. R. Kazlauskienės; 10 v. — už Stasį Černiauską, užpr. žmonos; 10.30 v. — tretininkų intencija; 11.30 v. — už parapiją; 8.30 v.v. — už Barborą Zarienę, užpr. vyro.

Lankytojai. Atostogų proga "TŽ" aplankė jų bendradarbis teisininkas Vladas Domeika su Sofija Domeikiene iš JAV, Lydimi K. Gilmanienės. Jiedu paliko ir auką spaudai paremti. — Trijų savaičių atostogom į Torontą iš Miami Beach atvyko rašytoja J. Narūnė - Pakštienė ir jos anūkė Rūta Vertelkaitė, žurnalistikos studentė. J. Narūnė yra "TŽ" bendradarbė, parašiusi ir išleidusi keletą knygų. Ypač populiarios jos knygos vaikams: "Gintarėlė" (išversta į ispanų, anglų ir vokiečių kalbas), "Jaunieji daigeliai", "Gintaro takais", "Snaigių karalaitė", "Birutės rytas". Be to, savo vyrui a.a. K. Pakštui pagerbti yra parašiusi dienoraštinio pobūdžio leidinį "Sutemos". Pastaruoju metu ji išleisdino atsiminimų knygą "Vaikystė". Dabar rašo antrąją dalį. Abi viešnios, aplankiusios "TŽ" redakciją, domėjosi spaustuvės ir kitais darbais. Jas atlydėjo L. Gvildienė.

Gražus būrelis "TŽ" skaitytojų iš St. Catharines, Ont., atvykęs į redakciją Anapilyje, apžiūrėjo spaustuvės įrengimus, jos darbą, laikraščio paruošimą ir jo patalpas. Tai — J. Bušauskas (paliko $10 auką), J. Bušauskienė, Ant. Bušauskas, Br. Satkevičienė ir Myk. Satkevičius.

Vidurinioji "Gintaro" ansamblio šokėjų grupė atliko programą invalidų olimpinių žaidynių atidaryme prie Ontario parlamento rūmų rugpjūčio 2 d. Įvairiaspalvius programos atlikėjus stebėjo tūkstantinė žiūrovų minia, mūsų šaunieji gintariečiai susilaukė gausių ir garsių plojimų. — Dar yra kelios vietos autobuse į V tautinių šokių šventę Čikagoje rugsėjo 5 d. Registruotis pas R. Karasiejienę tel. 279-9079. **kr**

"The Toronto Star" 1976. VII. 26 išspausdino platų straipsnį apie kroatus. Tai vienas straipsnių iš serijos apie mažiau žinomas tautybes Toronte, paruoštas dienraščio bendradarbės Ann Farrel. Pirmiausia ji paminėjo žymiuosius kroatų kilmės sportininkus — ledo ritulio žaidėjus Frank ir Peter Mahovlič, boksininką George Čuvalo, dailiojo čiuožimo meisterius Val ir Sandra Bazic. Kroatų metropoliniame Toronte esą apie 25.000, kurie išlaiko ir savo futbolo komandą "Kroatija". Dauguma kroatų gyvena Toronto vakaruose ir Mississaugoje, kur jie planuoja statyti savo centrą su katalikų ir mahometonų šventovėmis (20% kroatų yra mahometonai). Straipsnyje atpasakotas kroatų įsikūrimas Kanadoje, nuolatinė jų imigracija ir veikla. Straipsnis iliustruotas trimis nuotraukomis.

Toronto gintarietės šoka Abrūsėlį metiniame koncerte Lietuvių Namuose. Už jų — Montrealio gintariečiai ir gintarietės

Nuotr. O. Burzdžiaus

"T. ŽIBURIAI" atostogaus dvi savaites — neišeis rugpjūčio 12 ir 19 d.d. laidos. Visi tarnautojai atostogauja nuo rugpjūčio 3 iki 16 d. imtinai, išskyrus administraciją — pirmąją atostogų savaitę ji veiks kasdien darbo valandomis, o antrąją — tik trečiadienį, ketvirtadienį ir penktadienį. Šis numeris (32-33) yra paskutinis prieš atostogas. Sekantis numeris išeis rugpjūčio 26 d. data, bet tarnautojai pradės dirbti rugpjūčio 17 d.

Aktorė ir režisorė E. Daugvietytė - Kudabienė, apsilankiusi "TŽ" redakcijoje, painformavo, kad ji su savo kultūros komisija jau planuoja lietuvių teatrų festivalį Toronte 1977 m. pavasarį. Pasižadėjo dalyvauti jau 6 teatrinės grupės iš JAV ir Kanados. Vaidinimai vyks trijose lietuvių salėse. — Neseniai E. Kudabienė dalyvavo naujo kanadiečių filmo pastatyme Montrealyje ir yra pakviesta kito filmo pastatymui Toronte. Tai bus jau trečias jos pasirodymas kanadiečių filmuose, kuriuos ruošia Kanados filmų vadyba.

Vaikų darželis Lietuvių Vaikų Namuose, vadovaujamas Nekaltai Pradėtosios Marijos seserų, užbaigė darbo metus liepos 30 d. Jis bus uždarytas iki rugsėjo 7 d. Naujiems mokslo metams prašoma registruoti vaikus po šios datos. Adresas: N. Pr. Marijos seserys, 57 Sylvan Ave., Toronto, Ont., Tel. LE4-5773. Praėjusiais mokslo metais darželyje buvo 20 lietuvių vaikų.

Vyresnieji piliečiai (per 65 m. amžiaus) Toronte gauna įvairias nuolaidas. Visų pirma jiem duodamos nuolaidos eismo srityje. Tam jie turi gauti TTC asmens pažymėjimus. Kreiptis: Metro Toronto Social Services, 5th Floor, East Tower, City Hall, Toronto M5H 2V1. Tel. 367-8701. — Duoda nuolaidas Kanadoje lėktuvų bendrovės "Air Canada" ir "CP Air", išskyrus penktadienius, sekmadienius ir valstybines šventes. Reikia turėti amžiaus liudijimą. Kreiptis: "Air Canada" 925-2311, "CP Air" 366-7531. — Geležinkeliai duoda nuolaidas turintiems "OSC Privilege Card". Kreiptis: "CN Railway" 367-4300, "Ontario Northland Railway" 965-4268. — "GO Transit" (geležinkeliai ir autobusai) duoda 50% nuolaidas savaitgaliais ir šventadieniais, nuo pirmadienio iki penktadienio 9 v.r. — 4 v. p.p. ir po 6.30 v.v. Reikia turėti "OSC Privilege Card". — Autobusų bendrovė "Voyageur Colonial Club 65" duoda 50% nuolaidos savaitgaliais ir šventadieniais, kasdien 9 v.r. — 4 v. p.p. į Ošavą, Hamiltoną ir Newmarket. Tel. 487-3811. — Kelionė laivu į Toronto salas vyr. piliečiams — 25 ct. Reikia amžiaus liudijimo. — Provinciniai parkai nemokami. Yra specialių vasaros stovyklų vyr. piliečiams. Kreiptis į "Community Information Centre" 863-0505. Šiuo adresu galima taip pat gauti informacinę knygelę "Information for Seniors". Joje nurodytos įvairios lengvatos vyr. piliečiams daugelyje praktinio gyvenimo sričių.

Vilniaus Krašto Lietuvių Sąjungos centro valdyba praneša, kad Sąjungos JAV ir Kanados kraštu visuotinis skyrių ir pavienių Sąjungos darbuotojų suvažiavimas įvyks 1976 m. rugsėjo 4 d. Čikagoje, "Laisvosios Lietuvos" laikraščio patalpose, 2618 West 71st St., Chicago, Ill. 60629. Tel. (312) 476-3371 arba 839-5531. Suvažiavimo pradžia 10 v.r. Suvažiavime dalyvauti kviečiami ne tik skyrių atstovai, bet ir pavieniai vilniečiai, nors ir nepriklausą skyriams, tačiau nenutolę nuo vilnietiškų reikalų. Taip pat kviečiami spaudos ir organizacijų atstovai. Atskiri kvietimai spaudai ir organizacijoms nebus siunčiami. Suvažiavimo reikalais kreiptis į Sąjungos cv sekretorių Albertą Misiūną, 2483 Woodmere St., Detroit, Mich. 48209, USA. Tel. (313) 841-3026.

Toronto miestas vasaros pabaigoje ir rudens pradžioje planuoja įskiepyti apie 400.000 gyventojų, stengdamasis sumažinti vadinamojo kiaulių gripo pavojų. Pusę išlaidų yra įsipareigojusi padengti federacinė Kanados vyriausybė. Skiepijimą numatoma atlikti per keturias savaites aštuoniose klinikose, kurias aptarnautų medicininis personalas su savanoriais talkininkais. Kiaulių gripo pėdsakai buvo aptikti JAV, iš kur jie gali pasiekti ir Kanadą, jeigu prasidėtų šios ligos epidemija.

Toronto švietimo vadybos komitetas liepos 27 d. svarstė viešųjų mokyklų programų pritaikymą ryšium su etninėmis grupėmis. Iš studijinio pranešimo paaiškėjo, kad beveik pusės mokinių gimtoji kalba nėra anglų. Jų trečdalis yra gimęs ne Kanadoje. Apie 40% mokinių tėvų yra nepasiturintys. Rasta, kad turtingesnių tėvų vaikai geriau mokosi. Švietimo vadybos posėdyje dalyvavo gana daug etninių grupių atstovų. Kaikurie jų nusiskundė, kad anketinės studijos autoriai netiksliai suplakė šias tautines grupes: graikus su mokedoniečiais, serbus su kroatais, rusus su ukrainiečiais ir pan. Komitetas nutarė studijinį pranešimą perduoti švietimo vadybai, kad ji duotų tolimesnę eigą.

Naujasis Toronto zoologijos sodas žemės plotu yra didžiausias pasaulyje, bet nesusilaukia pakankamo lankytojų skaičiaus įrengimo išlaidoms padengti. Kaltė tenka užmiestinei jo vietovei ir brangokiems įėjimo bilietams. Sodo direktorius P. Ogilvie pranešė spaudai, kad šiuo metu yra svarstoma galimybė į programas įjungti Toronto etninių grupių dainas, šokius bei kitas kultūrinio pobūdžio apraiškas, skelbiant italų, vokiečių ir kitų tautybių dienas. Jos gražiai derintųsi su pasauliniu zoologijos sodo mastu.

Ontario augščiausiojo teismo teisėjas A. Goodmanas Toronto advokatų R. W. Thurstono ir D. H. Conrado firmai įsakė sumokėti Igoriui Guzenkai $3.185 už nevykusias teisines paslaugas. I. Guzenka 1945 m. pabėgo iš Sovietų Sąjungos ambasados ir išsineštais dokumentais atskleidė sovietų špionažo veiksmus. 1964 m. jis buvo pradėjęs bylą prieš amerikiečių "Newsweek" žurnalą, reikalaudamas piniginio jieškinio už jį liečiančias neteisingas žinias. Toronto advokatų firma pademonstravo profesinį apsileidimą, dėl kurio minėtoji byla buvo nutraukta. Teisėjo A. Goodmano nuomone, I. Guzenka greičiausiai bylos nebūtų laimėjęs. Dėl šios priežasties jis įsakė torontiečių advokatų firmai grąžinti I. Guzenkos turėtas bylos išlaidas ir prie jų pridėti vieną dolerį. I. Guzenka su savo šeima pakeista pavarde gyvena Ontario provincijoje ir gauna mėnesinę $950 pensiją iš federacinės Kanados vyriausybės.

Ontario policijos ir kalėjimų reikalus tvarkantis ministeris J. MacBeth paskelbė teisėjo D. Morando pranešimą, liečiantį Toronto policijos veiklą. Ją tyrė speciali karališkoji komisija, tikrindama gyventojų skundus. Komisijos vadovas J. Morand konstatuoja, kad iš 17 tokių skundų šešiuose buvo rastas perdidelis jėgos panaudojimas, o viename net ir suimto torontiečio kankinimas mechaninėmis priemonėmis. Pranešimas pateikia šiuos prasižengimus padariusių policininkų pavardes, kad prieš juos galėtų būti pradėta byla. Visus skundus dėl policijos brutalumo lig šiol nagrinėdavo jos komisija. Teisėjas D. Morand šias pareigas siūlo perduoti specialiam komitetui, kurį sudarytų su policija ryšių neturintys asmenys. Toronto policija, vadovaujama viršininko H. Adamsono, dažnai yra laikoma geriausia Š. Amerikos žemyne, bet ir jos eilėse pasitaiko į žiaurumus linkusių asmenų.

Pasaulinė invalidų olimpiada "Torontolympiad" rugpjūčio 3-11 d.d. vyksta Toronto Etobicoke priemiestyje, Kanados šimtmečio parke. Dalyvių susilaukta apie 1.700 iš 54 valstybių. Jų tarpe nėra Rodezijos invalidų, nes Kanados vyriausybė nesutiko jų įsileisti dėl rasistinės baltųjų valdžios tame krašte. Šiuo atveju vėl pasikartojo Taiwano istorija, tik šį kartą skaudesniu mastu paliesdama jau ir taip gyvenimo nuskriaustus invalidus, kuriems mažiausiai rūpi politika.

R. Welch, Ontario ministeris kultūros ir pramogų reikalams, paskelbė naują Ontario provincijos loteriją, kurios bilietai bus pradėti pardavinėti š.m. rugsėjo 6 d., o pirmasis laimikių traukimas įvyks spalio 31 d. Kiekviename traukime bus penki milijono dolerių ir penki ketvirtadalio milijono dolerių laimikiai, papildyti mažesniais $2.500, $250 ir $25 laimikiais. Loterijos bilietas kainuos $5. Laimikių traukimai įvyks kas du mėnesiai. Pajamų per metus tikimasi turėti apie $50 milijonų. Ontario vyriausybė šią loteriją planuoja padaryti tarpprovincine, dalį pajamų pagal parduotų bilietų skaičių atiduodama kitoms provincijoms. Spėjama, kad jos mielai įsijungs į šią loteriją, išskyrus galbūt Kvebeką, kuriam rūpi olimpinio deficito padengimas. Naujoji loterija šiam tikslui nenumato jokios paramos.

NATURALAUS GYDYMO SVEIKATOS KLINIKA, 460 Roncesvalles Ave., Toronto, Ont. M6R 2N5. Tel. 533-8008. Bernardas Naujalis, R.M. Npt. R.N.A.

JONAS BANYLIS atlieka visus statybos remontus, naujus pristatymus, prausyklų keramikos, sienų ir grindų darbus. Skambinti po 5 v.p.p. telefonu 535-4329.

PHOENIX, ARIZONA, susirgus savininkui skubiai ir pigiai parduodamas motelis. Kaina tik $120,000.00. Įmokėti nemažiau $30,000.00. Yra 25 butai ir savininkui gyvenamas butas iš 2-jų miegamųjų. Visi butai pilnai apstatyti, turi šaldytuvus, virimo krosnis, televizijas ir patalynę. Rašyti: Barbara Motel, 2148 W. Buckeye Rd., Phoenix, Arizona 85009, USA. Telefonas (602) 254-3895. Smulkesnių informacijų teirautis: E. Račkus, tel. 822-8733, Mississauga, Ont.

FOTOGRAFAS įvairioms progoms. Skambinti po 7 v.v. B. Tarvydui tel. 537-3684.

MIKOLAINIS VALTERIS atlieka staliaus, plytelių dėjimo, vonių, tualetų ir prausyklų įrengimo darbus už prieinamą kainą. Skambinti 769-5024, Toronte.

GĖLĖS ĮVAIRIOM PROGOM (pagal susitarimą), ypač vestuvėms — jaunajai, pamergėms, stalų papuošimui, korsažams ir kt. Skambinti V. Siminkevičienei, telefonu 763-6256 po 6 v.v. Toronte.

PORT CARLING, ONTARIO
ant Muskoka ežero kranto, parduodamas
PRABANGUS VASARNAMIS.
Prašoma kaina — $156,000.00. Skambinti telefonu
(705) 765-5510, Port Carling, Ont.

MONTREAL QUE

Šv. Kazimiero parapijos žinios

— Parapijos k-tas buvo numatęs suruošti rudens gegužinę — išvyką į gamtą, bet, atrodo, teks atsisakyti, nes pats par. k-to pirmininkas ir kiti nariai tuo metu išvyksta ilgesniam laikui atostogų ir nebus kam organizuoti. Palauksime iki sekančio pavasario.

— Montrealio televizijos stotis (kanalas 12) liepos 4, 11 ir 18 d.d. perdavė po 1 val. užtrukusią programą iš 3 dalių "The Russian-German War". Pirmoje dalyje liepos 4 d. buvo net keletą kartų suminėtas Lietuvos vardas ir parodyta keletas vietovių. Antroje dalyje liepos 11 d. buvo vėl minimas Lietuvos vardas. Po to buvo parodyti Estijoje nužudyti politiniai kaliniai. Aiškiai komentatorius pasakė, kad tai įvykdė rusų NKVD. Trečioje dalyje buvo minima Ukraina. Pranešėjas pabrėžė, kad ukrainiečiai kovojo kartu su vokiečiais ne dėlto, kad jiems padėtų, o kad atstatytų Ukrainos nepriklausomybę.

— Vietoje rudens loterijos knygučių I. ir C. Ambrasai paaukojo parapijai $50. Didelis ačiū. C. Ambrasas visuomet remia savo parapiją gan stambiomis aukomis ir yra pirmoje vietoje stambiųjų rėmėjų sąrašuose. Linkime jam dar daug daug metų pirmauti savo duosnumu ir reiškiame nuoširdžią padėką. **K. A.**

Kanados ukrainiečiai olimpiados metu kovojo už atskirą Ukrainos dalyvavimą ir savo protesto veiksmais atkreipė spaudos dėmesį. "The Montreal Star" dienraštis liepos 24 d. laidoje priminė skaitytojams, kad Ukraina, turinti 50 milijonų gyventojų, yra priimta į Jungtines Tautas, tačiau jos atletai olimpiadoje yra įjungti į Sovietų Sąjungos rinktinę. Olimpinis Kanados ukrainiečių komitetas stengiasi iškovoti atskiros Ukrainos pripažinimą Tarptautiniame Olimpiniame Komitete. Sovietų moterų rankinio rungtynėse buvo suimtas ukrainietis L. Czykh iš Toronto, mojavęs Ukrainos vėliava. Olimpinis Kanados komitetas nepripažįsta šios vėliavos. Suimtasis buvo apkaltintas ramybės drumstimu dėl komiteto protesto. Tokių ukrainiečių su tautinėmis vėliavomis buvo apie 25, bet nukentėjo tik vienas L. Czykh. "The Montreal Star", rašydamas apie Sovietų Sąjungos rinktinę olimpiadoje, padarė klaidą, ukrainiečių tautai priskirdamas Armėniją, Gudiją, Gruziją, Estiją, Lietuvą ir Latviją. Atrodo, dienraščio atstovas nesuprato proteste dalyvavusio V. Hayduko, norėjusio pabrėžti, kad panašaus likimo olimpiadoje susilaukė ir tų tautų sportininkai.

Montrealio senamiestyje gaisras padarė nemažos žalos istoriniam pastatui, kuriame 1849 m. kelias dienas posėdžiavo jungtinis Kanados parlamentas. Montrealio savivaldybė šį pastatą buvo restauravusi, išleisdama beveik $3 milijonus. Jame buvo įsikūręs miesto planavimo departamentas su Montrealio archyvų saugykla. Apie valandą laiko trukusį gaisrą stebėjo gatves užtvenkę tūkstančiai turistų. Netoli nuo šio pastato yra senoji Montrealio rotušė, kuri buvo paversta olimpiados rengėjų komiteto būstine.

Greitas ir tikslus patarnavimas!

Tel. Bus.: 722-3545
Res.: 256-5355

PETRAS ADAMONIS
C. I. B.
GAISRAS • AUTOMOBILIAI • ATSAKOMYBĖ • GYVYBĖ
ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.
3907 A ROSEMONT BLVD., MONTREAL, QUE.

"LITAS" ADRESAS: 1465 DE SEVE STREET
MONTREAL, QUE. H4E 2A8. TEL. 766-5827

MOKA UŽ:		DUODA PASKOLAS:	
Einamąsias s-tas	6,0%	Asmenines	11.0%
Taupomąsias s-tas	8.25%	Nekiln. turto	10.75%
Term. ind. 1 m.	9.5%	Čekių kredito	12.0%
Term. ind. 2 m.	9.75%	Investacines nuo	11%
Term. ind. 3 m.	10.0%		

Duoda nemokamą gyvybės apdraudą iki $2,000 už taup. s-tos sumas. Nemok. gyvybės apdr. iki $10.000 už paskolos sumą.

KASOS VALANDOS:
1465 De Seve St., pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais nuo 9 iki 3 v.; ketvirtadieniais ir penktadieniais nuo 12 iki 8 v.; sekmadieniais nuo 10.45 ik 12.45 v. Sekmadieniais nedirbama vasarą nuo gegužės 15 iki spalio 15 d. ir per visus ilguosius savaitgalius.
3907-A Rosemount Blvd.: pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 6 iki 8 v. vakaro ir penktadieniais nuo 1 iki 8 v. vakaro.

Frank Barauskas Limited, Realtor
233-3323
NAMŲ PARDAVĖJŲ KARJEROS

Šiuo metu mes plečiame nuosavybių pardavinėjimą už Toronto ribų, net iki Wasaga Beach, ir norėtume įjungti į tą verslą lietuvius, turinčius nuosavybės pardavėjo leidimus (Real Estate licences), arba tokius, kurie norėtų įsirašyti į nuosavybės pardavėjų kursus.

Mes esame lietuviška bendrovė, kuriai rūpi veiksmingiau patarnauti lietuvių bendruomenei, teikiant daugiau asmeninio pobūdžio paslaugas lietuviams.

Mes naudojamės kompiuterine sąrašų tarnyba, duodame gerus komisus, privačius kambarius, gerą vietą, turime patyrusią vadovybę. Mes paruošime kandidatus naujai karjerai nuosavybių pardavimo srityje pilnai arba dalinei tarnybai.

Jeigu Jūs domitės ir norite gauti daugiau informacijų, kreipkitės į **Arvydą Zakarevičių** Toronte telefonu 233-3323 (įstaigos) arba 245-0077 (namų).

ROYAL YORK — LAKESHORE, gražus 2 augštų, 4 miegamųjų, plytų namas, tik keli šimtai pėdų nuo ežero; yra visi įrengimai, įskaitant naują stogą ir kanalizaciją; naujai dekoruotas vidus. Tik $63.900 su mažu įmokėjimu.

5 AKRŲ SKLYPAS STATYBAI, tik 30 mylių nuo Toronto, netoli Schombergo. Gražiai sutvarkytas, 400 pėdų sklypas prie kelio. Prašoma kaina $48.000.

WASAGA BEACH, namas ir 18 kabinų ant keturių sklypų pačiame Wasagos miestelyje, žinomas kaip "Regina Park". Ideali proga investavimui. Komercinė bei turistinė vieta. Prašoma kaina $95.000.

256 AKRAI, netoli Kirkland ežero su daugiau kaip 3000 pėdų prie asfaltuoto kelio. Tik $25.600 su $10,000 įmokėjimu.

Dėl šių ir kitų pardavimų skambinkite:
ARVYDAS ZAKAREVIČIUS, viceprezidentas
Toronto ir Ontario Real Estate Board narys
Telefonai: raštinės -- **233-3323**, namų -- **245-0077** Toronte